

Nindjilà gaabe Isa gaaseefare

Lukas

Pèrae be kitaabè gaagè

Nindjilà gaadiire bakitaabè apwanke ngà mpaadji ngà ñi, kitaabè gaabe Lukas ga fiñi fana. Lukas akà uwayrà yaarlèke wiyabba ngà Paulu. Lukas akoole djudeu tà mom akà Gregè. Nindjilà fana seefarooy fo ganjregè. Lukas fana seefarakà kitaabè gaabe badoogo bagaabe bakila, ubutiire fo pèrae sèfèrene bakila basèbaasamètèmma badjaamanj ndabooy Isa fo madanà. Dgunnà mbe Lukas akà Gregè, tà seefariigèlèke mbeenà bègaale ba djudeu kitaabè gaagè, nimmaa mènà yanà guntoña gumbe Isa. Lukas djoodente Isa sèbe hadamadi, wa kabila gaabe Mbemba Adama. Tà djoodende fana, ñko Isa ga nèmbe Gèdanà, nnà sèbutiima sèfaralà ñko Mariama itèbère fo mènà be Gèdanà, ñko Isa gaadookoole djabwadanà fo dunia. Lukas butiire sèfaralà babute bamalaykà sègooy rëmà nabilay Yaya ngà Isa, ngà sèbaanje bamalaykà ndèmooy Isa. Baguyabba liooy, bamalaykà fo babwagakà mantèlè ngà Isa. Bamalaykà fana baanjakà ladètèma fo bulamà ngà ladabooma fo madanà. Kitaabè gaagè fana djoodente yamar ga mantene Isa, ngà sèyamarookià ubèlisa djendikià prènkloonà fo faar faabe Gèdanà, ngà sedjarabèma, niimema fo paytà biña badjènèbè bagaabèleemmè. Lukas bakitaabè bagaagè seefariigèma usa ulafrà unèmma, usètè Tiofilu. Gèsètè geegè ga, uña udukure Gèdanà. Bakitaabè bagaagè seefariigooy mbeenà be dukure Gèdanà, bèdjente yanà guntoña gumbe Isa.

1

Fo pèrae

¹ Ulafrà Tiofilu, biña bèyabba bwadère tceefarà bwamantère fo djaat gaabèleebo. ² Seefarlèmma bwabutiigakiaabo bèyagalà^a bèbaanjàkà kabri fo pèrae, bègara bakaramo bagaahawandà Nindjilà. ³ Ulafrà, fo meddà meddim te mpetcèm bwafitca bwamantère pre kabri fo pèrae, leelèm ñko djamèlème seefariigè, bèbutiige sèfaralà ⁴ u mènà yanà sèfaralà bwamantère bwadjèkanoora.

Malayka butiire ñko nabilay Yaya gooy rëmà

⁵ Dge Erodin uyamà wa Djudeya, ake ndugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà undooy tcètè Djakaria, uakà wa bèloonda bube bandugalugu bagaabe ba Abias. Unalam akà wa kabila gaabe ndugalugu Aruna. Gèsètè gèbèlam ga Isabel. ⁶ Nimmè bihe mommi akà foro fo lugu gaabe Gèdanà, naamèlèmma djobbè Tawrat ngà basaria bagaabe Maari, anuña mènàkooliammè denjà kar.

⁷ Gaadookoolèmma ninda, katu ku Isabel akà borianj. Nimmè bihe mommi seebwadookà matcènà.

⁸ Nnagè nnèmma Djakaria gaadookà sarwis, maa rià doogo gaabèlam gaabe almamia fo lugu gaabe Gèdanà. ⁹ Fo gènaamè gèbèleemmè naamèlèmma gèndjè yangà djeekà uga djanjoonà, tà Djakaria gèndjookà maa raambwà fo aññi abbe kulia fo sadè sabbe Gèdanà maa ruà duà tcuray. ¹⁰ Djama mommi akà fo bula gèmma yalià Gèdanà fo waat gaabe duà tcuray.

¹¹ Djakaria leema malayka gaabe Maari manañiira fadjeyà^b faabe budaagè bundooy duu tcuray. ¹² Waat gaa leeià lènjèliima, djeegiima. ¹³ Tà malayka ma ngà mom: "Djakaria ndjeegiido, katu ku saliigèloora fo bwayaliira. Isabel unala bassama ninda nèmbabwan; rama tcètè Yaya. ¹⁴ Buseeñ re daanà ngà gèdjaabo. Biña bèyabba gooy djaabà lalèmooma, ¹⁵ katu gama uña ulèmaagè fo lugu gaabe Maari. Ale naanjà mannanj an mannanj mantcanjèrala. Nuura gaabe Gèdanà gaaga ngà mom kabri fo bwagè bwabe naambèlam. ¹⁶ Tunjama banèmbe Israilà bèyabbae nimmaa danjètanègà Maari Gèdanà gèbèleemmè. ¹⁷ Tuama fo lugu gaabe Maari fo sembe gaabe Nuura^c nnà sèbe nabilay Aliu, maa usanà basondoome bagaabe bèlèma fo banèmbeemmè, maa runjà biña bèndadde tcal, nimmaa mèdjà sèbe biña baforo, maa

^a1.2 Bèyagalà Mbe ga basaybo bagaabe Isa

^b1.11 Fadjeyà Gunjooy gatcà fadjeyà soos, fo kitaabè gaabe Gèdanà, ndèle ge djoodenà aññi abbe kulia.

^c1.17 Nuura Nuura ga Gèdanà fanfanj riama doogo gaabèlam fo dunia, ngà fo basondoome bagaabe biña. Mom fitciire pes. Aggèma, djènèbè ale mènà ga fiñi.

saafà biña baale Maari nimmaa batam."

¹⁸ Djakaria meddiire malayka: "Sia mè mènà yanà bwagè te maa rà guntoña? Mma baalbère; unaleema fana gaadiire matcènà matceebwa."

¹⁹ Mmo djaabètià malayka, ma ngà mom: "A mma Djibril ulaasà waale Gèdanà, yimègèlia mè mattà ngà yi, mè butiige buinganoon bufaralà bugu. ²⁰ Tà ngunnu ndjèkoola fo mat beeli gara djamimi; ala mènà mattà te waat gaaleege leege bwanale, katu ku djamèle ge fo waat gaabèlam."

²¹ Djama akà batà Djakaria, djaakaliimma fo onà uma badjà fo sadè sabbe Gèdanà. ²² Dgunnà mpussèma mènakoole mattà. Waat gaam mèdjemma nko leele ñi fo sadè sabbe Gèdanà. Ma mattà ngà nimmè ngà gèbèdà, tà ma djamimi.

²³ Nratte doogo gaabèlam fo sadè sabbe Gèdanà, Djakaria dangètciima fo dagge. ²⁴ Maanagè maam unalam Isabel djalèma bwait. Bwattale fo sadè bwaadè maalampa gèbèdà, gatciima: ²⁵ Maari liigèram mandèbèdji marèmaagè; bweenègèlia, djèmpètèlia fo lugu gaabe biña.

Malayka butiire nko Isa gooy rèrà

²⁶ Dge doofèlà bwait bwabe Isabel maalampa mpaadji, Gèdanà yimègèma malayka Djibril fo dagge be Galileya fèndooy tcètè Nasare, ²⁷ fale pulà nnèmma kundooy tcètè Mariama, uakà bwarà djabulà ngà usa unèmma usètè Yisuf wa kabila gaabe nabilay Daudà. ²⁸ Raambwe malayka fègakèma, ma ngà mom: "Kayra ngà yi, yi ga aradjanto, Maari a ngà yi, neemagoora fo djaat gaabe bènal."

²⁹ Ntcalle Mariama mat wammè, lènjèliima gambwalà, ma mèdjèloonà tà gèbwañ gèsèsia ge?
³⁰ Malayka ma ngà mom: "Mariama, ndjeegiido katu ku bwabèla daanoonte Gèdanà buseeñ. ³¹ Djalara bwait. Rèmara ninda nènabawan nènèmma, rama tcètè Isa. ³² Gama uña ulèmaagè, tcètagooma Nèmbè Gèdanà uga fo kwas gaabe pre. Maari Gèdanà rama nurkà bwayamà bwabe nabilay Daudà, ulafrà waalam wanngunnà. ³³ Yamama kabila gaabe Yanquba waat soos. Bwayamà bwabèlam ale ratà."

³⁴ Mariama meddiima Malayka: "Sia ge mènà geenà bwanale, katu ku yanandalèm usa?"
³⁵ Djaabètià Malayka, ma ngà mom: "Nuura gaabe Gèdanà re yurenèga, sembe gaabe Gèdanà gèga fo kwas gaabe pre re udà ngà buhudà bubèlam. Umo beegère ninda nunna nèngèra bwarà rèrà ale gaadà an djènèbè gooma tcètè Nèmbè Gèdanà. ³⁶ Djeekèdà, Isabel fana, wa dimbaya gaabèla, djatte bwait fo bwalafrà. Biña gatciire boriele, tà gaadarle maalampa mpaadji. ³⁷ An mandèbèdji gaale bwamènale rià Gèdanà."

³⁸ Mariama ma: "Mma ge yan, mma ga ulaasà waale Maari. Maa ga ngà mma ntcugu sègatciiram." Malayka adèdià, rooma.

Mariama roore djeekà Isabel

³⁹ Mariama saafiire fo maanagè maam, rooma sèdjaga fageene bakonko, fo dagge nnèmma be Djudeya. ⁴⁰ Raambuma fo sadè sabbe Djakaria, bwañèma Isabel.

⁴¹ Isabel ncalèma gèbwañ gèbe Mariama, nèbèle ninda fo bwagè bwaadè bwabèlam. Nuura yabbenèma Isabel fo waat gaam; ⁴² Deekanèma ngà sembe, gatciima: "Yi ga ura neemà palà bènal pre. Dgà ninda nèngèra rèrà neemoooy.

⁴³ Mma ga wa, naambe Maari maa leegà djeekà? ⁴⁴ Ntcalèm gèbwañ gèbèla, ninda nèbèlèma ngà gèdjaabo fo bwagè bwaadè bwabeeli.

⁴⁵ Udjèkiire ga ura aradje katu ku bwa bwabutte Maari, bwanale ga ga."

Bunègà bube Mariama

⁴⁶ Mariama ma:

"Sondome gaabeeli ga waadjà ntèbbamà be Maari;

⁴⁷ Ntci beeli djaabooy ngà Gèdanà Ufaytà waleema.

⁴⁸ Katu ku waytele goolà ñi be ulaasà waalam.

Kabri waat gaagè biña pre ram gà tcètè ura aradje,

⁴⁹ katu ku Gèdanà gèra sembe liigèram bamandèbèdji babwalèmaagè; gèsètè Gèbèlam fitciire.

⁵⁰ Djammaniigama kabila ngà kabila

fo mbeenà bènurkurama buña.

⁵¹ Dgà gèbèdà gèbèlam liima bamandèbèdji babwalèmaagè

bwadjoode bwayamà bwabèlam.

Djanngèloonèma bèrèbboonianà fo baferà bagaabe basondome bagaabèleemmè.

⁵² Budjèma bèyamà fo bwayamà bwabèleemmè; dètanèma bèsifooy.

⁵³ Maranèma bèra ntcàn ngà baniñi banèmparalà,

Mariama ugaadooka bwait.

⁶ Dgakèmma fiñi, dèmmè waat gaabe maa bassà. ⁷ Bassiima ninda nèmpèraal nèmbèlam, fèdià fo ñafaddè, daanoonià fo bèreegè buala bunde djeyanan gèlamar, katu ku gaadookoolèmma aggèmma gà fo sadè sabbe bédigal.

Bèhaadà ba Belen

⁸ Bèhaadà bèyagalà akà fo maadagge maam, fo kèdà, gèmma kaadà gèfalalà gèbèleemmè ngà bwadjanà. ⁹ Fusiigiammè malayka gaabe Maari fo lugu, aradjanà gaabe Gèdanà wanganiigiammè ngà weenjana rèmaagè. Lènèliimma, djeegiimma. ¹⁰ Malayka ma ngà nimmè: "Nrèngèlidoon katu ku daagiigèlèmeen buinganoon bulèmaagè bube gèdjaabo, buga bwarà nnafa biña pre. ¹¹ Lle fo dagge be nabilay Daudà Ufaytà lèmiigooroonà, uga Al Masi Maari. ¹² We reen giigà tamaseere: riaroon ninda ma fèdoorà fo ñafaddè, ma daanoonorà fo bèreegè buala bunde djeyanan gèlamar.

¹³ Fo waat gaam fusiigiammè bèloonda bube bègubà ba madanà ngà malayka ngaanà. Gèmma waadjà Gèdanà, gatciimma:

¹⁴ "Gèdanà maa waadjà fo madanà bwaa, neemà giigèrè mbeenà bèdukuma fo dunia."

¹⁵ Adèdiammè bamalaykà, dangètciimma fo madanà. Bèhaadà mattèmma nimmè duru, gatciimma: "Ntoboon fo Belen bonaa ruà djeekà bwamantèrè, bwabutiigiaabo Maari." ¹⁶ Roomma sèdjaga, fusanèmma Mariama ngà Yisuf ngà ninda ma daanoonorà fo bèreegè buala bunde djeyanan gèlamar. ¹⁷ Kolay ndeemmana, butciimma butiigà biña pre bwabutiigooma bwabe ninda. ¹⁸ Biña pre bèsatte bwanale, djaakaliimma fo bwakiammè butiigà bèhaadà. ¹⁹ Tà Mariama baanèma bwanale pre fo sondoome; naamèma mèdjèloon bwanale waat soos. ²⁰ Bèhaadà dangètciimma, gèmma waadjà Gèdanà, rèbboonèmma fo bwaaallèmma ngà bwaleemma pre, katu ku leegèle lee ge fo ntcunnà sèbutiigooma.

Isa dabooy fo sadè sabbe Gèdanà

²¹ Ntèjkanèma maanagè wasse ndèmooma, dèmmè waat gaabe maa dabà bussemo. Rujooma gèsètè gèbe Isa, gèsètè gèsètakià Malayka yammè ngà naambèlam ma djalà bwait.

²² Kolay mbe maanagè maabe mpitcama fo ntcunnà sèga fo Tawrat gaabe nabilay Musa, dabèmma fo Djerusalen, maa ruà djoodenà fo lugu gaabe Maari, ²³ fo ntcunnà sèseefariire fo Tawrat gaabe Maari, nko, ninda soos nèmpèraal nèmbabwan nujkagooma Maari. ²⁴ Roomma, dabèmma fana sada fo ntcunnà sèga fo Tawrat gaabe Maari, ugatciire maabale maahe maabe dagge tet maabale maahe maabe kèdà.

Simeon ngà Ana

²⁵ Usa unèmma akà fo Djerusalen undooy tcètè Simeon. Usae naamèrè yaaradè sèfaralà, Gèdanà buñookèma gambwalà; battà akèma mpayamà mbe Israilà. Nuura gaabe Gèdanà akà ngà mom. ²⁶ Djoodarlèkià nko gaale niimà te ngunnà ngèma re Al Masi gaabe Maari. ²⁷ Dabià Nuura fo sadè sabbe Gèdanà. Dgunnà ntaambwade bèlèma baale Isa, nimmaa lià fo ntcunnà sègatce Tawrat, ²⁸ Simeon ayma ninda fo gèbèdà, waadjèma Gèdanà, gatciimma:

²⁹ "Maari, ngunnu ntimandoonta mat bèla, mènda yanà ulaasà waala ngà kayra,

³⁰ katu ku maagèrè maabeeli leere mpaytamà mbèla

³¹ usaafiira fo lugu gaabe badjama pre:

³² buwanngan buga wanganiigà bassi nimmaa yanà bwabe Gèdanà, aradjanà maa giigà djama gaabe Israilà."

³³ Yisuf ngà naambe ninda djaakaliima fo bwagooy mattà bwabèlam. ³⁴ Simeon neemiima Mariama naambe Isa: ma ngà mom: "Ninda nuñ rujooy maa ruñà biña bèyabba fo Israilà nimmaa budjà, maa dètanèndà fana bèyabba. Gama tamaseere, biña ga ga mattandalà bwabèlam, ³⁵ fo mammèdjè manwadiire mambe biña bèyabba ga wadètà fo bwagaana. Bwasamma bwanèmma ga kadjà sondoome gaabèla fana sèbe gèbandjo hadjère.

³⁶ Unal unèmma fana ake uyimèndè waale Gèdanà, undooy tcètè Ana nèmbè Fanuel wa kabila gaabe Aser. Gaadarlèke matcènà matceebwa. Djabulkooma ngèma pulà, gaadeelèke matcènà mpaadji ngà fi pay ngà umèlam, um lee niim. ³⁷ Leegèma lee ge gaadoole usa te ngèma doofèlè matcènà pwañfi wasse ngà manni. Naamakooole njaasan sadè sabbe Gèdanà, naamèlèke batte Gèdanà bunagè ngà bwadjanà, ngà gurun ngà yalià Gèdanà. ³⁸ Dgunnà ndèmmèma fo waat gaam waadjèma Gèdanà, butiima bwabe ninda, butiigà biña mbeenà bèga battà mpayamà mbe Djerusalen.

Dangètciimma fo Nasare

³⁹ Ndaakuriimma rià pre fo bwaga fo Tawrat gaabe Maari, dangètciimma fo Galileya fo dagge bèleemmè be Nasare. ⁴⁰ Ninda lafèma, sebbèma gaadà sembe, djannèlèke gambwalà. Neemà gaabe Gèdanà akà ngà mom.

Isa fo Sadè sabbe Gèdanà

⁴¹ Gèsènà soos bèlèma baalam naamère ro fo Djerusalen baaṅanà djon gaabe Paskua.^d ⁴² Ntèṅkane Isa matcènà bwappo ngà makke roomma fo Djerusalen, baaṅanà djon fo gènaamè gèbèleemmè.

⁴³ Mmante maanagè maabe djon, dangètciimma. Isa deddèdiima fo Djerusalen. An bèlèma baalam yanale. ⁴⁴ Mèdjèlèkèmma ṅko gaandèlèke ngà bafalaṅam fo buyaar. Dgunnà nriarèmma nnagè nnèmma pre, kolay mmo gèmmāna bwadà fo djaat gaabe dimbaya ngà mbeenà bèyanèmma. ⁴⁵ Lialèmma, dangètciimma fo Djerusalen bwadà mom. ⁴⁶ Kolay mbe maanagè maadjo leemmana fo sadè sabbe Gèdanà, ma deera fo djaat gaabe bakaramo, ma djeenḡerà bwagèmma mattà, giammè meddà. ⁴⁷ Biña pre bèakama djeenḡerà, djaakaliimma ndjannè bèlam ngà sègiammè djaabètà. ⁴⁸ Dgunnà nrià Mariama ngà Yisuf djaakaliimma. Meddià naambèlam: "Nèmbè mma, ya beegère ulientaabo ntcugu? Mma ngà bambèla bwadère ngà dionḡ."

⁴⁹ Isa meddiammè: "Ya beegère eenaa rà bwadà bwadèla? Yanakooloon ṅko djamèlèkè ge fo sadè sabbe bambeeli?" ⁵⁰ Tà ṅanautoolèmma bwagatciammè.

⁵¹ Isa dangètciima ngà nimmè fo Nasare, ndiammè tcaliigè. Naambèlam baanèma bwanale pre fo sondoome gaabèlam sèfaralà. ⁵² Isa akà rafà fo ndjannaamà ngà bwaraalà; Gèdanà ngà bahadamadi naamèrama bweenḡen ngà daanama buseeṅ.

3

Maamat maabe nabilay Yaya

¹ Fo gèsènà bwappo ngà gèbèdà gèbe bwayamà bwabe uyamà ulèmaagè Tiberiu, Ponsiu Pilatus akà uyamà fo Djudeya; Erodīs akà yamà fo Galileya, maydam Filipi akà yamà fo bwayamà bwabe Itureya ngà Trakonitis; Lisanià akà yamà fo Abileni. ² Anas ngà Kayfa bèm akà bandugalugu bagaafèral fo sadè sabbe Gèdanà. Fo waat gaam maamat maabe Gèdanà leegiigèma nabilay Yaya, nèmbè Djakaria, ṅgèma fo budabbà. ³ Butciima yaaranà fo gèsadè gèbe budugu bube Djordon. Gatcakèma biña nimmaa rubà fo badjènèbè bagaabèleemmè, nimmaa batisà, giammè yanḡiigè Gèdanà. ⁴ Bwanale fetciire fo ntcunnà sèga fo kitaabè gaabe nabilay Dul Kif, ugatciire:

"Uña ga deekanà fo budabbà: baasamètiigèdi Maari faar, djoodantiigèdoonià mbeddo.

⁵ Maahèlè gooy yabbanà pre,

bakinki pre bagaalèmaagè ngà bagaahala gooy djaṅandèloonà.

Faar faadjoodale, gooy djoodantà,

ṅabeddo ṅabarakale, gooy baasamètà;

⁶ biña ba dunia pre ga petcà mpayamà mbe Gèdanà."

⁷ Fo sèm kafu gaabe biña naamakà ro fale Yaya maa batisammè. Naamiammè gatce: "Bakabilà bagaabe maalènna, wa djèkanteen eenaa gulà maanègè maaga bwaleegà? ⁸ Djoodendi fo basèroon yaarà ṅko rubeeroon fo guntoña. Dgatciidoo fo basondooome bagaabèleen ṅko nabilay Ibrahim ga bambèleen, katu ku gatcameen ṅko Gèdanà fanfan mènḡe dètanà maayanḡà maaga banèmbè Ibrahim. ⁹ Kèsà ruṅarooy fo maabià maabe maar. Bur soos bundadde rèm mannda mamparalà kobagooma, maa bwanḡabà fo fur.

¹⁰ Meddià djama: "Tà bwaya djamèba li?" ¹¹ Djaabètiima, ma ngà nimmè: "Ugaadiire bakabantà bagaabe, maa djègèlam ngà ugaadoole an gaanèmma. Ugaadiire udjeya, maa lià sèm sènèmma.

¹² Bèdjèboonà nam^e fana roomma, nimmaa 'batisà; meddiimmana: "Karamo bwaya djamèba li?"

¹³ Djaabètiimmè: "Ndjèbbondooon palandoonà sèyimooroonà eenaa djèbboonà."

¹⁴ Baabwan baale saramanḡà fana meddiimmana: "Bon ṅko, bwaya djamèba li?" Ma ngà nimmè: "Ndiendoon anuña dègà bwagè. Mbondèdoon anuña gèbèdà dètçà ṅi. Ndi ge ngà ndaanamà maaseeṅ

^d2.41 Paskua Fo djon gaabe Paskua badjudeu waytoka sèfaytake nabilay Musa Israilà fo Egiptu.

^e3.12 Nam Badjudeu naamère djèbbè uyamà ulèmaagè waale Baromanu, katu ku nimmo akà yamà fo gundi gumbe Badjudeu. Bèdjèboonà nam fana naamère doogiigè Baromanu, tà naamèlèmma sèbe fana fo ugèmma djèbboonà, naamèlèmma djèbboon useebwa gambwalà.

^f3.12 Mbeenà bèssère Isa sèbe Ufaytà waleemmè, ndèloomma tcumandooon fo mambià, maa gà sunna gaabe busumo fo mambià. Tamaseere gaagè nda djooden ṅko badjènèbè bagaabèla yanḡiigoora kabri ntcèrra Isa.

ngà sègooroona djèbbà."

¹⁵ Dgunnà mbe djama akà battà ngà sembe, uña soos akà meddà fo sondoome gaabèlam, te nabilay Yaya maa rà Al Masi. ¹⁶ Yaya djaabètiammè, ma ngà nimmè pre: "Fo guntoña, mma reen batisà fo mambià, tà reegama ufatam sembe, udjamalèm an dèdjèt budoodjè bube madjas mabbèlam. Mom reen batisà ngà Nuura ngà fur⁹. ¹⁷ Gaadeele gèdaddà^h fo gèbèdà, yingàsà bwaman ngà guñi akèndooma tcur. Taambwanama bwaman fo wol bèlam, tà duama guñi fo fur fundadde doop."

¹⁸ Kolay nabilay Yaya djakèma djama gènèfà gambwalà bwabe Nindjilà. ¹⁹ Tà butiigèma uyamà Erodias nko liadale katu ku djabule Erodias, unale nèmbañam Filipi, fana ngà babwayagalà babwamuga babwaliima. ²⁰ Erodias sèbbarèma kotenke riandala. Djèddoonèma nabilay Yaya fo adjèddèlae.

Isa batiisire

²¹ Ngooy batisà biña pre, batisooy Isa fana. Dgèma yalià Gèdanà, waabète madanà. ²² Yureniigià Nuura sèbe bale. Bwattègè gèbwanja fo madanà, gatciima: "Yi ga Nèmbeema nèndukum gambwalà. Buseeñ daantam ngà Yi."

Kabila gaabe Isa

²³ Nnaafe Isa doogo gaabèlam, doofèlè akèma matcènà apwandjo. Yandooma sèbe nèmbe Yisuf, Yisuf ga nèmbe Eli, ²⁴ nèmbe Matati, nèmbe Levi, nèmbe Melki, nèmbe Djanay, nèmbe Yisuf, ²⁵ nèmbe Matatias, nèmbe Amos, nèmbe Naurj, nèmbe Esli, nèmbe Nagay, ²⁶ nèmbe Maati, nèmbe Matatias, nèmbe Semei, nèmbe Djoseki, nèmbe Djoda, ²⁷ nèmbe Djuanañ, nèmbe Resa, nèmbe Djorobabel, nèmbe Salatiel, nèmbe Neri, ²⁸ nèmbe Melki, nèmbe Adi, nèmbe Kosarj, nèmbe Elmodarj, nèmbe Er, ²⁹ nèmbe Djosue, nèmbe Eliezer, nèmbe Djorinj, nèmbe Matati, nèmbe Levi, ³⁰ nèmbe Simeorj, nèmbe Djuda, nèmbe Yisuf, nèmbe Djonarj, nèmbe Eliakij, ³¹ nèmbe Melea, nèmbe Mènà, nèmbe Matata, nèmbe Natarj, nèmbe Daudà, ³² nèmbe Djesse, nèmbe Obedi, nèmbe Boas, nèmbe Salmonj, nèmbe Naasorj, ³³ nèmbe Aminadabi, nèmbe Adminj, nèmbe Arni, nèmbe Ezron, nèmbe Peres, nèmbe Djuda, ³⁴ nèmbe Djako, nèmbe Isak, nèmbe Ibrahim, nèmbe Tara, nèmbe Naor, ³⁵ nèmbe Serugi, nèmbe Ragau, nèmbe Faleki, nèmbe Eber, nèmbe Sala, ³⁶ nèmbe Kainarj, nèmbe Arfasadi, nèmbe Senj, nèmbe Nua, nèmbe Lameki, ³⁷ nèmbe Metusela, nèmbe Enoki, nèmbe Djaredi, nèmbe Maleleel, nèmbe Kainarj, ³⁸ nèmbe Enos, nèmbe Seti, nèmbe Mbemba Adama, nèmbe Gèdanà.

4

Isa yamarooy

¹ Kolay Isa bwattègère fo budugu bube Djordon. Nuura gaabe Gèdanà akà ngà mom, dabià fo budabbà. ² Yamarià ubèlisa fo maanagè apwanni. Fo waat gaam pre djeyale aniñi. Ntènkanèma maanagè maam, già tcamma ncan.

³ Gatcià ubèlisa: "Nia nèmbe Gèdanà ra, gatciidà yanğà wannè maa bèra poñ." ⁴ Tà djaabètià Isa: "Seefarele nko, ale gèdjeyenà pay nda nuñkul simaya.

⁵ Kolay dabià ubèlisa aññi akadja djoodià gunnèmma babwayamà babwabe dunia pre. ⁶ Gatcià ubèlisa: "Me nuñk babwayamà babwagè pre ngà guntèbbana gumbèlam, katu ku naafanoondooman, ndèmèna nuñk udjenèmèna nuñkà. ⁷ Fo sugu, tcurjudiigam, maa ge ubèla pre." ⁸ Djaabète Isa, gatcià: "Seefarele nko tcurjudiigarà Maari Gèdanà gèbèla, mom pay ra battà."

⁹ Ubèlisa dabià fo Djerusalem, ruñjà aññi akadjae fo sadè sabbe Gèdanà, gatcià: "Nia nèmbe Gèdanà ra, bwalbwandà ñadè ñabèla bwarà fo gal, ¹⁰ katu ku seefarele Gèdanà ga yimà bamalaykà багаабèlam nimmaa baane. ¹¹ Tancà gèmmame fo mabbèdà mabbèleemmè, matarjka mabbèla mburmiidi an yangà."

¹² Djaabètià Isa, ma ngà mom: "Gatceelooy: yamariido Maari Gèdanà gèbèla."

¹³ Ndaakure ubèlisa yamar pre, rooma, adandià te waat gaayagalà.

Isa bwalooy fo Nasare

^{93.16} Batisà ngà Nuura ngà fur Isa leegakà yanğ dunia gaagè maa faytà biña fo badjènèbè багаабèleemmè, maa nuñkammè fana Nuura nimmaa mènà yaarà fo faar faabe Gèdanà. Tà Isa fana ga bwaleegà ngà fur, uga djenà gatcà nko bwarama djarabà mbeena bèfaare fo faar faabe djènèbè.

^{93.17} Gèdaddà Fo mara be Badjudeu, naamèlèmma tcur trigu, naamèlèmma doogan bur bunèmma sila gaabe pa, naamèmma djarjakkèten guñi gunnà guntcurenèmma trigu. Buotcà ndèma bwattandèloon guñi ngà trigu. Ndèle mel nnà sènde naafè bènal gèdaddà tet rabà yanğarjketà bwaman.

¹⁴ Kolay Isa dangètciire fo Galileya fo sembe gaabe Nuura gaabe Gèdanà. Daradjà gaabèlam djanjdjangèlèma fo bwayamà bwam pre. ¹⁵ Naamèle djèkan fo badjaamanj bargaabèleemmè, biña pre naamèrama waadjè.

¹⁶ Ndèmmèma fo Nasare fèbènenooma, raambuma fo djaamanj fo nnagè be yinnà fo gènaamè gèbèleemmè, dètèma garanà. ¹⁷ Nunjooma kitaabè gaabe nabilay Dul Kif.¹ Dgunnà njaabètià, garanèma aññi atceefariire sugu:

¹⁸ "Nuura gaabe Maari ga ngà mma
katu ku gèndjèlia bèbutiigà biña bènakal ñi buinganoon bufaralà;
Yimègèlia bè butiigà bèlaasà bwabe daià,
mè runjà bèdammè nimmaa nda re,
mbeenà bènarooy nimmaa fetcà daià, nimmaa bwalbwanà,
¹⁹ mè butà gèsènà gèbe bwafaralà bwabe Maari."

²⁰ Kolay djèddèma kitaabè, bagjà undama baan, deema. Mbeenà pre bèakà fo djaamanj sèkèmmà maagèrà. ²¹ Gatciima ngà nimmè: "Mantceefar manj fetciire lle fo ntcunnà sèsattoonià."

²² Biña pre akà mattà bwafaralà bwabèlam. Djaakaliimma ngà maamat maafaralà maakà bwattà fo mèsè bèlam. Meddiimma: "A we gaale nèmbe Yisuf?"

²³ Isa ma ngà nimmè: "Yandèm nko waytaroonia bufinado bugatciire sugu: 'Uwayirà, wayirdà bofà bubèla. Liidà yanj dagge bèla fo ntcunnà sèsalèba sèliira fo Kafarnau.'" ²⁴ Ma ngà nimmè kotenke: "Fo guntoña, butiigameen nko an anabiomo ndaddooy tcèr fo dagge bèlam fanfanj.

²⁵ Butiigameen guntoña nko, bènàl bèyabba ake bèniiamadooka bèsa fo Israilà fo waat gaabe nabilay Aliu,¹ ndjèdde madanà, gèsènà djabwale matcènà madjo ngà maalampa mpaadji; ntcann rèmeagè akà fo maadagge pre. ²⁶ Tà Aliu yimakoolooy fale an unèmna waleemmè; te fale unal unèmna uniijadiire usa, udiigère fo dagge be Sarepata fo gundi gumbe Sidonj. ²⁷ Biña bèyabba akà ngà gambwal fo Israilà fo waat gaabe nabilay Eliseu, tà an unèmna waaleemmè wayiralooy, te Namanj pay, usa wa gundi gumbe Siria."

²⁸ Biña pre bèakà fo djaamanj ntcalèmna mat wammè, anfiimma, ²⁹ dètèmma, bwattanèmna fo dagge, dabèmmàna fo mèlay be konko bwaa fèbaasamètakooy dagge bèleemmè, nimmaa mènna tcèppètà bwarà fo gal, maa niimà. ³⁰ Tà mantèma fo djaat gaabèleemmè, rooma fo faar faabèlam.

Usa uraambwe Setan

³¹ Kolay Isa rooma fo Kafarnau prasà be Galileya. Djèkanà akiammè fo nnagè be yinnà. ³² Djaakaliimma ngà budjèkan bubèlam, katu ku mattèlèke maamat ngà djèki. ³³ Fo djaamanj ake usa unèmna unde taambwe setan gaadègè bwagè. Deekanèma ngà sembe, ³⁴ gatciima: "Djee! Ya ra djenà ngà bon, Isa gaabe Nasare? Leegèraabo yemanà? Yandèm ura. Yi ga uña ufitca waale Gèdanà."

³⁵ Isa djeemèloonià, gatcià: "Djeemèddà, bwattèdà fo usa wo!" Setan budjèma usa fo gal fo djaat gaabe biña, bwattèma fo usae, an lialià bwamuga.

³⁶ Biña pre lènjèliimma, meddiilèmna: "We ga mat tcèsia? Ndèma yim setan gaadègè bwagè ngà djèki ngà sembe, ndèmma bwattè." ³⁷ Daradjà gaabèlam djanjdjangèlèma bafañ pre bafaabe bwayamà.

Naambe unale Simonj Pedru wayirooy

³⁸ Isa dètèma, bwattèma fo djaamanj, raambuma fo sadè sabbe Simonj. Naambe unale Simonj ake tcammà guntcassa gurrèmaagè. Yaliimma Isa maa ñogoonammè. ³⁹ Yonanià, gatciima guntcassa maa bwattà, bwattèma. Fo waat gaam unalie dètèma, boniammè.

⁴⁰ Dge mmèddà gal, biña mbeenà bègaadiire bègigèloole ngà babwasammà bassila dabèmma nimmè fale Isa. Naageniammè mabbèdà unèmna, unèmna, wayiriammè. ⁴¹ Basetan fana gèmma bwattà fo bèyabba, gèmma deekanà, gèmma gatcà: "Yi ga Nèmbe Gèdanà." Tà Isa djeemèlooniàmmè, adaliàmmè nimmaa mattà, katu ku yandèkèmma nko mom ga Al Masi.

Isa butiire maamat maabe Gèdanà fo djaamanj

⁴² Mbwire gal, Isa rooma fo aññi addenja. Biña bèyabba akama bwadà. Ndeemmana, djenèmmàna njanà ntoodi maa adèdammè. ⁴³ Tà Isa gatciammè: "Djamèlèm ro butà bwabe Nindjilà gaabe bwayamà bwabe Gèdanà fo maadagge maayagalà fana, katu ku bwamo yimenègoom." ⁴⁴ Ma butà maamat maabe Gèdanà fo badjaamanj bargaabe maadagge maabe Badjudeu.

¹4.17 Dul Kif ndooy tcètè Dul Kif fo Alkoran.

¹4.25 *Waat gaabe nabilay Aliu* Fo ganj mbe nabilay Aliu, biña ba Israilà naamale naafè bwabe Tawrat. Gèdanà njanèma gèsènà maa djabwa. Tà Gèdanà liigèma unal unèmna mandèbèdji mambe djaakal, unal akoole wa Israilà tà ñogoondeke nabilay Aliu.

Basaybo bagaafèral bagaabe Isa

¹ Nnagè nnèmma Isa nañiima babangà habbè habbe Genesare. Biña bèyabba akama nnarà, nimmaa mènà tcalà maamat maabe Gèdanà. ² Leema saareegè saae saanjaadjoókà fo gèsadè, saake uñtceegà bèsaadà, gëmna wotcà badjalà. ³ Bèlaanèma bunèmmà bube waaleemmè, uga Simon. Yalià maa ñaasanoonam ntiti fo gèsadè. Deema fo bèreegè, ma djèkanara djama.

⁴ Dgunnà ndatanèma mattà, gatciima Simon: "Roodi añañi anjèna, roon bwalbwan djalà eenaa saadà."

⁵ Simon djaabètià: "Karamo, doogeelèba wiyabba ngà bwadjanà mommi, fetcalèba aniñi, tà ngunnu ngatcira ntcugu, bwalbwanam badjalà." ⁶ Dgunnà mbwalbwanèmma, djalèmma bwayisà bwayaba, te nge dirà djalà. ⁷ Bwaenèmma bafalanjeemmè mabbèdà bègakà fo bèreegè buyagalà, nimmaa leegammè ñogoonà. Roomma, yabbanèmma saareegè saae saam, te ñadjèma ntiti ngà nimmaa mumpà. ⁸ Dgunnà ndie Simon Pedru bwaliire, fogèma Isa, gatcià: "Karamo, ñaasanda, katu ku mma ga usa djènèbanto."

⁹ Dèmmianimmè ndjaakalamà rèmaagè ngà mbeenà pre bègakà ngà mom, bwabe bwayisà bwayaba mbwannà bwadjalèmmà, ¹⁰ sèbe Tiagu ngà Djon banèmbè Djebedeu bègakà bwanèmma ngà Simon. Isa Gatciima Simon: "Ndjeegiido, lle bwarà fo lugu gara udjalà bahadamadi."^k

¹¹ Dabèmma saareegè, ñadjèmmàna fo gèsadè, adèmmàna pre, djobbanèmma Isa.

Buwayir bube usa ugaadooka gambwal

¹² Dgunnà ngake Isa fo dagge nnèmma be maadagge maam, usa unèmma akà fiñi, gambwal hayakamà ñadè pre. Leema Isa, bwabiima ngà lugu fo gal, yalià, gatcià: "Maari, djeno, mëndam wayirà."

¹³ Isa bulantèma gèbèdà gèbèlam, djaddià, gatcià: "djenam: djantiidà!" Waat gaam bwattenià gambwal.

¹⁴ Gatcià Isa: "Mbutiigèdi anuña mandèbèdji. Gatcià: "Roodà, u djoodà ndugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà ñadè ñabèla. Dgunnu mwayiroora, ra nunken sada gaabe mpitcama bèla fo ntcunnà sègatce sarià gaabe Musa maa giige seedà.

¹⁵ Tà daradjà gaabe Isa akà tcèbbà djanjdjangèlè. Biña bèyabba naamakà nabul djeengèrà mom, maa wayirammmè badjanjar bagaabèleemmè fana. ¹⁶ Tà mom naamakà djagante bwadà añañi addennga, yalià Gèdanà.

Buwayir bube usa unaamakoole mèn yaarà wa Kafarnau

¹⁷ Nnagè nnèmma nge djèkanà Isa biña, bèloonda bube bafariseu diookà fiñi ngà bakaramo bagaabe sarià, bwattègèlèkèmma fo Djerusalen ngà fo maadagge maabe Galileya ngà Djudeya. Sembe gaabe Maari akà ngà mom maa wayirà. ¹⁸ Bèsa bèhin, daagèmma usa unèmma fo kanape katu ku gigèlookoole te mènalèma nèbèloonà ñadè ñabèlam. Bwadèmma fèra gaabe nimmaa raambwadam fo sadè bwaadè, maa daanoonà fo lugu gaabe Isa. ¹⁹ Tà ngunna mpetcalèmma sègèmmàna taambwan fo sadè bwaadè, katu ku biña yabbakà, hadjèmma fo budjage, ulbètèmmàna, uñtcanègooma fo kanape fo djaat gaabe biña fo lugu gaabe Isa. ²⁰ Ndeema limanià gaabe bèsa bèm, gatciima djanjaranto: "Usa, yanfiigèloora djènèbè gaabèla."

²¹ Bakaramo bagaabe sarià ngà bafariseu butciimma meddà fo basondome bagaabèleemmè, gatciimma: "Wa ge uga yamponà Gèdanà? Wa mènè yanfiigà biña badjènèbè, niñka gaale Gèdanà pay?"

²² Tà Isa yanakà bwagèmma mèdjà, djaabètiammè, meddiammè: "Bwaya beegère eenaa rà mèdjà ntcugu? ²³ Bwaya ga bwadjaage, fo gatcà "djènèbè gaabèla yanfiigoora", tet gatcà "dètèdà u yaarà?"

²⁴ Tà djoodameen nko Nèmbè Usa gaadiire sembe fo dunia yanfiigà biña badjènèbè." Kolay gatciima djanjaranto: "Yoom gatcà: dètèdà, u hayà kanape gaabèla, u ruà fo dagge."

²⁵ Fo waat gaam dètèma fo lugu gaabèleemmè, hayma kanape gaadanènakèma, rooma fo sadè sabbèlam. Ma waadjà Gèdanà. ²⁶ Biña pre gëmna ngà ndjaakal gaalèmaagè, waadjèmma Gèdanà, gëmna ngà ndjeegè, gatciimma: "lle leebe bamandèbèdji babwabe ndjaakal."

Isa deekère Levi

²⁷ Kolay Isa rooma, leema udjèboonà nam undooy tcètà Levi, ma deera akèndèma djèboon nam. Gatcià: "lee ntuwa." ²⁸ Dètèma, hadèdiima pre, rooma ngà mom.

^k5.10 *Udjala bahadamadi* Basaybo baganni bagaabe Isa akà bèsaadà bwayisà: Deekiammè Isa, nimmaa hadà tcaadà bwayisà, tà nimmaa naafà bwabe Nindjilà, biña bèyagalà maa mènà payà. Bwanale ga djenà gatcà nko basaybo ga gà 'bèsaadà bahadamadi'.

²⁹ Levi liigèma Isa djon gaalèmaagè fo sadè sabbèlam. Bèdjèboonà nam bèyabba ngà biña bèyagalà akà fiñi, bèdiooka ngà nimmè gèdjeyenà. ³⁰ Bafariseu ngà bakaramo bagaabe sarià gèmma gatcaadà basaybo bagaabe Isa, meddiimma nimmè: "Ya beegère eenaa ndèra djeyene, ndoon naan ngà bèdjèboonà nam ngà badjènèbanto?"

³¹ Djaabètiimmè Isa: "Biña bègigèliire ndadde djen uwayrà, te mbeenà bègigèloole. ³² Leegalèm deekà bèlià bwafaralà, tà leegèlèm deekà badjènèbanto, nimmaa rubà."

Biña meddiire bwabe gurum

³³ Gatciimma Isa: "Basaybo bagaabe nabilay Yaya nda tume baguyaba, ndèmma yalie Gèdanà, sèbe basaybo bagaabe bafariseu fana, tà baala ndèmma djeyene, ndèmma naan."

³⁴ Meddiammè Isa: "A mèndoon tunjà bèleegère baanjanà gèdjabwà nimmaa rumà, nia tènke yagan ga ngà nimmè? ³⁵ Tà waat dèmmè, gaagoomma dètca yagan. Fo waat gaam bwaragèmma tumà.

³⁶ Butiigiammè budjool bunèmma, gatciima: "Anuña ndadde dirt kabantà gaooma, maa hayà gambay gaooma maa rëfam fo kabantà gaadjèdè; uliire sèm, kabantà gaooma gaam maa paramète, burëfanà ndadde djanendèl ngà kabantà gaadjèdè. ³⁷ Anuña fana ndadde tun mannanj mambwadjandale fo sako gaabe ndèmbà djèdè, katu ku mannanj manjooma mammè ndèma dir ndèmbà djèdè, nde gube mannanj, kolay sako ma paramète. ³⁸ Mannanj manjooma djamooy runj fo sako gaabe ndèmbà uooma. ³⁹ Unaanjère mannanj mandjèdè fo waat gaam ndadde djen naanjà mannanj manjooma, katu ku ndèle gatce: "Mandjèdè fatte ga sèfaralà.

6

Biña meddiire bwabe nnagè be yinnà

¹ Fo sèbètè gaanèmma, Isa akà mantà fo bulaña. Basaybo bagaabèlam akà bossà bwaman, gèmmama keendjà. ² Bafariseu bagaahiin gatciiramma: "Ya beegère eenaa rà rià bwabwale sarià rià fo nnagè be yinnà?"^m

³ Djaabètiimmè Isa, meddiammè: "Sin garanjaloon bwalie nabilay Daudà ngià tcammà ntcana, mom ngà bafalanjam? ⁴ Raambuma fo sadè sabbe Gèdanà, hayma maafonj fo añañi abbe kulia, djeyà, nunjkuma bafalanjam fana. Tà bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà pay djamèrama djey fo ntcunnà sègatce sarià." ⁵ Kolay gatciammè Isa: "Nèmbe usa ga fo kwas gaabe nnagè be yinnà.

Buwayir bube usa uniimadiire gèbèdà

⁶ Fo nnagè yagalà be yinnà Isa raambuma fo djaamanj, umèsiima djèkanà. Rènkiima usa unèmma akà fiñi uniimadiire gèbèdà gèdjeyà. ⁷ Bakaramo bagaabe sarià ngà bafariseu akama bweenjanà te maa ram wayirà fo nnagè be yinnà, nimmaa fetca bwagèmmama ñaagà. ⁸ Tà Isa yante sègèmma mèdjà, gatciima usa ugaadooka gèbèdà gèniima: "Dètèdà, u naña fo djaat." Usa dètèma nañiima. ⁹ Isa ma ngà nimmè: "Meddameen bwanèmma: a sarià gatciire maa lià bwafaralà, tet maa lià bwabarakale fo nnagè be yinnà, tet paytà hadamadi, tet kadà maa ga ufènta?" ¹⁰ Bweenjaniammè nimmè pre babanjà mom, ma ngà usa: "Bulantèdà gèbèdà gèbèla." Usa liima ntcunnà sègatcià. Gèbèdà djantiima.

¹¹ Yabbiammè maalafà gambwalà. Gèmma djodjà nimmè duru tengà bwadjamèmma li Isa.

Isa gèndjère basaybo bwappo ngà bagaabe

¹² Fo waat gaam Isa hadjèma fo konko yalià Gèdanà; latenjà bwadjanà mommi fiñi fo yalià Gèdanà.

¹³ Mbwire gal, deekèma basaybo bagaabèlam nimmaa ñimmantègam, gèndjèma fo djaat gaabèleemmè bèsa bwappo ngà bihe, bènunjkèma gèsètè gèbe bakila, ¹⁴ uga: Simon, sèttià fana Pedru, ngà Andre nèmbañam, Tiagu ngà Djon, Filipi ngà Bartelomeu, ¹⁵ Mateus ngà Tome, Tiagu nèmbe Alfeu, Simonj uga Djelote, [wa bèloonda bube independensà]ⁿ, ¹⁶ Djudas nèmbe Tiagu, ngà Djudas Iskariot uleegèrama lee bwattè bwamèna.

^{5.36-37} Badjudeu naamère runj mannanj fo ndèmbà mbe ndaf. Nia badj, ndèma djèdèbèt, umo beegère mannanj manjooma mannaamoorà runj fo sako gaooma. Isa daagère mandèbèdji maooma mambe Gèdanà, umo beegère ma daagèndiira gènaamè gèyagalà.

^m **6.2** Fo Tawrat Gèdanà gatcookà biña ba Israilà njko, djamelèmma yinnè labe maanagè mpaadji ngà ñi, uga labe sèbètè. Djamalèmma li an doogo fo nnagè wammè.

ⁿ **6.15** *Independensà* Fo ganj mbe Isa, Israilà ake yamà Baromanu. Tà biña akà fiñi bèliiakà partidu gaabe independensà, gèmma rià baferà bagaabe nimmaa dètenà Baromanu.

Isa ga djèkanà, ma wayirà

¹⁷ Isa uñciire fo konko ngà nimmè, nañiima aññi annèmmà abbaba ngà basaybo bagaabèlam bagaayaba. Fiñi fana ake djama gaalèmaagè gaabe Djudeya ngà Djerusalen, ngà bwayamà bwabe Tiru ngà Sidon babangà habbè. ¹⁸ Leegèmma djeengèrà maamat maabèlam, nimmaa mèna wayirà babwasammà bwabèleemmè, sèbe mbeenà fana bège nègoonà basetan, fetcèmma budjanto. ¹⁹ Biña mbeenà pre djenakama djaddà, katu ku sembe naamakama bwatten ndèma wayir biña pre.

Aradje ngà bwadjammanà

²⁰ Kolay danantèma lugu, bweenenèma basaybo bagaabèlam, gatciima:

"Yeen bènakal ñi, gaadeeroon aradje, katu ku bwayamà bwabe Gèdanà giigèreen.

²¹ Yeen bèra ntcàn mmaman, aradje giigèreen, katu ku maranagooroonà.

Yeen bèga dèndà mmaman, aradje giigèreen, katu ku bwararoon dassà.

²² Aradje giigèreen tcañkooroonà, doofagooroonà fo badjaatè bagaabèleemmè, bunagooroonà, bwalagooroonà sèbe bèbarakale bwabe Nèmbè Usa. ²³ Ndi ge ngà gèdjaabo fo nnagè wammè, sakètiidi ngà gèdjaabo, gaadaroon ndjèbbèlo rèmaagè fo aradjanà. Sèmo liiake babambèleemmè ngà bahanabiomo.

²⁴ Ooy tà yeen bèra ñi katu ku fetcarloon bwadaanoonteen maaseeñ.

²⁵ Ooy tà yeen bèmarre mmaman, katu ku bwararoon gaadà ntcàn.

Ooy tà yeen bèga dassà mmaman, katu ku, bwararoon tcammana, roon dèndè.

²⁶ Ooy tà yeen fo waat gaagieen waadjà biña pre, katu ku sèmo liiake babambèleemmè bangunnà ngà bahanabiomo бага dampandèlà.

Dukà djau

²⁷ Tà butiigèlèmeen, yeen bèga tcalà: dukudi badjau bagaabèleen; liigèdi mbeenà bèsanjkèreen bwafaralà; ²⁸ Yaliidi bwafaralà fo mbeenà bèreen yaliigà bwabarakale; Yaliidi Gèdanà fo mbeenà bèreen riandalena. ²⁹ Nia uña bènde ndamèt, nuñkundiidam fayagalà fana. Utcoora sabadora, ñañoando kabantà fana. ³⁰ Uña yalie ñi, djakèdam, uña kay ñi ubèla, ntaidama mom. ³¹ Liigèdi bèyagalà fo ntcunnà sèroon djenà nimmaa liigèen.

³² Dukoon mbeenà bèdukèreen pay, bwaya gooroonà djèbbenà? Katu ku mbeenà bènda ri djènèbè, fana nda duk mbeenà bèdukèramma. ³³ Rioon bwafaralà fo mbeenà pay bèliigèreen bwafaralà, bwaya gooroonà djèbbenà? Katu ku mbeenà bènda ri djènèbè nda ri sèm. ³⁴ Nannoonoon mbeenà pay bèyantoon bwaragieen djèbbà, bwaya gooroonà djèbbenà? Katu ku mbeenà bènda ri djènèbè nda ñanoon bafalajeemmè, nimmaa lee djèbbammè. ³⁵ Tà dukudi badjau bagaabèleen, liidi bwafaralà, ñanoondi, wayitidoon bwabe buñanie; fo sèm roon lee fetc ndjèbbèlo rèmaagè, roon ge banèmbè Gèdanà uga fo bwafaralà, katu ku mom nda ri bwafaralà te ngà mbeenà bèga bafèsèruwale ngà bèdègè maabwagè. ³⁶ Djammaniigèdi biña fo ntcunnà sènde djammaniigè Bambèleen biña.

Ngatcadiidooon biña bèyagalà

³⁷ Ndiidooon biña kiti, alooroonà ri kiti. Nkalakèdoon biña, alooroonà kalak. Yanfiigèdi biña, gooroonà yanfiigè. ³⁸ Nuñkendi, gooroonà nuñk: gooroonà wanjkètiigè fo mpaddè tibo yabba, maa narà, te maa gubà, katu ku tibo tibentoon um fana gooroonà tibena.

³⁹ Butiigiammè Isa budjool bunèmmà, meddiammè: "A udammè unèmma mènète djobbandoona udammè uyagalà?" Alèmma bwandil fo kèlà nimmè bihe? ⁴⁰ A saybo nda pal Karamo gaabèlam? Tà rakurooma djèkanà, ndèma ge sèbe Karamo gaabèlam.

⁴¹ Ya beegère ura bweenenà forboto fo gèrà be falaje, djaabutalà ñko gèdas gèbe bur uga fo gèrà bèla fanfan? ⁴² Sia ra mènà gatcà falajeema: "Falajeema, batiida mè bwattane forboto gaaga fo gèrà bèla", lialà gèdas gèbe bur fo bèla?" Uliilioonà! Fèrrà bwattanà bur fo gèrà bèla, ra mèn daià séfaralà, u bwattanà forboto gaaga fo gèrà be falaje.

Bur ngà mannda mambèlam

⁴³ An bur bwafaralà gaale, bunda rèmmè mannda mambarakale, an bur bubarakale fana, ndadde rèmmè mannda mamparalà, ⁴⁴ katu ku bur soos ndooy yanà fo mannda mambèlam fanfan. Ndadda gèndjè goyabà fo teembè be makadjà, an mankèndà fo teembè be budemèna ññambè. ⁴⁵ Usa ufaralà nda bwattan baniñi banèmparalà fo barakantia gaabe sondoome gaafaralà gaabèlam. Usa udègè bwagè nda bwattan baniñi banèmbarakale banèndà bwattè fo sondoome gaabèlam. Bwayabbère sondoome den, ndià mattè mèsè.

Bassadè bassake bassila

⁴⁶ Ya beegère eenaa ndèra deek Maari, Maari, tà ndaddoon ri sègatciimeen? ⁴⁷ Uleegiigèram soos salèma mat beeli, liima fo ntcunnà sègatciim, djoodameen ningà umette. ⁴⁸ Melle ngà usa unèmma ubaasamètère sadè, lèntcèma kèlè ngà, sèkèma sadè fo maayanngà kwas. Kolay yabbe mambwayà, ma bwayà, labèma fo sadè ngà sembe, tà mènakoolià bwayloonà, katu ku sèkèlèkià fo maayanngà kwas. ⁴⁹ Usatte tà liale fo sègatciim, melle ngà usa unèmma ubaasamètère sadè fo gal an tunjà maayanngà°. Leege mambwayà, labèma sadie ngà sembe; fo waatie budjiima, faramètiima pre.

7

Budjanto bube ulaasà waale kapiton

¹ Isa, ndaakuriima mattà ngà kafu babwagè pre, raambuma fo prasà be Kafarnau. ² Kapiton gaanèmma Gaaromanu gaadookà ulaasà unèmma udukakèma gambwalà, gigèlookoole, te ñimmèma niimà.

³ Kapiton salèma bwabe Isa, yimèma bèlafrà ba Djudeya nimmaa ruà yalià Isa maa leegam wayiriigà ulaasà waalam. ⁴ Ndèmmèmma fale Isa, yaliimmana ngà ñagètanà, gatciimmana: "Usa we barakère u ñogoonam, ⁵ katu ku dukule gundi gumbèleebo. Mom fanfan baasamètiigèraabo djaaman.

⁶ Isa rooma ngà nimmè. Ñnimmanèmma dèmmà fo sadè, kapiton yimèma bèsamèndam, nimmaa gatcam: "Maari, nnègonianiido dèmmègà yan, katu ku mma gaale usa udjamèra raambugè fo sadè sabbeeli, ⁷ an lialèm nko djamèlèm ro fo lugu gaabèla. Mattèdà mat nnèmma doon, ulaasà waaleema maa djante. ⁸ Katu ku mma fana ga usa uga fo gal gaabe bwayamà, gaadeelèm bègubà bèndèm yim. Gatceem unèmma: "Roodà!" Ndèma to. Gatceem uyagalà: "Leegà!" Ndèma reegè. Ulaasà waaleema, gatceemèna: "Liidà sugu!" Ndià ri."

⁹ Ntcalè Isa mat wammè, djaakaliima usa um. Bweenèma fanèmma, gatciima ngà djama gaagakama djobbà: "butiigameen nko an fo Israilà lialèm limanià gaalèmaagè nnà gaagè."

¹⁰ Mbeena bèyimooka danjètciiima fo dagge, leemma ulaasà ma djantara.

Nèmbe unal uniimadiire usa wa Nain

¹¹ Kolay palà ntiti, Isa rooma fo prasà nnèmma kèndooy tcètà Nain. Basaybo bagaayaba bagaabelam rooma ngà mom ngà djama gaalèmaagè. ¹² Ndèmmèma ñimmanà taambway be prasà, djanèlèma ngà biña bègakà dabà fère gaabe ninda nènèmma pay nèmbe naambèlam, uniimadooka usa. Biña bèyabba ba prasà akama djooñà. ¹³ Maari ndeema unal um, djammaniigià gambwalà, gatcià: "Unal, ndèndèdo."

¹⁴ Ñimmanèma, djaddèma fo kanape; mbeena bègakama dabà, nañiimma. Gatce Isa: "Abwan, yoom gatcà: dètèdà!" ¹⁵ Fère dètèma, deema, butciima mattà. Isa bagià naambèlam.

¹⁶ Ndjeegè rèmaagè budjaniammè nimmè pre; waadjèmma Gèdanà, gatciimma: "Anabiomo gaalèmaagè dètère fo djaat gaabèleebo. Gatciimma fana: "Gèdanà leegère djeekà djama gaabelam.

¹⁷ Kibaar gaabe Isa djanjdjanjèlèma ba fañi pre fo Djudeya ngà maadagge maanà pre maañimmanteramma.

Bumedo bube Nabilay Yaya

¹⁸ Basaybo bagaabe nabilay Yaya butiigère nabilay Yaya babwanaale pre. Nabilay Yaya deekèma bèhin baalam, ¹⁹ yimèma basaybo bagaabe, nimmaa ruà meddà Maari Isa, te maa rà momo djamakà leegè, tet djamèlèba batte uyagalà?

²⁰ Ndèmmè bèsà bèm fale Isa, gatciimmana: "Nabilay Yaya yimègèraabo bonaa medde te ura udjamakà leegè, tet djamèlèba batte uyagalà."

²¹ Fo waat gaam Isa wayirèma biña babwassamma bwabèleemmè, bèhin ngà badjanjar, bèhin ngà setan; ruñèma bèdammè bèyabba nimmaa bweenà. ²² Djaabètiima, gatciammè: "Roodi, eenaa butiigà nabilay Yaya bwaleeroon ngà kwasattoon. Bèdammè ga bweenà, bèraay ga jaarà, biña bèra gambwal gooy wayirà, bèndadde tcal ga tcalà, bafre ga dètà, Nindjilà gooy butiigà bènakal ñi. ²³ U ra aradje ga onà ubwatanale danjanià gaabelam fo mma.

Isa mattère bwabe nabilay Yaya

°6.49 Sadè fo gal an tunjà maayanngà Go tcèkkà sadè, djamèra lèntcè gal sènèna u ruñà maayanngà, sadè ma mènà nañèlè sèfaralà. Djenagiaabo gatcà nko maamat maabe Gèdanà nia naafalèbana bonaa lià ntcunnà sègiaabo gatcà, aliaabo mènà barakiigà. Tà naafèbana, giaabo nnafe fo dunia balu gaabèleebo ngà laniimèba.

²⁴ Kolay ndangètce basaybo bagaabe nabilay Yaya, Isa butciima butiigà kafu bwabe nabilay Yaya; meddiammè: "Ya ruakoon djeekà fo budabbà? Bwandè ge bwayloonà buotcà? ²⁵ Tà ya ruakoon djeekà? Usa unèmma uñañiire baniñi banuñwaya? Tà mbeenà bènda ñañe baniñi banéntamba, bènda ge fo gunnianà, fo sadè sabbe uyamà gëmma! ²⁶ Tà ya ruakoon djeekà? Nabioomo? Guntoñameen butiigà, fale nabioomo. ²⁷ Bwabe we gatcooke Gèdanà fo sèseefariire: "Yimam ulaasà waaleema fo lugu gaabèla u re baasamètiiga faar." ^{28 p} Butiigameen ñko anuña lèmoole yañ dunia gaagè, ufate nabilay Yaya, tà onà uga ualae fo bwayamà bwabe Gèdanà, um fatte ga ulafrà palà mom.

²⁹ Djama pre bèsattama ngà bèdjèboonà nam fana, waadjèma Gèdanà, katu ku sèrlèkèmma sunna gaabe batissimu gaabe nabilay Yaya. ³⁰ Tà bafariseu ngà bakaramo bagaabe sarià bwalèmma djeengèrà Gèdanà, fo onà usèralèmma sunna gaabèlam gaabe bussomo gaabe nabilay Yaya fo mambià.

³¹ Isa meddarèma: "Wa djamèm meltèloon ngà biña ba lle? Dgà ba mette? ³² Mellèmma ngà madda maddeere fo fera, gëmma gunnio, gëmma deekandèl: "filèba, gamaloon; djèmiigèlèbaneen maanègà maadjammanà, dèndaloon." ³³ Nabilay Yaya leegère, djeyale poñ, an naañale mannañ; gatciroon gaadeele setan. ³⁴ Nèmbe Usa leegère, ndèma djey, ndèma naañ, gatciroon: we nda djey gambwalà, ma unaañà fana, ma usamènde bèdjèboonà nam ngà bèlià djènèbè. ³⁵ Ndjannè ndooy djoodenà fo ba sèm.

Isa fo sadè sabbe Simon ga fariseu

³⁶ Fariseu gaanèmma yaliire Isa maa ruà djeyanà ngà mom. Raambuma fo sadè sabbèlam, deema gèdjeyenà. ³⁷ Unal unèmma wa prasae, unaamaka li djènèbè, yanèma ñko Isa akà fo mesa fo sadè sabbe fariseu ngaanà, daagèma budu baasamètenooy yañgà yampa kèndooy tètà alabastru, ugaadooka karbandji. ³⁸ Deddèdiima fo bwamèna, babangà gèrañkà gèbe Isa, ma dèndà, umèsià tcabbanà gèrañkà ngà mangè, già bwafà ngà bway bwabèlam, già bussà matañkà, già baadjà karbandji. ³⁹ Fariseu ngaanà gaayalookama maa ruà djeyà ngà mom, ndeema bwanale, gatciima fo sondoome gaabèlam: "Nia we maa rà anabiomo, yanà akèma unal we uma, sila gaarama djaddà, katu ku unal djènèbanto ge."

⁴⁰ Isa djaabètiima, gatciima: "Simon, mandèbèdji gaadiim mè butiige." Gatcià: "Karamo butiigà."

⁴¹ Isa ma ngà mom: "Bèsa bihe ake, biñanakà usa uyagalà kodi. Unèmma ñanakama bakemi gèbèdà kodi foro, uyagalà onà pwañi gèbèdà kodi foro. ⁴² Tà, ngunnà mpetcalèmma sègèmma djèbberà buñan bubèleemmè, yañfiigoomma nimmè bihe mommi. Butiigà de, fo nimmè wa rama palà dukà?"

⁴³ Simon djaabètiima, gatciima: "Baalle gà onà ufalooy yañfiigà wiyabba." Isa maa ngà mom: "Mèdjèra sèfaralà." ⁴⁴ Bweenenèma unal, gatciima ngà Simon: "Leera unal we? Raambulèm fo sadè sabbèla, nuñkalam mambià mè wotcà matañkà^s, tà mom ngà mangè mambèlam sabbania matañkà, bwafia ngà bway bwabèlam. ⁴⁵ Sambèladoolam, tà mom kabri ntaambum adalia bussà matañkà." ⁴⁶ Gubenalam djuwà fo bofà, tà mom gubentam karbandji fo matañkà. ⁴⁷ Fo sugu gatcame, ñko djènèbè gaayabba gaabèlam yañfiigarooma, umo beegère maa dukura gambwalà. Tà uyañfiigooy ntiti, ndèma duk ntiti."

⁴⁸ Gatciima ngà unal: "Djènèbè gaabèla yañfiigoora." ⁴⁹ Mbeenà bègakà ngà mom fo mesa butciima mattà nimmè duru, meddiimma: "we ga wa, uga te djènèbè ndèma yañfiigè biña?" ⁵⁰ Isa ma ngà unal: "Limanià gaabèla fayitère. Roodà ngà neemà."

8

Bènal bènaamakà djoon Isa

¹ Kolay, Isa butciima yaaranà fo maafrasà soos ngà maadagge soos, ma butà bwabe Nindjilà bagaabe

^{7.28} An uña lèmoole yañ dunia gaagè ufate nabilay Yaya, tà Dgunna ndjèkandakoolèma bwabe Isa. Isa ma: "Udjèkiiram soos fale nabilay Yaya fo bwayamà bwabe Gèdanà."

^{7.32} Madda mabbe fo gundi gumbe Djudeya gaadeelèkèmma basèña basie basènamèmma nie, bèin naamère nie nnà sèbe bèga fo djoñ, bèin nnà bèga fo bwayaba. Ndèmma deekèl, tà ndèmma tcifél fana. Mbeenà bèliire nnà bèga fo bwayaba gatciimma: Filèba nnà bèga fo bwayaba, tà dèndaloon. Bèyagalà mbeenà gatciimma: Fulèba gèbek tà gamaloon. Isa mattère mat wannè djoodenà ñko djama satte maamat maabèlam tà saliigalèmana.

^{7.38} Fo gañ be Isa badjudeu naamale gaadè bamesa an marudjè nnà sègaadiiba lle. Gemma gèdjeyenà naamèlèmma die nnà bèdeere fo gambasà ndèmma ñadjan ngafentè ngà gèbèdà gèdankè nimmaa mèna djeyena gèbèdà gèdjeyà. Mesa gaabèleemmè naamère loom. Matañkà mabbèleemmè naamère ñaasandèl ngà mesa. Ndeegge unal onà ñimmanà Isa leegiigèlèkià fageene matañkà mabbèlam.

^{7.44} Wotcà matañkà Gènaamè ake fo djaat gaabe badjudeu fo gañ mbe Isa wotcà matañkà mabbe bèdigal geemma taambwà fo sadè bwaadè bwarà gèdjeyenà.

bwayamà bwabe Gèdanà. Basaybo bwappo ngà bagaabe bagaabèlam naamakà ro ngà mom, ² ngà bènàl bèyagalà bèwayirakèma babwasammà ngà mbeenà bèbwattanakèma basetan, ugakà Mariama usètooy Madalena, ubwatanoooy basetan mpaadji ngà ñi ³ ngà Djuana, unale Kusa, udoogà waale Erodís, ngà Susanna ngà bènàl bèyagalà bèyabba, bènda daañane Isa ngà basaybo bagaabèlam.

Budjool bube uyaddà

⁴ Nabule djama gaalèmaagè gaabe biña gèmmàna reegiigà bwattègà fo maadagge soos, butiigiammè budjool bugu:

⁵ "Uyaddà unèmma roore bwarà panà buyaddal. Dgià panà, win gèrèma ñimmanà faar. Nadjooma, djèppià bwassudu. ⁶ Fayagalà gèrèma fo maayanngà bwass, digèma, mmo yilèma, katu ku aññi sabbale. ⁷ Win gèrèma fo makadjà djaat, makadjà lafendèma ngà mom, saymmana, sèndoonèmana. ⁸ Uyagalà gèrèma aññi aparàla. Leegèma lee lèmm. Bunèmma soos lèmmèma kemi." Dgatce Isa bwanale, mattèma sèrèmbwa: "Ugaadiire gènéfà djeengèrè, maa djeengèrè sèfaralà."

⁹ Meddià basaybo bagaabèlam: "Budjool bugu, ya ma djenà butà?" ¹⁰ Ma ngà nimmè: "Gèndjèlooonà eenaa yanà kulo gaabe bwayamà bwabe Gèdanà, tà biña biin nda tcal fo bumeltèloon pay, nimmaa bweenà an daià, nimmaa salà an ñanautà."

¹¹ Budjool raabo djenà butiigà sugu: buyaddal ga sèbe maamat maabe Gèdanà. ¹² Onà ugèrre ñimmanà faar um ga sèbe biña mbeenà bènda tcal maamat maabe Gèdanà, kolay ubèlisa ndèma reegè, ndià bwattan fo basondome bagaabèleemmè, ndjèkiidèmma, mpaydèmma. ¹³ Onà ugèrre fo maayanngà bwass fana um ga sèbe mbeenà bèsatte maamat maabe Gèdanà, naafèmma ngà gèdjaabo, tà gaadoolèmma maabià. Ndèlèmma djèke fo waat gaanèmma, kolay yamar dèmmè, ndèmma baae. ¹⁴ Onà ugèrre fo makadjà djaat djoodenama sèbe mbeenà bèsatte; fo lugu gèmma ngà mammèdjè mambe dunia ngà baraka ngà gunnianà gumbe dunia, ndiammè tçèndoon. Ndaddèmma rèm mannda mamparalà. ¹⁵ Tà onà ugèrre fo gal gaafaralà djoodenama sèbe mbeenà bèsatte maamat maabe Gèdanà, baanèmma ngà guntoña ngà sondoome gaafaralà, naafèmma sobia, ndèmma rèm.

Lanternà ndooy tunjà fo bwass

¹⁶ An uña ndadde yitooon lanternà maa udam ngà gèdaddè, an uña ndaddià bèl fo burool gal, tà ndià danan fo bwass, bèga taambugà nimmaa mènà rià gunwannganà. ¹⁷ Anifii gaale uwadiire, ugalooy bwarà warañità. Anifii gaale fo kulo ugalooy bwarà yanà, maa warañà. ¹⁸ Liadèdi fo sèndoon djeengèrè. Uña soos ugaadiire, gooma nunjk, tà uge soos ugaadoole, te onà umèdjèma ugaadiima, tayagooma mom.

Dimbaya gaabe Isa

¹⁹ Naambèlam ngà banèmbañam roomana djèekà, tà mènakoolèmma tènkanà katu ku biña yabbakà. ²⁰ Bèhin gatciima ngà Isa: "Naambèla ngà banèmbañam geenà fo bula, djenagèmmè rià. ²¹ Djaabètiima, gatciima ngà nimmè: "Naambeeli ngà banèmbañèma ga mbeenà bènda tcal maamat maabe Gèdanà, ndèmma rià."

Isa djiroonte habbè

²² Nnagè nnèmma Isa bèliima ngà basaybo bagaabèlam fo bèreegè, gatciima ngà nimmè: "Watiiboon gambanà." Kolay butciimma. ²³ Dgèmma bwarà, Isa daaniima, turbade ngà buotcà leegèma lee dèt fo habbè. Bèreegè ma taambwana mambià, te ngèmma fo fètiinà. ²⁴ Ruenèmma, itèmma, gatciimmanà ngà dionj: "Ooy, Karamo, Ooy, Karamo, niimaba." Dètèma, yimèma buotcà ngà maronj nimmaa farà. Fariimma, djirèmma pre, yem.

²⁵ Kolay meddiammè: "Faage limanià gaabèleen?" Djaakaleelèkèmma ngà ndjeegè, meddiilèmma: "Tà we ga wa? Te buotcà ngà maronj ndèma yim, ndèmma tçaliigè."

Buwayir bube usa ugaadiire basetan

²⁶ Ndèmmèmma fo gundi gumbe Gadarenu uga fo bumass bube Galileya. ²⁷ Uñtce Isa, usa unèmma wa dagge roià djanèladà; basetan badjenarakama. Naamakooole ñañe baniñi. Digakooole fo dagge, te fo ba ganwayano. ²⁸ Leema Isa doronj deekanèma, bwandiilèma fo lugu gaabèlam, gatciima ngà gèbwanja gèrumbwa: "Isa, Nèmbè Gèdanà uga fo bwass gaabe pre, ya bwagèram ngà yí? Yalèlème ndjarabèdam." ²⁹ Katu ku Isa yimaraka basetan nimmaa bwattà fo usa um. Badjarlèkèmma ugèmma fo usae. Ndià djal biña, ndèmma dèdjè ngà korenti fo matanjà ngà mabbèdà, tà ndèma pandè korenti. Setanie ndià dabè fo budabbà.

³⁰ Meddià Isa: "Sia ndoora tçètè?" Djaabètià: "Kafu", katu ku basetan bagaayaba raambokama

³¹ Basetan yaliimma Isa mbwanngabiidi nimmè fo djannabà. ³² Maahumbà maayaba akà fiñi gèmma yetcà

fo kinki. Basetan yaliimma Isa maa hadammè nimmaa raambwà fo maahumbà maanà. Hadiammè.
³³ Basetan bwattèmma fo usa, raabumma fo maahumbà. Nimmè pre, gulèmma, dèmmèmma aññi airalà, bwandilgèmma, sumiimma fo habbè.

³⁴ Bèhaadà leema bwamantère, butciimma gulà, roomma butà fo prasà ngà maadagge bwamantère.
³⁵ Biña bwattèmma djeekà bwaga, rooma fale Isa. Leemma usa onà ubwatanoooy basetan, ma deera ñimmanà Isa, ma ñañiira, ma mèdjà bwafaralà. Lèngèliimma. ³⁶ Mbeenà bèbaanjàkà butiigèmma nimmè sèwayirooy usa ugaadooka basetan. ³⁷ Biña mbeenà pre ba maadagge maañimantère Gadarenu yaliimma Isa maa bwattà fo djaat gaabèleemmè, katu ku gaadeelèkèmma ndjeegè rëmaagè. Kolay bèliima, danjètciimma.

³⁸ Usa ubwatene basetan yaliima maa hadam maa ruà ngà mom. Tà yimià Isa maa ruà, ma ngà mom:
³⁹ "Danjètciidà fo sadè sabbèla, u ruà butà bamandèbèdji bwalèmaagè bwaliigie Gèdanà." Rooma, butciima butà fañi soos fo prasà bamandèbèdji bamarèmaagè mandiigià Isa.

Pulà niimère

⁴⁰ Ndanjètce Isa, djanjèladiima djama katu ku nimmè pre akama battà ngà gèdjaabo. ⁴¹ Fo waat gaam leege usa unèmma undooy tcètà Djayru uakà ndugalugu gaabe djaamanj. Fogèma fo gèranjàkà gèbe Isa, yalià maa dèmmà fo sadè sabbèlam, ⁴² katu ku gaadeelèke ninda nènnèmma pay, pulà gaadiire matcènà ñimmanà bwappo ngà makke, ñimmèlèke niimà. Dgèma bwarà, gooma narloonà fañi soos, fo djaat gaabe djama.

⁴³ Unal unèmma akà fiñi ugaadooka kwasamma, bwandama tunj bwagannà maa ndam yur matcènà bwappo ngà makke. Nunjèma bèwayirà ñi soos ugaadookèma tà an unèmma waaleemmè mènalià wayirà. ⁴⁴ Rooma te ndèmmèma fo bwamènà gaabe Isa. Djaddèma fo gèser gèbe kabantà gaabèlam; fo waat gaam fanfanj djantiima. ⁴⁵ Isa meddiima: "Wa djaddèram?" Fo ngunnà bwale pre, Pedru ngà bafalanjam gatciimmana: "Karamo, djama gaagè mommi, re tcèndoonà gèmmane narloonà."

⁴⁶ Tà Isa gatciima: "Uña djaddèram, katu ku yanielèm sembe ma bwattèra fo ñadè. ⁴⁷ Fo waat gaam unal leema ñko gaale mènà wadà, rooma fale Isa, ma tannà, fogèma fo lugu gaabèlam, butiigià fo lugu gaabe pre, bwabeegère ma djaddèram, ngà sèdjantiima fo waat gaam fana. ⁴⁸ Gatcià Isa: "Nèmbe mma, limanià gaabèla wayirre. Roodà ngà neemà."

⁴⁹ Dgèma mattandà, leege uña unèmma wa sadè sabbe Djayru ndugalugu gaabe djaamanj, gatciima: "Nèmbe niimère. Nnègoondo Karamo." ⁵⁰ Tà Isa ncalèma bwanaale, maa ngà Djayru: "Ndènjèliido, djèkiida doronj, ma pay.

⁵¹ Isa ndèmmèma fo sadè adale anuña maa raambwà ngà mom, te Pedru ngà Tiagu ngà Djonj, ngà bambe pulà ngà naambèlam. ⁵² Biña pre akà dèndà, gèmma budjègètà. Isa ma ngà nimmè: "Ndèndèdoon, niimale, budaninjooma."

⁵³ Dassià biña katu ku yandèkèmma ñko niimèle. ⁵⁴ Tà Isa naafià fo gèbèdà deekià ngà sembe, gatciima: "Pulà, dètèdà!" ⁵⁵ Ntci bèlam danjètcanègià, dètèma fo waat gaam. Isa gatciima maa nunjà ñi maa djeyà. ⁵⁶ Bambèlam ngà naambèlam gèmma ngà djaakal. Isa gatciammè, mbutiigèdèmma anuña fo bwamantète.

9

Isa yimère basaybo bagaabèlam

¹ Kolay Isa nabuloonèma basaybo bwappo ngà bagaahe bagaabèlam. Nunjiammè sembe ngà busaliigo fo kwas gaabe badjènnà ngà wayirà babwasammà. ² Yimiammè nimmaa ruà butà bwabe bwayamà bwabe Gèdanà ngà wayirà bègigèloole fana. ³ Gatciima ngà nimmè: "Ndabèdoon aniñi fo buyaar, naafèdoon an budoko fo gèbèdà, an sako, an niñi nèndjeyà, an kodi, an ndabèdoon bakabantà bagaahe. ⁴ Fo sadè sabonooroona, ndi ge fiñi te laroon bwattà fo dagge wammè. ⁵ Tà fo prasà bwalooronà bonà, goon bwattà bambèdi forboto gaabe matanjàkà mabbèleen, maa ga seedià djurià gaabe djènèbè gaabèleemmè.

⁶ Kolay basaybo rooma, jaarèmma fo maadagge pre, butiimma bwabe Nindjilà, wayirèmma biña pre bafañ soos.

Erodis ngà nabilay Yaya

⁷ Uyamà Erodis satte bwaga mantà pre, ma udioonj katu ku biin ga gatcà nabilay Yaya dètègère fo bulamà. ⁸ Biin gatciire ñko Aliu umo fusègère, biin fana akà anabiomo gaanèmma gaabe ngunnà umo dètègère fo bulamà. ⁹ Erodis ma: "Mma yimère maa fandètà bofà bube nabilay Yaya. Tà wa ge um tcalà ma goorà mattà bwabèlam?" Bwadà akèma maa mènà rìa.

Isa daañaniire bèsa bawiil gèbèdà

¹⁰ Ndaŋgètcege bakila⁴, butiigemma Isa bwaliimma pre. Rooma ngà nimmè aña addenja, ñimmanà prasà be Betsayda. ¹¹ Tà djama leegère lee yan, djobbanemmana. Isa djaagaliimmè, butiigiammè bwabe bwayamà bwabe Gèdanà. Wayirèma fana mbeenà bèdjenakà budjanto.

¹² Dge bwarà mèddà gal, basaybo bwappo ngà bagaabe roommana ñimmanta, gatciimmana: "Yaaniidà djama gaagè, nimmaa mènà tuà fo basadè ngà maadagge maañemanta nimmaa ruà bonà, te nimmaa rà petc ugemma djeyà, katu ku bon ge ga aña addenja."

¹³ Tà gatciima ngà nimmè: "Yeen nuŋkèdooniammè ugemma djeyà." Djaabètiimma, gatciimma: "Gaadoolèba aniñi, te maafonj gèbèdà ngà bwayisà bwahe. Te ntoodèba gandà udjeya ube djama gaagè pre." ¹⁴ (Doofèlakemma bèsa bawiil gèbèdà). Mma ngà basaybo bagaabèlam: "Ruñèdi nimmaa dià basappà-basappà bagaabe biña pwañi gèbèdà."

¹⁵ Sèmo liimma; ruñemma nimmè pre nimmaa dià. ¹⁶ Isa ayma maafonj gèbèdà maanà ngà bwayisà bwahe, danantèma lugu fo madanà, gatciima Gèdanà abarakà, martià, nuŋkèma basaybo bagaabèlam, nimmaa djègèloonà biña. ¹⁷ Djeyiimma pre, marèmma, basaybo gèndjèma maadasè maanadjire, yabbemma maalabà bwappo ngà maahe.

Pedru butiire uge Isa

¹⁸ Nnagè nnemma nge yalie Isa Gèdanà mom mina, basaybo bagaabèlam akà fiñi. Meddiammè: "Wa nde gatce djama um?"

¹⁹ Djaabètiimmana, gatciimma: "biña biin gatciire yi ga nabilay Yaya, biin akà Aliu, biin akà anabiomo gaanemma gaabe ngunnà umo dètègère fo bulamà."

²⁰ Meddiammè: "Tà yeen, wa gatciiron um?" Pedru djaabètiima, gatcià: "Yi ga Al Masi gaabe Gèdanà."

²¹ Yimiammè mbutiigèdèmma anuña bwanale. ²² Ma ngà nimmè: "Nèmbe usa djamère manten bafètiinà bagaalèmaagè, bèlafrà ngà bandugalugu bagaabe djaamanj ngà bakaramo bagaabe sarià rama bwalà, kolay ma dama; labe maanagè maadjo ma dèt."

²³ Gumo gatciima nimmè pre: "Uña djenà djobbana, djamèle bwal bofà bubèlam. Nnagè soos, maa djakètà krus gaabèlam, maa djobbana." ²⁴ "Udjente paedà bofà bubèlam, già kambè; tà uhambère bofà bubèlam fo dukà mma, ma pay." ²⁵ Bwaya ma ñogoonà uña maa fetcà ñi soos uga fo dunia pre, tà ma hambà bofà bubèlam fanfanj, tet maanègè maalèmaagè maa budjanam? ²⁶ Uña djèmp bwabeeli ngà maamat maabeeli, Nèmbe Usa rama djèmpà lee reegè fo aradjanà gaabèlam ngà gaabe bambèlam, ngà bamalaykà bagaafaralà bagaabèlam. ²⁷ Butiigameen guntoña, waaleen win uga yan gaale niima te ndeedi bwayamà bwabe Gèdanà."

Lugu gaabe Isa ga tambà

²⁸ Kolay be maanagè wasse mattèma maamat maagè, ayma Pedru ngà Djonj ngà Tiagu hadjèma ngà nimmè fo koŋko yalià Gèdanà. ²⁹ Dgèma yalià Gèdanà lugu gaabèlam bèrèma sèyagalà, baniñi banèmbèlam bèrèma sèfasa pes, ma tambà. ³⁰ Fusiigà bèsa bihe, gèmma mattà ngà mom, uga Musa ngà Aliu. ³¹ Leegemma ngà aradjanà, gèmma mattà bwabe bulamà bubèlam budjamakà ge fo Djerusalen. ³² Pedru ngà bafalanjam bèakà ngà mom, akà bugoomadjà. Hitiimma, leemma aradjanà gaabe Isa ngà bèsa bihe mbeenà bèakà ngà mom. ³³ Dge bwarà bèsa bihe bèm, Pedru ma ngà Isa: "Karamo, barakèle bonaa gà yan. Bonaa baasamètà bagantcarj bagandjo, gannèmma gambèla, ganyagalà maa ga ube Musa, ganyagalà maa ga ube Aliu." (Tà yanakoole bwama mattà).

³⁴ Dgèma mattandà leege lares, udiammè (ngà buhudà bubèlam). Lèñèliimma ngèmma taambwà fo lares. ³⁵ Bwattègè gèbwanja fo lares, gatciima: "We ga nèmbe mma nèngèndjèm. Djèngèidoonià."

³⁶ Ndaakure mattà gèbwanja geem, leemma Isa mom mina. Djeemèlèmma; fo maanagè maam butiigalèmma anuña aniñi fo bwaleemma.

Budjanto bube abwan ugaadiire setan

³⁷ Mbwire gal, Isa untciimma fo koŋko; djama gaalèmaagè leegemmana djanèladà. ³⁸ Usa unèmma fo djaat gaabe biña deekanèma, gatciima: "Karamo yalielème bweeneniigà nèmbe mma, katu ku mom pay gaadiim. ³⁹ Setan gaanemma ndama naafè ndià budj fo gal, an ndadde badj, ndèma deekan, ndià tunj ma ga bwadèntcanà te gumpukfukà ma bwattà fo mèsè. Ndià ñaaman, ndaddià djen bwalbwanà.

⁴⁰ Yalieelèm basaybo bagaabèla nimmaa bwattanam, tà mènalèmma.

^{9.10} Bakila Mpare djèkanà Isa basaybo bagaabèlam, nimmè akà sèbe basaybo, umo beegère nimmaa deekoora basaybo. Tà Dgunnà yimiammè nimmaa ruà butà bwabe Gèdanà, kabri waat gaam butciammè deekà bakila. Kila ga 'uña uyimooy'.

⁴¹ Isa djaabètiima, gatciima: "Yeen ga biña bèdègè maabwagè, bènakal limanià! Te waat gaaga djamèm ge ngà yeen, mè sabariigeen? Daagiiga nèmba yarj. ⁴² Dgèma ñimmanà, budjià setan, runjià ma ga bwadèntcanà. Tà Isa yimèma setan maa bwattenam. Wayirèma abwan, bagià bambèlam. ⁴³ Nimmè mommi lènèliima ngà bwalafrà bwabe Gèdanà. Dgunnà mbe biña pre djaakalookà fo bwabwalie Isa pre, mom ma ngà basaybo bagaabèlam:

⁴⁴ "Wayidooon bwameen bwarà butiigà, Nèmbè usa gooy taboona fo mabbèdà mabbe biña." ⁴⁵ Basaybo ñanautoole mat wammè, katu ku mèdèbèliigèlikiammè. Mènalèmma djalà bwafitca bwabe matie. Djeegeelèkèmmà meddà bwagè djenà gatcà bwanale.

Wa ga gà ndugalugu

⁴⁶ Basaybo leegère lee dèt ngà ndjodjo fo djaat gaabèleemmè bwabe uga gà ndugalugu. ⁴⁷ Isa yanèma bwagèmma mèdjiànà, hayma ninda nènnèmma, runjià ñimmanà mom. ⁴⁸ Gatciima ngà nimmè: "Usèrre ninda nunj fo gèsètè gèbeeli, mmo sèrèma. Usèrram sèrle onà Uyimègèram. Gummè, onà uga uhalae fo djaat gaabèleen momo ga ulafre."

Usanjaliabo, maangalam ga ngà bon

⁴⁹ Djon ma: "Karamo, leelèba usa unèmma ma rà bwattana basetan fo biña fo gèsètè gèbèla. Gatciibanna ndiidià ngunnu ngà mom gaale wa bèloonda bubèleebo. ⁵⁰ Isa ma ngà nimmè: "ñañandoonià, katu ku usanjalieen maangalam ga ngà yeen."

Biña ba Samaria bwatte djaagalà Isa

⁵¹ Dgunnà mbe ñimmarlèkooma dabà fo madanà, runjèma sondoome gaabèlam pre nko djamèle ro fo Djerusalèj. ⁵² Yimèma bèyagalà nimmaa ruà fo lugu. Roomma, raambumma fo dagge nnèmma be Samaria, nimmaa saafiigam añni annèmma maa yinnà. ⁵³ Tà biña ba daggee djaagaloolià, katu ku leelèmma nko bwarama fo Djerusalèj. ⁵⁴ Basaybo Tiagu ngà Djon leemma bassèña bassèbe biña bèm, meddiima: "Maari, a djenara bonaa deekà fur fubbe madanà maa uñtceegà, maa duamèm pre?"

⁵⁵ Isa bweenjeniammè, djakiammè gènèfà, gatciammè: "Yeen yanaloon nci tcèsia gaadiroon, ⁵⁶ katu ku, Nèmbè Usa leegale ratanà simaya gaabe biña, tà maa faytà nimmè." Roomma fo dagge yagalà.

Maanègè fo djobbà Isa

⁵⁷ Dgèmma bwarà fo faar usa unèmma maa ngà mom: "Maari, fèra bwarà tuam ngà yi." ⁵⁸ Isa ma ngà mom: "Maagadabwà gaadiire maahèlè, kwasudu bwandà pile fo kwas gaadiire bagantcangool bagaabèleemmè, tà Nèmbè Usa gaadoole añni aggèma gafèntà bofà."

⁵⁹ Gatciima usa uyagalà: "Leenj tuà." Gatcià um: "Maari, hadandèda mè fèrà tuà wayanandà bambeeli." ⁶⁰ Isa ma ngà mom: "Addà bafre, nimmaa wayanà bafre bagaabèleemmè, tà yi, roodà butà bwabe bwayamà bwabe Gèdanà."

⁶¹ Usa uyagalà maa ngà mom: "Maari, tuam ngà yi, tà adandèda mè fèrà tuà yaanà dimbaya gaabeeli."

⁶² Isa maa ngà mom: "Unaafère darambà, ma njanèlè mbwaamènà, maangalam barakale fo bwayamà bwabe Gèdanà."

10

Isa yimère basaybo pwañni mpaadji ngà ñi

¹ Kolay Isa gèndjarema basaybo pwañni mpaadji ngà ñi, yimèma nimmè bihe-bihe, nimmaa ruà fo lugu fo maadagge pre ngà bahañi bahadjamakèma ro. ² Ma ngà nimmè: "Guntoña, bumar roobure, tà bèdoogà halagère. Yaliidi Maari, uga unaja mmara, maa yimègà bèdoogà fo marà bèlam. ³ Roodi! Yimameen sèbe banèmbè gèfalalà fo djaat gaabe baturma. ⁴ Ndabèdoon an kartera, an laaba, an madjas, an nnañiidoon fo faar bwañèlè.

⁵ Fo sadè sapèral soos sataamburoon, fèrri gatcà: "Neemà maa ga yarj sadè saggè." ⁶ Gee añni uña unèmma ura neemà, gèbwañ gèbeleen gèbe neemà maa deddèdè ngà mom, tà nia gaale, gieen dangètcan. ⁷ Ndi ge fo sadè sammè sannèma, djeydi, naanèdi ugaadiimma, katu ku udoogà djamooy djèbbè. Mbondoos fo sadè soos.

⁸ Taamboon fo prasà nnèmma djaagalooroona, djeydi udjakooroona. ⁹ Wayirdi badjangaranto bagaaga fiñi, gatciidi ngà nimmè: "Bwayamà bwabe Gèdanà ñimmantègèrama." ¹⁰ Tà taamboon fo prasà nnèmma nia djaagalooroona, roon bwattè fo maarantae, roon gatce: ¹¹ "Te forboto gaabe prasà bèleen gaanakère fo matanjà mabbèleebe, bambabanna maa giigeen tamaseere gaamuga. Tà mènndoos yanà nko bwayamà bwabe Gèdanà ñimmantègèreen." ¹² Butiigameen nko palama yanpiigà Sodoma palà prasae fo

nnagè be kiti."

Prasà be biña bèruboole

¹³ Ooy tà yi Korasin, ooy tà yi Betsayda! Akèdi bamandèbèdji bamambe djaakal maṅ, mandiooy fo djaat gaabèleen, nimmaa liorà fo maafrasà maabe Tiru ngà Sidon, bèdigènde bafèm akèmma tube kabri, akèmma ṅaṅe basaku, nimmaa dià fo gundo. ¹⁴ Tà Tiru ngà Sidon ma palà yaṅpiigà palà yeen fo labe kiti.

¹⁵ Yi, Kafarnau, a mèdjèrà te kadjara te fo madanà? Tà bwaṅgabagoora sèdjaga fo djannabà."

¹⁶ Kolay gatciima basaybo: "Udjeeṅgèriireen, mmo djeeṅgèriima; ubwateen djeeṅgèrà, mmo bwalèma djeeṅgèrà. Ubwatam, bwalle onà uyimègèram."

¹⁷ Pwaññi mpaadji ngà ñi ṅgaanà danjètciire ngà gèdjaabo, gatciimmana: "Maari, mattèlèba fo gèsètè gèbèla, te basetan fanfan ndaabo tcaliigè!"

¹⁸ Isa maa ngà nimmè: "Leelèkèm ubèlisa sèbe gèbartatà ma bwandilgèra sèdjaga bwattègà fo madanà. ¹⁹ Djeeṅgèridi, nuṅkèlèmeen sembe gaabe nnadja maalenna ngà baudè, ngà sembe soos gaabe djau. Anifi alieen rià bwamuga. ²⁰ Mbwagè mommi ndaanoondieen maaseñ fo wo gieen tcaliigà basetan, tà maa daanooneen maaseñ fo wo seefarooy matcètè mabbèleen fo madanà."

Gèdjaabo gèbe Isa

²¹ Fo waat gaam Nuura yabbenèma Isa ngà gèdjaabo. Gatciima: "Abarakà Bambeeli, Maari gaabe madanà ngà dunia, katu ku babwagè wadèra bawali ngà balonà, djoodèrama madda. Ntoña ge bambeeli, katu ku sèmo ra djenà rià.

²² Bambeeli naafanoontam baniñi pre. Anuña yanale uga Ninda, niṅka gaale Djabwadanà; anuña yanale uga Djabwadanà niṅka gaale Nèmbam ngà mbeenà bèdjenià djoodà Nèmbam."

²³ Danjèliima, gatciima ngà basaybo bagaabèlam nimmè mina: "Ura aradje ga maagèrà maaga rià uleeroon. ²⁴ Butiigameen ṅko bahanabiomo bèyabba ngà bèyamà sammakà rià bwaroon rià, tà lialèmmà; fana sammèlèkèmma tcalà bwaroon tcalà, tà salalèmmà."

Samaritanu gaafaralà

²⁵ Karamo gaabe sarià gaanèmma ake, djendèke djeekèlè Isa. Dètèma, meddià: "Karamo bwaya djamèm li mè gaadà simaya gaandadde rat?"

²⁶ Meddià Isa: "Sia seefariire fo sarià? Garaṅo, sia ndama re?" ²⁷ Djaabètiima, gatcià: "Dukudà Maari, Gèdanà gèbèla ngà sondoome gaabèla pre, ngà nci bèla pre, ngà sembe gaabèla pre, ngà londè gaabèla pre. Dukudà fana falaṅa sèbe yi fanfan."

²⁸ Isa ma ngà mom: "Djaabètera sèfaralà, liidà sèm, ra gaade simaya gaandadde rat." ²⁹ Tà djendèke djoodenà ṅko mom fatte djannà, meddiima Isa: "Wa ga falaṅeema?"

³⁰ Djaabètià Isa, maa ngà mom: "Usa unèmma ake, ubwatègaka fo Djerusalen bwarà fo Djeriko. Djanjèlèma ngà bèlugà. Djalèmmà, utcèmmà baniñi, bwandèmmà, roomma, hadèmmà maa ñimmèra niimà. ³¹ Fo faar faam leege lee mantà ndugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà. Leema usa um, mantèma fanèmma. ³² Sèm sènèmma usa unèmma udoogà wa sadè sabbe Gèdanà dèmmèma fiñi, leeià, mantèma fanèmma. ³³ Tà usa unèmma wa Samaria ugakà bwarà buyaar, ñimmantià, leeià, djammaniigià, ³⁴ Ruenià, baadià djuwà ngà mannan^u, sayià bahatcammà, mmo mbèlià fo fali gaabèlam, dabià fo sadè sabbe bèdigal, ñogoonià. ³⁵ Mbwire gal bwattanèma bakodi foro bagaahe nuṅkèma unaja sadè sabbe bèdigal, ma ngà mom: "Ndam wayr. Sèleegèra lee sèbbar, danjètceegem, me djèbbè mom. ³⁶ Ya leera? Fo biña bidjo mbe, unèmma waaleemmè wa ga falaṅe usa onà udjale bèlugà?"

³⁷ Djaabètiima: "Onà uliigèrama bwafaralà." Isa maa ngà mom: "Roodà, u lià sèm sènèmma."

Marta ngà Mariama

³⁸ Isa ngà basaybo bagaabèlam fare fo buyaar, raabumma fo dagge nnèmma; unal unèmma usètè Marta bonià fo sadè sabbèlam. ³⁹ Gaadeelèke nèmbañam undooy tètè Mariama, uleegèra lee die ñimmanà gèranjka gèbe Isa djeeṅgèrà maamat maabèlam. ⁴⁰ Tà Marta akà ngà dionṅ gaalèmaagè, sègakiammè mènà bonà. Rooma fale Isa, gatcià: "Maari, lialà ṅko nèmbañema attam mma mina ngà doogo? Gatciidam maa lee ñogoonà."

⁴¹ Djaabètià Isa, ma ngà mom: "Marta, Marta, dionṅèra ngà bamandèbèdji babwayaba, ⁴² tà bwanèmma

^u**10.34** *Djuwà ngà mannan* Fo gaṅ mbe Isa alkool gaandakoole an bèsan buyagalà budjamooy wayiren akoole. Dgunnà mbe mannan gaadiire alkool, umo beegèra nimmaa naamèra hay mannan a bahatcammà. Naamèlià bwafè sèfaralà. Kolay naamèlèmana badj djuwà djèbe olivera, bahatcammà maa mènà musebèlè sèdjaga.

pay djamère ge. Mariama gèndjère bwafaralàe. Aloomma dètca mom.

11

Isa djèkante basaybo bagaabèlam yalià Gèdanà

¹ Nnagè nnèmma Isa akà ańńi annèmma, ma yalià Gèdanà. Ndaakuriima, saybo gaanèmma gaabèlam gatcià: "Maari, djèkandaabo yalià Gèdanà, nnà sèdjèkane Yaya basaybo bagaabèlam."

² Maa ngà nimmè: "Goon yalià Gèdanà, gatciidi:

"Baabà, gèsètè gèbèla maa nuńkà kulia,
Bwayamà bwabèla maa leegà.

³ Djakèdaabo udjeyà nnagè soos

⁴ Yanfiigèdaabo badjènèbè bagaabèleebu,
katu ku bon fana ndèlèba yanfiigè mbeenà bèlientaabo bwamuga.

Nkadaabo bonaa budjà fo yamar, ranjiidaabo udègè bwagè onà."

⁵ Gatcariammè Isa: "Unèmma waleen mènte tuà fo sadè sabbe usammèndam unèmma ngà bwadjanà ndaanooy pre, ma ngà mom: 'Usammèndeemma ñanoonda maafon maadjo, ⁶ katu ku Usammèndeemma uga fo buyaar, dèmmèndegèle fo sadè sabbeeli, gaadoolèm anińi u mènà nuńkà maa djèyà.'" ⁷ Ono ga fo sadè bwaadè mèntama gatcà: 'Nnègoondam, katu ku djèddè djèddarle; daandèm fo bèrool ngà banèmbemà. Alèm mènà dètà mè nuńke uyaliiram.' ⁸ Gatcameen nko, an sèdètalèma maa nuńkam fo ono ma usammèndam, tà ngunnà mbe adalia ñanjanà, maa dèt, maa nuńkam uma djenà soos.

⁹ Fo sugu gatcameen: Yaliidi, gooroonà nuńk, bwadèdi, roon petc, hummèdi djèddè, gooroonà djèddètiigè man. ¹⁰ Katu ku uyaliire soos, gooma nuńk, ubwadère, maa petc, uhumère djèddè, gooma djèddètiigè man. ¹¹ Bambe wa ga fo djaat gaabèleen uga nèmbam yaliam pon ndià nuńk yanğà? Tet yaliam yisà ndià nuńk bulènnà? ¹² Tet yaliam nańa già nuńk udè? ¹³ Nia yeen bèliandalà, ndèloon nuńk banèmbèen banińi banèmparalà, wata ban Bambèleen ga ga fo madanà nda nuńk mbeenà bèyaliirama Nuura gaabèlam."

Isa ngà basetan

¹⁴ Isa akà bwattana setan gaaruńaka usa unèmma maa ga djamimi. Mbwate setan, usae ma mattà. Djama djaakaliima, ¹⁵ tà biin fo djaat gaabèleemmè gatciima nko, ndèle bwattan basetan ngà sembe gaabe ndugalugu gaabe basetan, uga Beelzebu.

¹⁶ Biin akama djèekèlè, yaliimmana tamaseere gaanèmma gaabe fo madanà. ¹⁷ Tà mom yanakà bwagèmma mèdjà, maa ngà nimmè: "bwayamà soos bwadjègètte fo bwaadè gaabèlam, ndèlooma paramèt. Sèbe dimbaya gaadjègètte, fana nimmè duru ndèle djanđjanğèl. ¹⁸ Nia ubèlisa ge tcongà ngà bofà bubèlam fanfan, sia ge mènà nańa bwayamà bubèlam? Gatceeroon nko ndèlèm bwattan basetan fo sembe gaabe Beelzebu. ¹⁹ Nia ndèlèm bwattan basetan ngà sembe gaabe Beelzebu, banèmbèen, ngà sembe gaabe wa ndèmma bwattanen nimmè? Nimmè fanfan ga gà bèreen rià kiti. ²⁰ Tà nia ge sembe gaabe Gèdanà umo ndèm bwattanen basetan, mendoon yanà nko bwayamà bwabe Gèdanà leegiigèreen.

²¹ Nia usa unèmma ura sembe ngà besonğal maa rà raalà sadè sabbèlam, ñi soos ugaadiima ga baanà sèfaralà. ²² Tà uyagalà lee reegè ufatama gaadà sembe, mènám, già tay besonğal bebèlam pre bedjèkookèma, maa to djègèlè banińi banènrugakèma ngà bèyagalà.

²³ Ugale ngà mma, sanjèlia; ugalia ñogoonà nabuloonà, djanđjanğèloonama.

²⁴ Waat ga bwattè setan gaadègè bwagè fo hadamadi, ndèma ge yaarà fo bahani bahayla, ma bwadà aggèma yinnà. Nia fetcale, ma gatce: 'Danğètcam fo sadè sabbeeli fèbwattègèm.' ²⁵ Lee dèmmègè, riam ma bwessoora, banińi ma djukoorà sèfaralà. ²⁶ Ma to, maa ruà bwadà basetan mpaadji ngà ñi, бага fattama djèegèlamà, gèmma taambu nimmaa digà fińi. Fo ratae be simaya gaabe maanğalam ma pal djèegèlamà palà fo pèrae."

Aradje gaabe guntońa

²⁷ Dge mattà Isa bwanale, unal unèmma fo djaat gaabe djama, djakètèma gèbwanja, gatciima: "Unal ulèmère, bińanie, ga ura aradje." ²⁸ Djaabètià Isa: "Bèfatte gaadà aradje, ga mbeenà bènda tcal maamat maabe Gèdanà, ndèmma ri ntcunnà sègatciima."

Tamaseere gaabe nabilay Djonas

²⁹ Dgunnà mbe bińa akà nabulà ñimmanà Isa, kolay gatce Isa: "Bińa ba lle dègère maabwagè. Ndèlèmma yalie tamaseere pay, tà an tamaseere gaaloomma nuńkà, nińka gaale gaabe nabilay Djonas.

³⁰ Dgunnà mbe Djonas akà tamaseere gaabe biña ba Ninivi, Nèmbe usa fana giigama biña ba Ile tamaseere. ³¹ Uyamà unal wa bumèddà ga dètà labe nnagè be rià kiti ngà biña ba Ile, dassanà giammè, katu ku bwattègèle fèñaasa fo dagge bèlam, leegèma djeengèrà ndjannaamà be nabilay Suleyman. Tà, uña unèmma ge yaŋ ufate nabilay Suleyman. ³² vBiña ba Ninivi ga dètà labe nnagè be rià kiti ngà biña ba Ile, dassanà goomma katu ku rubeelèmma bwabe mat be nabilay Djonas. Tà, uña ge yaŋ ufatte nabilay Djonas.

Lanternna gaabe ñadè

³³ "Anuña ndadde yitoon lanternna maa baanam, tet maa ruŋam fo rabà gal, tà ndèlià danŋan fo bwaa, bèga taambugà nimmaa lià buaŋgaanà. ³⁴ Maagèrà ga sèbe lanternna gaabe ñadè. Maagèrà maabèla ge sèfaralà, ñadè ñabèla nda gaade buaŋgaanà. Tà nia gaale sèfaralà, ñadè ñabèla fana nda ge fo mèddè. ³⁵ Liidà sobia ngà buaŋgaanà bugaadiira, ndeegèdo leege fo mèddè. ³⁶ Nia ñadè ñabèla pre maa gaadiirà buaŋgaanà an fanèmma gaale fo mèddè, ñadè ñabèla pre ma gaade buaŋgaanà, sèbe buaŋgaanà bube lanternna ge waŋganà."

Isa djodjoonte bafariseu ngà bakaramo bagaabe sarià

³⁷ Ndaakure mattà Isa, fariseu gaanèmma yalià maa ruà djenà ngà mom. Raambuma, deema gèdjeyenà. ³⁸ Fariseu gaam djaakaliima fo onà uleema Isa wotcale mabbèdà yaŋgà ma djeyanà. ³⁹ Maari ma ngà mom: "Yeen bafariseu, ndèloon bwafè fo kaneka bwamèna ngà gèñal bwamèna, tà ndoon kadè basondome bwaadè bagaabèleen maa yabbà ngà ntaŋkama ngà ndègamà bwagè. ⁴⁰ Bèlaagè mbe, a uliire fo bula, aliindoole fo bwaadè fana? ⁴¹ Nunkeni sada, onà ugaadiiroon, giseen pitciigè pre."

⁴² Ooy tà yeen bafariseu! Ndèloon nunŋ Gèdanà djakà gaabe mandaaga ngà guntcaaga ngà bendoon tcoodè pre, tà ndoon danŋaŋè kiti ngà bwafaralà bwabe Gèdanà! Bwagoo djamèroon li, tà nkadoon rià bwayagalà bwabwannà fana.

⁴³ Ooy tà yeen bafariseu! Dukuroon dià fo bahañi bahabbe buña fo badjaamaŋ; djaabieen biña maa bwañeen fo djaat gaabe biña.

⁴⁴ Ooy tà yeen, katu ku yeen ga sèbe gaŋwayano gaŋtuŋoole tamaseere. Biña ndèmmana yaaren katu ku yanalèmma."

⁴⁵ Unèmma waale bakaramo bagaabe sarià djaabètiima, gatcià: "Karamo, go gatcà ntcugu, raabo tcammanoon maaseñ fana."

⁴⁶ Djaabète Isa: "Ooy tà yeen fana, bakaramo bagaabe sarià. Ndèloon daban biña maadabbè maaniala dabanà. Yeen faŋfaŋ an ngà kar ndaddoon djaddè budabie. ⁴⁷ Ooy tà yeen, katu ku ndèloon baasamèt bagaŋwayano bagaambe bahanabiomo baga dame babambèleen. ⁴⁸ Djoodenaroon sèm ŋko babwanèmaroon ngà babambèleen, katu ku nimmo damère bahanabiomo, yeen ndoon baasamèt bagaŋwayano bagaabèleemmè. ⁴⁹ Mmo beegère Gèdanà ma gatciira fo ndjannè bèlam: "Yimiigamana bahanabiomo ngà bakila; damagèmma bèhin, doofègèmma bèhin." ⁵⁰ Dgunnu mbe sèm, Gèdanà ga tuŋà biña balle nimmaa djèbbà bwagannà bwabe bahanabiomo bagaabèlam bèdamooy kabri fo pèrae be dunia, ⁵¹ pèrenà bwagannà bwabe Abel te bwagannà bwabe Djakaria udamooy fo djaat gaabe budaagè ngà sadè sabbe Gèdanà. Sèm ge, danŋaniigameen ŋko, biña ba Ile nimmo ga dabanà babwagè pre.

⁵² Ooy tà yeen, bakaramo bagaabe sarià! Hayiroon gèdjèddèto gèbe londè; raambwaloon, ŋaŋantoon mbeena bèdjente taambwà."

⁵³ Mbwate Isa fiñi, bakaramo bagaabe sarià ngà bafariseu umèsiimana gatcaadà ngà sembe, gèmmanna meddà bamandèbèdji. ⁵⁴ Gèmma bwadà sègèmmanna mèn djalà fo bwama mattà.

12

Riirioonà barakale

¹ Nabuloonèma kafu gaabe bawiil bagaayaba bagaabe biña te ngèmma nnadjèlè. Isa fèrèma mattà ngà basaybo bagaabèlam, ma ngà nimmè: "Gaadiidi gènéfà ngà gumpi gumbe bafariseu uga riirioonà. ² Aniñi gaale uwadiire, ugalooy bwarà wadètà, an ñi gaale ubaniire, ugalooy bwarà yanà. ³ Katu ku

^{v11.32} Djonas akà anabiomo gaabe Gèdanà fo Israilà. Gèdanà yimakama fo prasà nnèmma rèmaagè be Ninivi, maa ruà butà bwabe djarabè gaagè bwarà yimègà Gèdanà bwabe badjènèbè bagaabèleemmè. Tà Djonas djenakoole. Gulèma, bèliima fo barku gaalèmaagè watà habbè. Gèdanà yimègèma turbade gaalèmaagè. Bègulandoonà barku, bwaŋgabiimana fo habbè, turbade ngà maroŋ fariimma. Yisà nnèmma rèmaagè nènèma Djonas, kolay burià fo gèsadè. Kolay Djonas liima ntcunnà sègatcookia Gèdanà rooma fo Ninivi.

bwamattèroon pre fo mèddè tcalagooma fo buangaanà, bwamattèroon fo kulo fo sadè bwaadè, butagooma fo budjage kwas pre, maa salà."

Djamalèba djege hadamadi

⁴ "Bèsamèndeema, gatcameen: ndjeegiidoon mbeenà bènda dam ñadè, kolay mènalèmma riarà an mandèbèdji. ⁵ Djoodameen udjamèroon djege. Djeegidi Gèdanà, uga ngunnà mbe dam hadamadi, gaadeele sembe maa bwanjabà nci fo djannabà. Ge sèm, gatcameen, momo djamèroon djege. ⁶ A bwasiirà gèbèdà ndaddooy waaf batala bagaahè? Tà Gèdanà wayooliammè an nnèmma bèleemmè. ⁷ Te bway bwabe bofà bubèleen, Gèdanà yante sèga fiñi. Ge sèm, ndjeegiidoon, katu ku falloon baraka palà kwasudu."

Tcèrà tet bwalà Al Masi

⁸ "Gatcameen ñko, uña soos ubutiire fo lugu gaabe biña ñko mom ga waale mma, mma fana, Nèmbe Usa ma butte fo lugu gaabe bamalaykà bagaabe Gèdanà ñko mom ga waale mma. ⁹ Tà ubwatam fo lugu gaabe biña, bwalamèna fo lugu gaabe bamalaykà bagaabe Gèdanà.

¹⁰ Gèdanà ga yanfiigà umattère bwamuga soos bwabe Nèmbe Usa, tà gaale yanfiigà umattère bwamuga bwabe Nuura.

¹¹ Dabooroona fo badjaaman tet fo lugu gaabe bèyamà ngà fo bwayamà, mmèdjèloondoos sèdjamèroon gatce, tet bwadjamèroon djaabète, ¹² katu ku Nuura reen djèkanà fo waat gaam bwadjamèroon gatce."

Budjool bube kodèti gaagaadoole gènèfà

¹³ Uña ma ngà mom fo djaat gaabe djama: "Karamo, gatciidà ngà maydeemà maa ñaintenà ulènèba." ¹⁴ Isa ma ngà mom: "Usa, wa ruñèram mè ga ulià kiti tet udjègèlà fo djaat gaabèleen?" ¹⁵ Kolay ma ngà djama: "Gaadiidi gènèfà ndjendoon gaadà ñi soos, katu ku simaya gaabe hadamadi gaale fo gaadà baniñi banènggaadiima."

¹⁶ Umo beegère ma butiigèrammè budjool bunèmmà, ma ngà nimmè: "Budjambo bube usa unèmma kodèti lèmèma wiyabba. ¹⁷ Ma mèdjà, meddianiima: 'Yaam rià? Gaadoolèm budaagè bum yangetena bedjèyà.' ¹⁸ Kolay gatciima: 'Yandèm bwam rià. Djanjdjanjèloonam maadaagè maabeeli, kolay mè baasamètà maadagge maalèmaagè palà banganna; fèmom taambwana bwaman bwabeeli pre, ngà biyagalà be waym.' ¹⁹ Mè gatciane: 'Usa, gaadeera baniñi banyabba banèmbaanta fo matcènà mayyaba. Yinnèdà, djeydà, u naanjà, u nià.' ²⁰ Tà Gèdanà ma ngà mom: 'Ulaagè, bwadjanà bwagè mè kayà nci bèla. Ubaantà wa ma giigà?' ²¹ Sèmo ndèma giigè uña ubarakonte bofà bubèlam tà fo lugu gaabe Gèdanà gaale ura ñi."

Ruñèdà djèki gaabèla fo Gèdanà

²² Kolay ma ngà basaybo bagaabèlam: "Umo beegère mè reen butiigà: ngaadiidoon sondoomekià gaabe simaya gaabèleen, gaabe uroon djeyà; tet ñadè, uroon ñañ. ²³ Katu ku simaya fatte udjeyà; ñadè pal baniñi. ²⁴ Djeekèdi maabale; ndaddèmma yaddane, ndaddèmma mar, gaadoolèmma gambaano an maadaagè, tà Gèdanà ndamma daañane; yeen, fatte baraka palà kwasudu. ²⁵ Fo djaat gaabèleen wa mènè mèdjà te maa sèbbà ntaf be gèbèdà fo simaya gaabèlam? ²⁶ Tà nia mènaloos rià babwahala babwagè, ya beegère eenaa rà ngà sondoomekià bwabe ba bwayagalà? ²⁷ Djeekèdi baflor, sèndèma raf; ndadde dooge, an ndadde tedè ñafaddè. Butiigèlèmeen ñko, an nabilay Suleyman fanfan ngà ndjoor bèlam pre, ñañoole sèbe unèmma waaleemmè. ²⁸ Nia Gèdanà ma ndèra ñañan guñi sugu, guñgà fo kèdà lle, nkudu gooma bwanjabe fo fur, tà yeen ñko, biña bèhalagadè limanià.

²⁹ Fo sugu, ngaadiidoon sondoomekià meddè-meddiilà tengà uroon djeyà, tet uroon naanjà, ³⁰ katu ku biña ba dunia ndèlèma bwadà babwagè pre. Tà bambèleen Gèdanà yante ñko djendoon baniñie. ³¹ Tà yeen, bwadèdi bwayamà bwabe Gèdanà, gooroonà nunj babwagè fana pre."

Baraka fo madanà

³² "Gèfalalà gèday gèbeeli, ndjeegiidoon, katu ku Bambèleen djenteen nunj bwayamà. ³³ Waafèdi ono gaadiiroon, eenaa nunj bènakal ñi. Bwadèdi gambaano ganjèndadde djèdèbè, ngà baraka fo madanà gaandadde rat, fèndadde dèmme ulugà, an bwamadjà ndadde paramètane. ³⁴ Katu ku agge baraka gaabèleen, fèm fana ndeege sondoome gaabèleen."

Bèlaasà bèga gundaal

³⁵ "Sandjaniidi ngà busèndjà fo kobà, ngà lanterna ga bagà. ³⁶ Ndi ge sèbe bèsa bèga battà ugèmma

doogiigà, fo waat gaama dangètceegà bwattègà fo djon gaabe bèhudè, waat gaadèmmègèma kummè djèddè, kolay gèmmaa djèddètiigè man. ³⁷ Bèra aradje ga bèlaasà mbeenà bèga waat gaadèmmège onà ugèmma doogiigà, rènkeegiimmè nimmaa rà gundaal. Fo guntoña gatcameen nko, ma dèdjè busèndjà fo kobà, giammè tun nimmaa dià fo mesa, kolay giammè uf udjeya. ³⁸ An sèleegèma fo budjengà tet ngà suba, tènkeegè bèlaasà mbeenà nimmaa rà gundaal, gèmma ge bèra aradje. ³⁹ Djeengèridi bwagè, nia unarja sadè maa yantà waat gaage reegà ulugà, akèma raal sadè, ulugà mmèndi taambwà maa luganà. ⁴⁰ Fo sèm, ndi ge bèsaaffiire fana, katu ku Nèmbè Usa ga reegà fo waat gaamèdjaloon."

⁴¹ Pedru meddià: "Maari, budjool mbugu bubutiigèraabo bube bon mina ge, tet biñae pre?" ⁴² Maari ma ngà mom: "Wa ga ulaasà ura djèki djannèle uruñe onoma doogiigà fo bwas gaabe bèlaasà baalam maa nuñkammè djègè be udjeya fo waat?" ⁴³ Ura aradje ga ulaasà ulie onoma doogiigà maa rà rià sèm lee reegè. ⁴⁴ Guntoña gatcameen, già naafanoon ñi soos ugaadiima pre. ⁴⁵ Tà nia ulaasàe gatce fo mammèdjè mambèlam nko, "onoma doogiigà ga pamà reegà", umèsiimma naffà bèlaasà bèsa ngà bènal, ma djeya, ma naarà, ma dabà, ⁴⁶ onà uge doogiigà ulaasà um, ga reegà fo nnagè gakoolià battà fo waat gaayanalèma, già djarabè ngà sembe, già tunèloon ngà bèliandalà.

⁴⁷ Ulaasà uyante bwagè djenà uma doogiigà, tà liale ntcunnà sège djenà um, djarabagooma ngà maasalo maayaba. ⁴⁸ Tà onà uyanale, liima bwadjamèrama ruñ maa djarabà, bwandagooma ntiti. Unuñkooy wiyabba, yaliagooma wiyabba; unaafanoonooy wiyabba, yaliagooma ufate yabbà."

Isa daagère budjègèlè

⁴⁹ "Leegèlèm bwanagabà fur fo dunia. Djenarlèm maa yità. ⁵⁰ Djameloom batise ngà batisèmo gaanèmma; gaadeelèm sondoomekià te bwagè ge, maa mantà. ⁵¹ Mèdjèroon nko daagèlèm neemà fo dunia? Aae, tà daagèlèm budjègèlè. ⁵² Katu ku lle bwarà fo lugu gama biña gèbèdà fo sadè sannèma, djègèlagèmma bidjo petcèlè ngà bihe, bihe petcèlè ngà bidjo. ⁵³ Djègèlagèmma, djaabwadanà ngà nèmbam, ninda ngà djaabwadanà, ñandèma ngà nèmbam nènaal, ninda nènaal ngà ñandèma, naambe usa ngà unale nèmbam, unale usa ngà naambe umèlam."

Tamaseere gaabe waat

⁵⁴ Ma ngà djama fana: "Rioon buraale ma mèddèbètà fo bumèddà, ndoon gatce nko: 'gèsènà ga bwaleegà.' Ndèma lee leegè. ⁵⁵ Buotcà ge puulà bwattègà fo budjantà, ndoon gatce: 'Ndjokkèla ga gà.' Ndèma ge. ⁵⁶ Bèliiloonà! Mèndoon djaabutà tamaseere gaabe madanà ngà dunia. Tà sia mènaloon djaabutà tamaseere gaabe waat?"

⁵⁷ Ya beegère mènaloon djaabutà babwabarakère yeen mina? ⁵⁸ Go bwarà fo bwayamà ngà onà udabère fiñi, bwadèdà mattà ngà mom bwanale fo faar, ndeegèdie lee dabè fale ulià kiti, ulià kiti gie nuñken fale sandarèmà, sandarèmà gie bwanagabe fo djèddèlae. ⁵⁹ Gatcame nko, ala bwattà fiñi, te ngunnà ngèra djèbbè pre."

13

Budjà be tori gaabe Siloe

¹ Fo waat gaam fanfan, biña bèyagalà akà fiñi bèakà butiigà Isa bwabe biña ba Galileya, uyamà Urumano Pilatus gatciima nimmaa damà ngèmma bwattana sada fo Djerusalen. ² Djaabète Isa, meddiammè: "Mèdjèroon nko biña mbeenà gaadeelèkèmma djènèbè palà biña ba Galileya pre, fo onà udjarabiimma fo babwanaale? ³ Gatcameen: aae; tà yeen, nia rubooloon, yeen pre niimaroon katu ku badjènèbantooroon. ⁴ Tet biña bwappo ngà wasse bèbudjane tori gaabe Siloe, damiammè, mèdjèroon nko falèmma riandala palà biña pre bèdigère fo Djerusalen? ⁵ Gatcameen: aae; tà nia rubooloon, yeen pre niimaroon sèm sènèmma."

Budjool bube gooyabà gaalèmale

⁶ Butiigiimmè budjool bugu: "Usa unèmma ake, ugaadooka bugooyabà bunèmma budjubooy fo nnammè. Rooma bwadà nda fiñi, fetcale aniñi. ⁷ Gatciima udoogà waalam wa nnammè: 'Djeekèdà de! Liarle matcènà madjo undèm reegè bwadà mannda yan bugooyabà bugu, ndaddèm petc aniñi. Hobèdam. Ya giigèma añi yan, ale rèrà?' ⁸ Djaabètiima, gatcià: 'Ulafrà, hadandèdam te mè bwedentcà teembè bèlam, mè ruñam sèdjaabà. ⁹ Lee rèr, sèfaralama. Nia lèmale, ra gatce maa hoba.'

Isa wayire unal fo nnagè be yinnae

¹⁰ Isa akà djèkanà biña fo nnagè be yinnae fo djaaman. ¹¹ Unal unèmma akà fiñi, gaadarlèke setan

gaabe kwasamma matcèna bwappo ngà wasse. Naamèle jaar bulungà; mènakoole djoodantà ñadè sèfaralà. ¹² Ndià Isa, deekià maa leegà, ma ngà mom: "Unal, fayira kwasamma bwabèla." ¹³ Ñaagenià gèbèdà; fo waat gaam djoodantiima, waadjèma Gèdanà.

¹⁴ Ndugalugu gaabe djaamanj hanfiima, fo onà uwayre Isa fo nnagè be yinnae. Ma ngà djama: "Maanagè mpaadji ga maabe doogo; mènsoon reegà bèwayiro fo maanagè maam, tà gaale nnagè be yinnae."

¹⁵ Djaabète Maari, ma ngà mom: "Bèliiloonà! Ayeen fanfanj ndaddoon butèt nnagà tet fali bagaabèleen fo nnagè be yinnae eenaa ruam naanoonà? ¹⁶ Tà unal we, nèmbè Ibrahim, udèdje ubèlisa matcèna bwappo ngà wasse, a djamalooma dèdjèt fo nnagè be yinnae babwagè babwadèdjèrama?" ¹⁷ Mmattèma bwanale, mbeena bèsanjakà bwanale pre, gèmma ngà bwadjèmpannà. Djama pre gèmma ngà gèdjaabo ngà bwabwalèmaagè bwabwaliima.

Maadjool maabe gumben

¹⁸ Kolay Isa meddiima: "Ya mette ngà bwayamà bwabe Gèdanà? Yaam meltèloonà ngà mom? ¹⁹ Sugu ge: Usa unèmma hayire nkeent be gumben, yaddià fo ortà; teembie lafèma te ngèma teembè rèmaagè. Bwasudu liima gantcangol fo mayyanj mabbèlam." Meddarèma.

²⁰ Gatcarèma: "Yaam meltèloonà ngà bwayamà bwabe Gèdanà? ²¹ Melle sugu: Unal unèmma hayire gumpi, nauloonià fo maaribo maadjo maabe gumpo, te ntcèbbiima yabbà pre."

Djèddè tcoka

²² Dge bwarà Isa fo Djerusalen, pastà akèma fo maafrasà ngà maadagge, maa djèkanà biña. ²³ Meddià uña unèmma: "Maari, a bèga payà denjère?" Djaabètià:

²⁴ Liidi sembe eenaa raambwà fo djèddè tcoka, katu ku butiigameen nko bèyabba ga bwarà bwadà taambwà, tà alèmma mènà. ²⁵ Unanja sadè lee dèt, djèddèma djèddè, roon nañe fo bula, roon kummè djèddè, roon gatce: 'Dukara, dukara, djèddètiigaabo djèddè.' Mom gieen djaabète: 'Yanalèm fèbwattègèroon.' ²⁶ Roon butcète gatcà: 'Djeylèba, naanèba ngà yi; naamèlèka djèkan biña fo maarantae maabèleebu.' ²⁷ Mom gieen djaabète: 'Butiigameen, yanalèm fèbwattègèroon. Daasandoonià, yeen pre, bènda riandal.' ²⁸ Roon dèndè fiñi, roon njarloon maasede, waat ga leeroon Ibrahim ngà Isak ngà Yanjuba ngà bahanabiomo pre, fo bwayamà bwabe Gèdanà, yeen bwanjabooroona fo bula. ²⁹ Biña ga bwattègà fo budjantà ngà bumèddà, gèbèdà gèdankè ngà gèdjeyà, diagèmma fo djonj fo bwayamà bwabe Gèdanà. ³⁰ Guntoña, bèhin bègà bèlostal, gagèmma bèfèral; bèhin bègà bèfèral gagèmma bèlostal."

Isa budjègètère bwabe Djerusalen

³¹ Fo waat gaam fanfanj dèmmège bafariseu bagaayagalà, gatciimma Isa: "Bwattèdà yanj u ruà aña ayyagalà, katu ku Erodis re djenà damà."

³² Djaabètiima, gatciammè: "Roodi, butiigà djaddè ngaana nko, mma ge ga doofà basetan, mè wayirà biña, lle ngà nkudu. Labe maanagè maadjo mè tanjètècè doogo. ³³ Djamèlèm jaar maanagè maagè fo Djerusalen katu ku fo lugu, katu ku barakale anabiomo maa niima njaasana Djerusalen, nnà sèdamèmma bahanabiomo bagaayagalà."

³⁴ "Ooy, Badjerusalen, bènda dam bahanabiomo, nda bèndè mbeena bèyimège Gèdanà ngà maayanjgà! Bagunjcunja djenèm nabuloonà baanèmba sèbe ntcunnà sènde ri tcuwa ndèma kensenkèloon banèmbam fo mabbwayo gal mabbèlam, tà djenala! ³⁵ Djeekèdi, deddèdaroon ngà sadè sabbèleen, anuña gaale gà fiñi. Butiigameen guntoña, aloonià rià te waat ngaana garoon gatcà: "Onà uleegère fo gèsètè gèbe Maari waadjagooma."

14

Isa wayire usa usèngà

¹ Isa raambure fo sadè sabbe ndugalugu gaanèmma gaabe bafariseu fo nnagè be yinnamà, bwarà gèdjeyenà. Gèmma bweenenà sèfaralà. ² Usa unèmma akà fo lugu gaabèlam ngà ñadè ñasèngà. ³ Isa meddiima bakaramo bagaabe sarià ngà bafariseu": "A sarià gatciire bonaa wayirà fo nnagè be yinnà tet

^w14.3 Bafariseu Bafariseu akà bèloonda bube bandugalugu bagaabe badjudeu naamèlèmma rèbbooniane ndèmma gatce, nimmè fatte mèna naafà bwabe sarià gaabe Gèdanà sèfaralà. Naamèlèmma rèbbooniane fo djaat gaabe biña. Naamèlèmma sif biña bèyagalà, tà djaabutalèmma nko,

ndiidèbanna?"

⁴ Djemèlèmma. Isa ayma usae, wayirià, gatcià maa ruà. ⁵ Meddiammè: "Nia unèmna waaleen maa gaadiirà ninda tet nnagà bwanditte fo kulundjan fo nnagè be yinnà, aloonià tuà bwattanà fo waat gaam?" ⁶ Tà mènakoolèmma djaabètà an mandèbèdji soos.

Ntuñianiido aññi abbe buña

⁷ Ndjaabute Isa ηko mbeenà bèdeekoonègooy ga kayà bahañi bahabbe buña, butiigiammè budjool bunèmmà, gatciammè: ⁸ "Nia uña maa deekoonte bwaleegà baanà gèdjabwà, mbwadèdo aññi abbe buña; baalle gaadà uyagalà udeekoonègèma ufate gaadà buña. ⁹ Onà udeekoonègèreen lee reegè, gatce nunḡkèdà uyagalà we aññi yanḡ, djamèra hay aññi akalae ḡgà bwadjèmpannà. ¹⁰ Tà ḡgunnà ḡgoora deekoon, roodà dià aññi akalae. Onà udeekoonte lee reegè, gie gatce: "Usammèndeemma, hadjègà fagè bwàs." Sèm ra gaade buña fo lugu gaabe biña mbeenà bèga fo mesa ḡgà yi. ¹¹ Urèbboonianiire soos, gooma kalagoon. Tà ualagoonianiire, gooma tèbboon."

¹² Isa Gatcarèma fana onà udeekoonègèrama: "Nia djonḡo biñantè tet biggè fo djonḡ, ndeekoonègèdo bèsamènda, an dimbaya gaabèla, an babadèḡà, an bèdigènde bakodèti, ndeegèdèmmene lee deekoon fana, katu ku sèm ra petc budjèbbo fana. ¹³ Tà rio djonḡ, deekoondà biña bènakal ñi ḡgà bèraay ḡgà bèdammè. ¹⁴ Sèm ra ge ura aradje katu ku gaadoolèmma sègèmmene djèbberà, tà Gèdanà re djèbbà, lee ge dètanà biña baforo labe yanḡkanḡkèt."

Budjool bube djonḡ gaalèmaagè

¹⁵ Unèmna waale mbeenà bègakà ḡgà mom fo mesa, ntcalmè bwagè, gatcià: "Ura aradje ga uña onà ubaanḡere djonḡ fo bwayamà bwabe Gèdanà."

¹⁶ Isa ma ḡgà mom: "Usa unèmna liire djonḡ gaalèmaagè, deekèloonèma biña bèyabba. ¹⁷ Fo waat gaabe djonḡ yimèma ulaasà waalam maa ruà gatcà mbeenà bèdeekoonègèmma: "Leegi katu ku ñi soos latarre." ¹⁸ Tà butciimma bwadà aggèmma payenà, unèmna, unèmna. Ufèral gatciima: "Gandèlèm gal gaanèmma, djamèlèmèna ro djèekà. Yalièlème u gèfariigà." ¹⁹ Uyagalae gatciima: "Gandèlèm gènaḡ bwappo, bwaroomanna djèekà sègèmma doogà. Yalièlème u gèfariigà." ²⁰ Uyagalà fana gatciima: "Djabwanèndeelèm, umo beegère mènalmè tuà."

²¹ Ulaasà dangètciima, butiigèma unañḡ djonḡ bwagatcooma. Unañḡ djonḡ hanḡiima, gatciima ulaasà waalam: "Roodà sèdjaga fo maarantae ḡgà fo bafaar bafaabe prasà, udaagiiga biña bènakal ñi ḡgà bèraay, ḡgà bèdammè." ²² Kolay, gatcià ulaasà waalam: "Ulafrà, liilèm ntcunnà sègatciiram, tà buraale fare ḡadjà." ²³ Unañḡ djonḡ gatciima ulaasà waalam: "Bwattèda fo ñabeddo ḡgà bafaar, u ruḡà bèleera fiñi nimmaa raambwà fo sadè sabbeeli, maa mènà yabbà ²⁴ Butiigameen ηko, an unèmna waale bèsa mbeenà bèdeekoonègakèm gaale djeyà fo nnagè be djonḡ gaabeeli."

Djobbà Isa niatte

²⁵ Nnagè nnèmna djama gaalèmaagè djoonḡakà Isa. Danḡeliima, gatciammè: ²⁶ Nia uña djen ga ḡgà mma, nia bwaytale bambèlam ḡgà naambèlam fanèmma, ḡgà unalam ḡgà nèmbam, ḡgà maydam, ḡgà gaasà ḡgà gaanal, ḡgà mommie fanḡfanḡ, ale mènà gà saybo gaabeeli. ²⁷ Udjakètale krus gaabèlam maa djobbana, ale mènà gà saybo gaabeeli."

²⁸ "Nia unèmna waaleen djen baasamètà sadè sarrèmaagè, djamèle duggè diandè, maa djèekà sèma tunḡa fiñi, te maa gaadiirà kodi gama tanḡètècenà fiñi. ²⁹ Nia butce tcèkkà padir, mènalià tanḡètècà, biña pre bèleerama gèmmama ñandè-ñandoonà, ³⁰ Gatcakèmma: "Usa we butciire baasamètà sadè, mènalià tanḡètècà!"

³¹ Tet nia uyamà unèmna ge bwarà gubà ḡgà uyamà uyagalà, djamèle duggè fèr dià maa mèdjèloonà, nia ḡgà bawiil bwappo mènde gubà ḡgà onà uga bwaleegà gubà ḡgà mom ḡgà bawiil apwanke. ³² Nia mènale, djamèle yim biña nimmaa yalià guntcambè fale uyamà uyagalà onà, ḡgunnà mbe faarle ḡsaanà. ³³ Fo sèm, uge soos waaleen uhadale ñi soos ugaadiima, ale mènà gà saybo gaabeeli."

Kol djeeba

³⁴ "Kol barakère, tà djeebè, yandama tunḡar maa hamà? ³⁵ Ndadde barakiig gal, an maa ga sèdjaabà; bwangabagooma. Ugaadiire gènèfà djeenḡèrà, maa djeenḡèrà."

Mpalalà yemiire

¹ Bèdjèboonà nam ngà biña badjènèbanto roomma pre bwarà djeengèrà bwagè butà Isa. ² Bafariseu ngà bakaramo bagaabe sarià butciimma rèbèdjadà Isa, gèmma gatcà: "Usa we nda ge ngà biña bènda ri djènèbè, ndèma djey ngà nimmè." ³ Kolay butiigiammè Isa budjool bunèmmà, gatciima:

⁴ "Nia unèmma waaleen maa gaadiirà gèfalalà kemi, nia nnèmma maa leegèra lee yeme, agaale kadèdà pwaññi leberèbo ngà leberèbo ngaanà fo budabbà maa ruà bwadà wannà pèntiire te ngunnà ngià re? ⁵ Riam, già bwae ngà gèdjaabo. ⁶ Lee dèmme fo dagge maa deekèloon bèsamèndam ngà bèdigèndam giammè gatce: 'Lee ñogoondoonià djaabèloom katu ku leelèm mpalalà beeli pèntooka!' ⁷ Butiigameen ñko, sèm fana nde ge gèdjaabo gèlèmaagè fo madanà fo uña unèmma uliandalà ufèntooka, tà rubiima, palà pwaññi leberèbo ngà leberèbo gaabe biña bèfaralà bèdjamale rube.

Siliḡ gaafèntiire

⁸ Tet nia unal unèmma maa gaadiirà basiliḡ bwappo bagaabe kodi foro leege lee fènte gaanèmma, ma yitooon lanterna, ma bwessà sadè, bwadià bafañ pre te ndià. ⁹ Riam, ma deekèloon bèsamèndam ngà bèdigèndam, giammè gatce: "Lee ñogoondoonià djaabèloom, katu ku leelèm siliḡ gaabeeli gaafèntooka." ¹⁰ Butiigameen ñko, sèm nde ge gèdjaabo gèlèmaagè fo djaat gaabe bamalaykà bagaabe Gèdanà bwabe uña unèmma uliandalà tà leegèma lee rube.

Ninda nèmpeñtiire

¹¹ Isa gatcarèma: "Usa unèmma ake ugaadooka madda makke. ¹² Ono uga nindae gatciima bambèlam: 'Baabà, nuḡkèda um rèḡà.' Djègèlooniammè nimmè bihe mommi ugaadiima.

¹³ Mante maanagè maasuḡaḡ, ninda nènkalae nabuloonèma ñi soos ugaadiima, rooma fo dagge nnèmma ḡaasà. Butciima paramètèloonà ugaadiima fiñi fo gunnio bwaadè. ¹⁴ ḡgunnà nratanià pre, leege lee leegè ncan rèmaagè fo dagge wammè. Butciima yanià kolià fiñi. ¹⁵ Rooma bwadà doogo fale usa unèmma wa dagge wammè. Yimià um maa ruà kadà maahumbà fo pontà bèlam. ¹⁶ Djendèke yabbanà bwagè bwabèlam ngà guḡkunà guḡgake djeyà maahumbà, tà anuḡa naamakoolià nuḡ aniñi.

¹⁷ Butciima mèdjàloonà bwabèlam, Gatciima: 'Bèdoogà bèssuḡa gaade bambeeli bègaadiire ugèmma djeyà te mantèma, tà mma ge yaḡ mè niima ngà ncan! ¹⁸ Dètam, mè ruà fale bambeeli, gatcamèna: 'Baabà, liandalendèm Gèdanà, liandalenème fana. ¹⁹ Barakarale mè deekà nèmba, tà liidà sèbe bèdoogà baala. ²⁰ Fo waat gaam dètèma, rooma fale bambèlam. ḡgandèma fèḡaasa, daià bambèlam, djammaniigià gambwalà, gulèma, bwarabadià bussia gèbabà. ²¹ Gatcià nindae: "Baabà, liandalendèm Gèdanà, liandalenème fana. Gunnu, djamaloom sètè nèmba." ²² Tà djaabwadanà gatciima bèlaasà baalam: "Daagi baniñi banèmparalà banunnà sèdjaga, ḡañandoonià mom; ruḡdoonià mbekar fo kar, ḡañandoonià madjas. ²³ Daagi nèmbè nnagà nunna nèmpatte djaabà, damèdoonià, bonaa djeyam, bonaa nià, ²⁴ katu ku, nèmbè mma nuḡ niimaka tà gunnu baluiima; fènteelèke tà leelooma." Butciimma gunnio.

²⁵ Nèmbam nèndafèrà akà fo budjambo. Ndeegèma te ñimmanà dagge, salèma maanègà ngà maagam. ²⁶ Deekèma ulaasà unèmma, meddià: "Bwaya ga mantà?" ²⁷ Gatcià: "Nèmbaḡa leegère; bambèla damiigèrama nèmbè nnagà djaabà, katu ku leegèle ngà simaya ngà ndjantamà." ²⁸ Ninda nèndafèrà nunna hanḡiima, bwalèma taambwà fo sadè bwaadè. Fusège djaabwadanà, roià ḡagètanà. ²⁹ Tà djaabètiima djaabwadanà, gatcià: "Doogiigèlème sèbe ulaasà matcènà mayyaba; bwaliigalème sin, tà nuḡkalam nèndaf sin, mè nià ngà bèsamèndeema. ³⁰ Nèmba nuḡ leegère, nèmparamètèloonte baraka gaabèla ngà bènal bèliandalà; damiigèrama nèmbè nnagà djaabà!"

³¹ Gatcià djaabwadanà: "Nèmbè mma, yi nda ge waat soos ngà mma. Ñi soos ugaadiim ga ubèla. ³² Tà barakèle bonaa nià, bonaa djaabà, katu ku nèmbaḡe akà uniima tà gunnu baluiima; fènteelèke tà leelooma."

16

Budjool bube ulaasà unakal djèki

¹ Isa ma ngà basaybo bagaabèlam: "Usa unèmma ake kodèti, gaadeelèke ulaasà, leegooma lee butiigè ñko um rama djeyiigà baniñi. ² Deekià kodèti, meddià: "Bwaya ge mè tcalà bwabèla? Riame balans. Bwattaname fo doogae."

³ Ulaasà meddianiima: "Bwaya djamèm li, katu ku onom doogiigà ram bwattanà fo doogae? Sembe gaadoolèm gaabe wayà; djèmpèlèm tuà yalià sada. ⁴ Yoo, yandèm bwam rià, lee bwattanoom fo doogae, biña maa mènà bonà fo bassadè basabbèleemmè." ⁵ Kolay deekèma mbeenà biñanakà onoma doogiigà. Fèrèma meddà ufèral: 'Sia ḡanta onom doogiigà?' ⁶ Djaabètià, ma ngà mom: "Babidoḡ kemi bagaabe

djuwà." Gatcià ulaasà: "Haydà ganjkayt gambe buñan bubèla, u dià, u seefarà fiñi pwaññi gèbèdà."

⁷ Kolay meddiima uyagalae: "Yi ñko, sia ñanta?" Djaabètià um ma ngà mom: "Maalabà kemi maabe bwaman." Gatcià fana: 'Haydà ganjkayt gambe buñan bubèla u seefarà pwaññi wasse.'

⁸ Kodèti waadjèma ulaasà kalbante fo ntcunnà sèliima basèña ngà ndjannaamà, katu ku biña ba dunia gaagè djannèlèmma fo rià baferà fo nimmè duru, palà biña mbeenà bèga fo buangaanà. ⁹ *Mma reen butiigà, haydi baraka gaabe nkalabantiamà, eenaa bwadà ngà bèga tcambà. Baraka lee rat, bèsamèndeem mbe gèmmameen bonè fo basadè basabbe aradjanà. ¹⁰ Uga foro fo niññi nènkala, ma ge foro fana fo niññi nèndèmaagè. Uga kalbante fo niññi nènkala, ma ge kalbante fana fo niññi nèndèmaagè. ¹¹ Nia bweenjalooroona sèbe bèga bafooro fo baraka gaabe dunia gaagè, wa reen djèka naafanoonà baraka gaabe guntoña? ¹² Nia galoon bafooro fo baniñi banèmbe biña, uyagalà sia gie djèka nuñkà uga ubèla?

¹³ An udoogà unèmma ale mènà doogiigà bakodèti bagaahe, katu ku bwarama dukà unèmma, ale duk uyagalà onà; maa naafè bwabe unèmma tà maa tcif uyagalà onà. Aloon mènà battà Gèdanà, eenaa battà kodi fana."

¹⁴ Bafariseu bagaayagalà bagaadjaabake bwabe kodi, ntcalèmma babwagè babwagatce Isa pre, ñandè-ñandoonèmmana. ¹⁵ Isa ma ngà nimmè: "Yeen ga mbeenà bènda djen tèbbooniana djoodenà fo djaat gaabe biña, ñko yeen ga biña bafooro, tà Gèdanà yante basondome bagaabèleen, katu ku onà unde tèbboon hadamadi, fo rià be Gèdanà um gandjèlamère.

¹⁶ Sarià gaabe Musa ngà bakitaabè bagaabe bahanabiomo gaadookà sembe te fo waat gaabe nabilay Yaya. Kabri fo waat gaam, Nindjilà gaabe bwayamà bwabe Gèdanà umo gooy butà; biña pre ga rià sembe nimmaa mènà taambwà fiñi. ¹⁷ Fale nia madanà ngà dunia maa latà, yammè ngà ntombè nnèmma ma bwattanà fo sarià.

¹⁸ Usa uhadèdiire unalam, djabuma uyagalà, riama djènèbè. Onà udjabure unal onà ubwale umèlam, riama djènèbè fana."

Usa kodèti ngà Lasaru

¹⁹ "Usa unèmma akà kodèti naamèlèke ñaife baniñi banèntamba, banènkantèda, ndèma djeu sènia, ndèma djoor sèfaralà. ²⁰ Usa unèmma fana ake unakal ñi, ndèlooma tcètè Lasaru. Ndèlooma daanoon fo djèddè be usa kodèti. Bahatcammà hayakamà ñadè pre. ²¹ Naamèlèke djen djeyà ñadjanà be usa kodèti. Matcaadè fanfan naamèrama leegè mià bahatcammà.

²² Nnagè nnèmma leege lee niim unakal ñi. Bamalaykà dabèmmama ñimmanà Ibrahim. Kodèti fana niimèma, wayanooma. ²³ Fo djannabà akèma fo maanègè maalèmaagè. Danantèma lugu, leema Lasaru fèñaasa, mom ngà nabilay Ibrahim. ²⁴ Deekanèma ngà sembe, gatciima: "Baabà Ibrahim, djamaniigà, u yimà Lasaru maa sombwà kar fo mambià, maa mènà djirroniigà budemà katu ku djarabam gambwalà yan fur fugu."

²⁵ Gatcià Ibrahim: "Nèmbe mma, waytiidà ñko fetcerà bèfaralà pre fo dunia balu gaabèla, tà Lasaru te maanègè. Gunnu, mom yinnoonooy tà yi ga fo djarabè. ²⁶ Bwattar bwagè, saratà gaalèmaagè gaanèna ga fo djaat gaabèlebo ngà yeen. An sèdjene uña wa yan watiidà fabèleen, ndadde mèn; an wa mpaggè ale mènà reegà yan." ²⁷ Gatcià: "Dgunnu ngèma sèm, baabà, yalielème u yimam fo sadè sabbe bambeeli, ²⁸ katu ku gaadeelèm banèmbañèmà biña gèbèdà, maa ruammè ñesoonà ndeegèdèmma lee leegè yan fana abbe maanègè."

²⁹ Gatcià Ibrahim: "Gaadeelèmma kitaabè gaabe Musa ngà bahanabiomo, nimmaa naafà bwanale."

³⁰ Gatcià: "Aae baabà Ibrahim, tà nia uña unèmma uniimère dèt maa ruà fègèmma, gèmma tube."

³¹ Gatcià Ibrahim: "Nia salalèmma maamat maabe Musa ngà bahanabiomo, an sèdète u ña uniimaka alèmma djèka."

17

Djènèbè

¹ Isa ma ngà basaybo bagaabèlam: "Babwanda tun uña maa lià djènèbè, babwanaale gaagà, tà ooy uña onà ubeegère babwanaale maa gà. ² Fale wayà uña maa dèdjà yangà rèmaagè fo raafà, maa

***16.9** Fo budjool bugu Isa ale djenà gatcà ñko, udoogà liadère, tà djendèke djoodena ndjannè mbe udoogà um. Katu ku usa leere maanègè maama bwarà gaadà fo lugu, butciima tcaafà. Gaadarakoole fèra gaabe maa ñifà badjènèbè bagaabèlam. Bwadèma buñogoono. Djoodenama nko bon pre gaadiire djènèbè. Sia ba mènà payà ngà buñan bugaadiba ngà Gèdanà, sèba taambwen fo aradjanà? Isa pay mènè bwattandèloona bwanale.

bwanḡabà fo habbè, yanḡà maa ruḡà bèhalae maa lià djènèbè. ³Liadèdi ḡà maagafà maabèleen." "Nia falanḡ maa liente djènèbè, mattè-mattoondam. Nia tube, rama yanḡiḡè. ⁴Nia riene djènèbè ḡuḡi mpaadji ḡà ḡi fo nnagè nnèmma, leegie yalie ḡefar baguḡi mpaadji ḡà ḡi, yanḡiḡèdam."

Limanià

⁵Kolay, bakila gatciimma Maari: "Sèbbèdaabo limanià." ⁶Maari ma ḡà nimmè: "Gaadookudoon limanià an sèma ntiti sèbe nkeent be gumben, roon gatce bur bugu: 'Butcianiidà ḡà maabià maabèla u ruà djubuyanà fo habbè.' Ma ri ntcunnà sègatciiroonià."

Bwadjamèm li ulaasà

⁷Baguwin unèmma waaleen mènḡe gaadà ulaasà unèmma uga wayà, tet uga kadà ḡèlamar. Lee reegè bwattèḡà fo budjambo, rama gatce: "Sèppeḡà u lee die fo mesa?" ⁸Alama gatcà: "Liiga biggè, u ḡaḡa, u lee ufiḡà ḡe ḡgunḡà ḡḡèm djeyane, mè naanḡà, kolay ra djeyane fana, u naanḡà?" ⁹A gatcara ulaasà um abarakà fo onà uliima bwayimooma maa lià? Mèdjèlèm aae. ¹⁰Fo sèm fana, yeen, rioon bwayimooroonà eenaa lià pre, roon gatce: "Bon ga bèlaasà djamalooba waadjè katu ku liilèba bwayimooba bonaa lià."

Bèsa bwappo bègaadooka gambwal

¹¹Dḡe bwarà Isa fo Djerusalenḡ, mantèma fo djaat gaabe bwayamà bwabe Samaria ḡà Galileya.

¹²Dḡèma taambwà fo dagge nnèmma bèsa bwappo bègaadooka gambwal rooma bwarà djanḡèlà ḡà mom. ¹³Naḡiimma fèḡaasa, deekanèmma gatciimma: "Isa, Karamo, djammaniigaabo!"

¹⁴Nriammè, gatciima: "Roodi fale bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà, nimmaa djeekeen." Fo onà ugèmma bwarà fo faar, djantiimma, bwatteniammè bwamma.

¹⁵Nrie unèmma waaleemmè ḡko wayirooma, danḡètciima, waadjèma Gèdanà ḡà sembe. ¹⁶Fogèma fo lugu gaabe Isa, ḡofiima, gatcià abarakà. Mom akà wa Samaria.

¹⁷Djaabète Isa, meddià: "Akoole yeen bwappo wayirooka? Faage ge leberèbo ḡgaanà? ¹⁸An unèmma danḡètceegale waadjà Gèdanà, bwattar udiigal we." ¹⁹Gatciima usa um: "Dètèdà u ruà; limanià gaabèla wayire."

Bwayamà bwabe Gèdanà ga ḡuḡà biḡa

²⁰Mmeddià bafariseu fo waat gaaga ge reegà bwayamà bwabe Gèdanà, djaabète Isa, gatciammè: "Bwayamà bwabe Gèdanà gaale reegà sèbe ḡi undooy rià. ²¹Anuḡa gaale gatcà: Djeekèdà, mom ge yanḡ; tet: mom geenà mpeenà!" Katu ku bwayamà bwabe Gèdanà ga fo djaat gaabèleen." ²²Gatciima basaybo bagaabèlam: "Nnagè ga dèmmà ḡèroon tcamḡà rià nnagè nnà mbe lle be Nèmbè Usa, tà aloonià rià.

²³Biḡa reen gatcà: 'Mom ge yanḡ! Tet Mom geenà mpeenà!' Ndjobbandooniammè.' ²⁴Ntcunnà sènde ge ḡelḡel, sèndèma weenḡan madanà fagè ḡà fagè, sèmo ge ḡà Nèmbè Usa fo nnagè bèlam. ²⁵Tà fo pèrae djamèle djarabè gambwalà; manto gaabe lle rama bwalà. ²⁶Nnà ntcunnà sèmantèlaka fo maanagè maabe nabilay Nua, sèm fana ma ḡà fo maanagè maabe Nèmbè Usa. ²⁷Biḡa naamère djey, naamèmma naanḡ, ndèmma djabwane, ndèmma nunḡen banèmbèemmè ḡèdjabwà, te fo nnagè taambwe nabilay Nua fo barku; leege ḡèsènà, fète buraale, mambià damiammè pre. ²⁸Sèm sènèmma fana mantète fo maanagè maabe Lo. Naamèmma djeyane, ndèmma naanḡ, ndèmma gandane, ndèmma waafane, ndèmma djubu, ndèmma tçèkkè sadè. ²⁹Tà fo nnagè ma bwatte Lo fo Sodomà, djabwe fur ḡà nsolfri gaabe madanà; damiammè pre. ³⁰Sèmo ma ḡà fo nnagè ge pusèḡà Nèmbè Usa.

³¹Fo nnagè wammè udere fo ḡiḡḡè, ge baniḡi banèmbèlam fo sadè bwaadè, ntaambudi kayà baniḡie. Sèm sènèmma uga fo kèdà ndanḡètciidi fo bwamèna. ³²Waytidi bwabe unale Lo. ³³Ubwadère paedà simaya gaabèlam fo dunia gaagè, ḡià kambè. Uhambère simaya gaabèlam fo dunia gaagè, ma pay. ³⁴Butiigameen ḡko fo bwadjanà bwam, biḡa bihe ga daanà fo burool; gooy dabè unèmma, gooy kadèdè uyagalae. ³⁵Bènal bihe ga darendà yanèmma; gooy dabè unèmma, gooy kadèdè uyagalae. ³⁶Bèsa bihe ga ḡà fo kèdà; gooy dabè unèmma, gooy kadèdè uyagalae."

³⁷Djaabète basaybo bagaabèlam, meddiimma: "Faama ḡà, Maari?" Gatciima ḡà nimmè: "Aniime ḡi, fèmo nde ge baduà."

18

Ga yalià Gèdanà waat soos

¹Kolay, butiigiammè Isa budjool bunèmmà, djoodà nimmè ḡko djamèlèmma yalià Gèdanà waat soos, mbaaydiimma. ²Gatciima: "Usa unèmma akà fo prasà nnèmma ulià kiti tà djeegoole Gèdanà, an uḡa nunḡkakoolèma kulia. ³Fo prasà wammè fanḡfanḡ unal unèmma fana unimadiire usa, akà fiḡi. Naamèma ro

waat soos fale usa ulià kiti, ndià gatce: 'Liidà kiti ngà djau gaabeeli.' ⁴ Maanagè maayaba usa djaabètoolià tà kolay gatcianiima fo sondoome gaabèlam: 'An sèdjeegoolèm Gèdanà, an uña nuṅkalèm kulia, ⁵ tà ngunnà mbe unal we uniimadiire usa ram ñanjanà nnagè soos, riigamèna kiti mmènardi dangètceegà maa lee ñanjanà.'

⁶ Kolay Maari ma ngà nimmè: "Salloon bwagatce ulià kiti onà udègè bwagè. ⁷ A Gèdanà fana gaale riigà mbeenà bègèndjèma kiti, bèrama deekà bunagè ngà bwadjanà? Tet pamà giammè waarà?"

⁸ Gatceelèmeen ḡko riana nimmè kiti sèdjaga. Tà waat ga leege Nèmbè Usa a tènkeegama limanià fo dunia di?"

Budjool bube fariseu ngà udjèboonà nam

⁹ Isa fana butiire budjool fo mbeenà bèdjèkooka fo bofà bubèleemmè, leemma ḡko nimmè ga biña bèfalarà, ndèlèmma tcif biña bèyagalà. ¹⁰ Gatciima: "Bèsa bihe roore fo djaaman bwarà yalià Gèdanà. Unèmma ga fariseu, uyagalà onà ga udjèboonà nam. ¹¹ Fariseu nañiima aṅñi annèmmà ma yalià Gèdanà fo sondoome gaabèlam, gatciima: "Ooy Gèdanà, gatcame abarakà, katu ku gaalèm sèbe biña bèyagalà, bènda rugane, ndèmma riandal, ndèmma djaam bara bènal; an gaalèm sèbe udjèboonà nam we.

¹² Ndèlèm tume bagunke fo lokur; ndèlèm nuṅken djakà fo undèm petce soos."

¹³ Tà udjèboonà nam nañiima fèṅaasa; an djenale danjantà lugu fo kwas. Ma bèndianà fo buseeñ, ma gatcà: "Ooy Gèdanà, mma ndie riandaleen; djamaniigà!"

¹⁴ Gatcameen ḡko udjèboonà nam we dangètceele fo sadè sabbèlam sèfitca, yanfiigèlooma djènèbè gaabèlam, tà uyagalà onà yanfiigoole, katu ku, urèbboonianiire gooma kalagoon; uhalagoonianiire gooma tèbboon."

Isa ngà madda

¹⁵ Nnagè nnèmma biña bèyagalà dabèmma madda fale Isa, maa ñaagenammè gèbèdà gèbèlam. Basaybo bagaabèlam leema bwanale, djodjoonèmma biña bèm. ¹⁶ Tà Isa deekèma madda, nimmaa leegà falam, Gatciima: "Hadi madda nimmaa leegà faleemà. Dañandooniammè, katu ku bwayamà bwabe Gèdanà giigère biña nnà nimmè. ¹⁷ Butiigameen guntoña, ḡko usèrale bwayamà bwabe Gèdanà nnà ninda sin ale taambwà fiñi."

Kodèti gaaga bwadà aradjanà

¹⁸ Ndugalugu gaanèmma gaabe badjudeu meddiire Isa, gatcià: "Karamo gaafalarà, bwaya djamèm li mè mènà rènà simaya gaandadde rat fo aradjanà?" ¹⁹ Meddià Isa: "Ya beegère uram deekà uña ufaralà? An uña gaale ufaralà bwattar mom Gèdanà pay. ²⁰ A basaria yantà: Ndaando ngà uña udjabwala; ndamèdo, nduganiido, mmalendo uña, buñiidà bambèla ngà naambèla?"

²¹ Djaabètià usa um: "Kabri ḡgèm abwan ndèm ri babwanaale pre."

²² Ntcalle Isa bwanale, gatcià: "ḡdandèra bwanèmma. Waafèdà ugaadiira soos, u nuṅkam bènakal ñi, ra petce baraka fo madanà. Kolay ra reegè, u djobbana." ²³ Ntcalèma bwanale, djammanèma gambwalà, katu ku kodèti gaalèmaagè ake. ²⁴ Isa leere ḡko djammande, Gatciima: "Niale bèga kodèti nimmaa raambwà fo bwayamà bwabe Gèdanà, ²⁵ katu ku fale nia ñṅongom maa mantà fo kèlè be maasendà, yangà kodèti maa raambwà fo bwayamà bwabe Gèdanà."

²⁶ Mbeenà bèsatte mat wannè meddiimmana: "Tà sèm wa mènè payà?" ²⁷ Djaabète Isa, gatciammè: "Bwamènale rià hadamadi, Gèdanà mèntama rià."

²⁸ Gatcià Pedru: "Bon ge hadègère pre, djobbanèbanne." ²⁹ Isa ma ngà nimmè: "Butiigameen guntoña ḡko, anuña gaale bwabe bwayamà bwabe Gèdanà, hadèdiima sadè sabbèlam, tet bèlèma baalam, tet ngà bèbwattère fo bwagè bwanèmma, tet unalam, tet banèmbam, bwabe bwayamà bwabe Gèdanà, ³⁰ ugale bwarà petcà babwanaale wiyabbae yan dunia gaagè; ngà fo aradjanà gaaga bwaleegà ma gaadà simaya gaandadde rat."

Isa mattarre bwabe bulamà bubèlam

³¹ Isa deekèma basaybo bwappo ngà bagaahe bagaabèlam fanèmma, gatciammè: "Leeroon, tuaba fo Djerusalen. Babwa seefare bahanabiomo bwabe Nèmbè Usa gama. ³² Nuṅkenagooma fo mabbèdà mabbe mbeenà bèyanale Gèdanà; ñandè-ñandoonà gèmmàna, gèmmàna bun, gèmmàna tèmpen.

³³ Raakuriimmana bwandà, gèmmàna dam, tà labe maanagè maadjo maa dèt fo bulamà."

³⁴ Tà basaybo ñanautoole bwagiammè gatcà. Matie mèddèbèliigakamma. Djaabutalèmma babwagooma djenà butiigà.

Udamme wa Djeriko

³⁵ Ññimme dèmmà Isa fo Djeriko, udammè unèmma diokà ñimmanà faar, maa yalià sada. ³⁶ Yaniima ñko djama gaalèmaagè ga mantà, meddiima bwaya ga. ³⁷ Gatciimmana ñko Isa gaabe Nasare umo ga mantà. ³⁸ Kolay butciima deekanà, gatciima: "Isa, Nèmbe nabilay Daudà, djamaniigà!"

³⁹ Mbeenà bèakà fo lugu gèmmàna djodjonà maa djemèlè, tà fallèma deekanà ngà sembe: "Nèmbe nabilay Daudà, djamaniigà!" ⁴⁰ Kolay nañe Isa, gatciima maa daagà usa um. Ndèmmègèma, meddià Isa: ⁴¹ "Ya ra djenà mè lie?" Udammè gatcià: "Maari, djenam bweenjara." ⁴² Kolay gatcià Isa: "Bweenjèdà gummè! Limanià gaabèla wayire."

⁴³ Waat gaam bweenjèma, djobbanèma Isa, ma waadjà Gèdanà. Biña pre bèleere bwanale butciima waadjà Gèdanà fana.

19

Isa ngà Djakeu

¹ Kolay Isa raambure fo Djeriko, ma mantà fo prasà. ² Usa unèmma akà fiñi kodèti, undooy tcètà Djakeu, ndugalugu gaabe bèdjèboonà nam. ³ Bwadà akèma rià uga Isa, tà ngunnà mbe loomèle mènalià rià katu ku biña yabbakà. ⁴ Gulèma fo lugu, hadjèma fo bur bunèmmà bwàs maa mènà rià Isa, katu ku djamelèke manten fiñi. ⁵ Ndèmmè Isa fiñi, bweenjèma fo bwàs, leeià gatcià: "Djakeu, uñtceegà sèdjaga, katu ku lleem djenà yinnà fo sadè sabbèla."

⁶ Djakeu uñtciima sèdjaga, bonià ngà gèdjaabo. ⁷ Biña mbeenà bèbaanjere pre, butciimmana rebèdjadà, gèmma gatcià: "Isa roore bonà fo sadè sabbe usa unèmma unda ri djenèbè." ⁸ Tà dèt Djakeu, gatciima Maari: "Djeekèdà Maari, nunjam bènakal ñi djaat gaabe baraka gaabeeli. Nia tènke dampandèm uña bwagè soos, baagamèna baguñi bagunni."

⁹ Kolay gatce Isa: "Lle mpayamà leegère yan sadè saggè; usa we fana ga nèmbe Ibrahim, ¹⁰ katu ku Nèmbe usa leegère bwadà onà ufèntiire, maa fayitam."

Budjool bube badalas bwappo

¹¹ Dge djeenjèrà biña bwanale, sèbbiammè butiigà Isa budjool bunèmmà, katu ku Isa akà ñimmanà Djerusalen, mèdjà akèmma ñko bwayamà bwabe Gèdanà akà dèmmègà fo waat gaam. ¹² Gatciima sugu: "Usa unèmma wa kabila gaabe bèyamà, roore fo dagge nnèmma ñaasanà, rooma maa lià uyamà, kolay maa dangètceegà. ¹³ Tà yanngà maa ruà, deekèma bèlaasà bwappo baalam, nunjèma unèmma waaleemmè soos dalas gaanèmma gaabe san, gatciammè "Roodoonià dooganà te laleegèm."

¹⁴ Tà ngunnà mbe djama gaabe gundi gumbèlam dukalià, gèndjèmma biña, yimoomma nimmaa djobbanam, nimmaa butiigam ñko djenalèmma usae maa yammè. ¹⁵ Anome liooma uyamà, kolay dangètceegèma fo dagge bèlam. Deekoonègèmma bèlaasà mbeenà bènaafanoonakèma kodi, maa mènà yanà sèfèce unèmma waaleemmè soos fo buwaafè bubèlam. ¹⁶ Leege ulaasà ufèral gatciima: "Ulafrà, fetcèlèm badalas bwappo ngà gaanèmma ngà ngaanà gaanunjèram." ¹⁷ Gatcià: "Yi ga ulaasà ufalarà, liira bwafalarà. Dgunnu ngèra wa djèki fo ñi uhala, yamara fo maafraasà bwappo."

¹⁸ Leege ulaasà uyagalà, gatcià: "Ulafrà, fetcèlèm badalas gèbèdà ngà gaanèmma ngaanà gaanunjèram." ¹⁹ Gatcià: "Yi fana ga yamà fo maafraasà gèbèdà."

²⁰ Leege ulaasà uyagalà, gatcià: "Ulafrà, dalas gaabèla ge, baandèkèna fo buyanà fèdèmèna; ²¹ katu ku djeekèlèm, katu ku yi ga usa uhantè buseeñ, ndèlè kay urunjala, nda mar uyaddalà." ²² Gatcià uyamà: "Yi ga ulaasà udègè bwagè; riame kiti ngà mat wannè mattèra. Dgunnu yantà ñko mma ga usa uhantè buseeñ, ndèlèm kay urunjalèm, ndèlèm mar uyaddalèm, ²³ ya beegère runjala kodi gaabeeli fo gambaano kodi? We dangètceegèm akèmmèna kay sèfatte sugu."

²⁴ Kolay gatciima mbeenà bènañooka fiñi: "Raydoonià dalas ngaanà, eenaa nunjèka ono gaadiire badalas bwappo." ²⁵ Gatciimmana: "Ulafrà, tà mom gaadarre badalas bwappo." ²⁶ Gatciammè uyamà: "Butiigameen, ugaadiire soos, tcèbbagooma, tà ugaadoole, te onà ugaadiima, tayagooma mom."

²⁷ Mbeenà bèga badjau bagaabeeli fana, bèdjenakoole mè ga uyamà, daagooniammè yan eenaa damammè fo lugu gaabeeli."

Isa raambure fo Djerusalen

²⁸ Ndaakure mattà Isa sèm, rooma fo lugu fo faar faabe Djerusalen. ²⁹ Ndèmmèma ñimmanà maadagge maabe Betfage ngà Betania, fo konko gaandooy tcètà Olivera, yimèma basaybo bagaabe bagaabèlam, ³⁰ gatciammè: "Roodi fo dagge ga fo lugu gaabèleen. Goon taambwà fiñi riaroon fali gaanèmma gaahala, ma dèdjoora, gaadianandale anuña. Dèdjètèdoonià, eenaa daagam. ³¹ Nia uña meddeen bwaya beegère eenaa ram dèdjètà, roonià gatce sugu: "Maari umo djentama."

³² Mbeenà bèyimoooy roomma, leemma ntcunnà sègatciammè pre. ³³ Dgèmma dèdjètà fali, bènanjè

meddiima nimmè: "Ya roon dèdjètiigà fali?" ³⁴ Djaabètiimma nimmè nko Maari umo rama djenà.

³⁵ Dabiigèmmàna Isa, ruñèmma baniñi banèmbèleemmè fo fali kwas, ruñèmma Isa maa dianam.

³⁶ Dgèma bwarà gèmma nnaddà ñafaddè ñabèleemmè fo faar.

³⁷ Ndèmmèmma ñimmanà yuræ be konko gaabe Olivera, djama ngaanà pre gaabe basaybo djaaboomma, gèmma waadjà Gèdanà bwabe badjaakal bagaalèmaagè bagaaleemma. ³⁸ Gèmma gatcà:

"Uyamà onà uleegère fo gèsètè gèbe Maari, djamèlooma waadjè!

Neemà maa gà fo madanà; Gèdanà maa buña fo aradjanà!"

³⁹ Bafariseu bagaayagalà fo djaat gaabe djama gatciimmana: "Karamo, gatciidà basaybo bagaabèla nimmaa djemèlà." ⁴⁰ Djaabètiimmè, gatciima: "Butiigameen, nia mbe djemèl, maayanğà fanfan ma deekan."

Isa dèndiigère Djerusalen

⁴¹ Ndèmmè Isa ñimmanà prasà, leeià, dèndiigià, ⁴² gatciima: "Ooy biña ba Djerusalen, nia yanakudoon an maa gà lle, bwamènte nuñkà neemà! Tà gunnu wadiima maagèrà maabèla. ⁴³ Maanagè ga bwaleegà maagieen rià badjau bagaabèleen kadum nimmaa muruten, gèmmameen tcayloon fañi soos, kolay gèmmameen tcèppèloon fo djaat. ⁴⁴ Gèmmameen budj ngà banèmbeen, bèga fo kadum bwaadè gaabèleen; alèmma kadà an yanğà nnèmma nimmaa ñaagandèlà fo prasà, katu ku djaabutaloon waat ga leegieen djèkà Gèdanà."

Isa fo sadè sabbe Gèdanà

⁴⁵ Kolay Isa raambuma fo sadè sabbe Gèdanà, butciima doofà mbeenà bèga waafanà fiñi pre.

⁴⁶ Gatciimmè: "Seefarele nko Gèdanà gatciire: 'Sadè sabbeeli ga sadè sabbe yalià Gèdanà', tà yeen liirama añañi akènde wade bèlugà."

⁴⁷ Nnagè soos naamèma djèkan biña fo sadè sabbe Gèdanà. Bandugalugu bagaafèral bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakaramo bagaabe sarià ngà bandugalugu gaabe djama akama bwadà damà, ⁴⁸ tà fetcakoolèmma sègèmmàna rià, katu ku djama pre ñimmantakama, gèmma djeengèrà maamat maabèlam.

20

Bussumo fo mambià bube Nabilay Yaya

¹ Nnagè nnèmma Isa akà fo sadè sabbe Gèdanà, ma djèkanà djama, giammè butiigà bwabe Nindjilà. Bandugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakaramo bagaabe sarià, ngà bèlafrà pre ba Djudeya leegèmma, ² gatciimmana: "Butiigèdaabo bwaya gà saabè gaabe ulià mbwagè. Wa nuñkère sembe ngaagè?" ³ Djaabète Isa, gatciimmè: "Meddameen fana. Butiigèdoonià de, ⁴ Nabilay Yaya naamère batise biña ngà saabè gaabe wa? Gaabe Gèdanà, tet gaabe bahadamadi?"

⁵ Butciimma meddiilà nimmè duru, gatciimma: "Gatceeba gaabe Gèdanà ge, giaabo medde bwaya beegère djèkooloon Yaya. ⁶ Gatceeba gaabe bahadamadi ge, djama gaagè raabo bwarà bwanğà ngà maayanğà, katu ku nimmè pre djèkiire nko nabilay Yaya akà anabiomo." ⁷ Djaabètiimma nko: "Yanalèmma fèbwattègè saabè gaam."

⁸ Gatciimmè Isa: "Mma fana galieen butiigà saabè gaagaadiim rià babwagè."

Budjool bube bèdoogà bèdègè maabwagè

⁹ Kolay butciima butiigà djama budjool bugu: "Usa unèmma ake uyaddakà ortà gaanèmma, djubuma maareembè maabe ubà, nuñkià bèdoogà bèyagalà, kolay nimmaa lee djègèlam ngunnà ngèma rəm. Kolay rooma fo dagge yagalà. Badjèma fiñi. ¹⁰ Ndèmmè waat gaabe buyanğètà, yimèma ulaasà unèmma waalam fale bèdoogà, nimmaa nuñkam djègè bèlam. Tà bèdoogà bwandèmmàna, danğètcanèmmàna gèbèdà gèfitca. ¹¹ Yimarèma ulaasà uyagalà. Bwandèmmàna fana, djèmpanoonèmmàna, kolay danğètcanèmmàna gèbèdà gèfitca. ¹² Leegèma lee yimar ulaasà uliaal bidjo, tà ñaamanèmmàna fana, doofèmmàna.

¹³ Unanğà ortà meddianiima: "Bwayam rià? Yimam nèmbe mma nèñ dukum. Baguwin gèmmàna nuñk buña. ¹⁴ Tà nrià bèdoogà, danğèmma nimmè duru, gatciimma: "Yoo, we ga rənğà. Leegi bonaa damam, gandèn maa gà ubèleebu." ¹⁵ Doofèmmàna fo ortà, damèmmàna. Kolay bwaya giammè bwarà rià unanğà ortà?"

¹⁶ Tuama, ma damà bèdoogà bəm, maa ruñà biña bèyagalà fo ortà." Ntcalle djama mat wammè, gatciimma: "Dgèdi sèm!"

¹⁷ Bweeniammè Isa, meddiammè: "Bwaya giaabo djenà butiigà maamat maagè maaseefarire,

maagatciire sugu:

'Yangà bwale bèsèkà ba sadè,
liooma yangà pèral be gèsenka?'

¹⁸ Ubwandèlante yangà wannè, ma djanjdjanjèl. Bwandèlan uña, maa budè maangalam."

Nam

¹⁹ Fo maanagè maam bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakaramo bagaabe sarià akà bwadà sègèmma djalenà Isa, katu ku yandèmma nko budjool mbunnà bubutiima, nimmooma gatcà. Tà djeegeelèkèmma djama. ²⁰ Gèmmama tcaadà, yimèmma biña nimmaa lià sèbe biña bèfaralà, nimmaa mènám djalà fo babwama mattà, nimmaa nunkenam fo bwayamà, maa lià kiti. ²¹ Mbeenà bèyimègooy meddiimma Isa bwanèmma, gatciimmana: "Karamo, bon yante nko mat bèla ngà babwanda djèkan biña ga sèfaralà, babwanaale barakère, ndadda daanen fanèmma, tà ndèlè djèkan biña faar faabe Gèdanà ngà guntoña. ²² Djenabanne meddà nia sarià ge, bonaa djèbbà uyamà ulèmaagè nam tet ndjèbbèdèbana?"

²³ Tà Isa djaabutère nko riirionooogèmma, gatciammè: ²⁴ "Djoodèdoonià dalas gaanèmma. Lugu ngà gèsètè gèbe wa ga fiñi?" Djaabètiimma, gatciimmana: "Gèsètè ngà lugu gaabe uyamà ulèmaagè Sesar."

²⁵ Gatciammè: "Nunjkèdi uyamà Sesar ono ga ubèlam, eenaa nunjkà Gèdanà ono ga ube Gèdanà."

²⁶ Fo lugu gaabe djama mènalmèmma djalà an fo mat nnèmma. Djaakaliimma ngà sèdjaabètiima; Djemèlèmma.

Yanganjat ga

²⁷ Kolay bèhin ba bèloonda bube basaduseu^y, bènda gatce nko dètà fo bulamà gaale, roomma fale Isa, leegèmmama djeekèlè. ²⁸ Gatciimmana: "Karamo, nabilay Musa hadadiigèraabo sarià gaanèmma gaaseefariire, gatciima sugu: nia usa unèmma niim, hadèdiima unal lèmale ngà mom, nèmbañam djamère djaabu unal um, nimmaa lèmiigà maydam ngaanà gaaniimère. ²⁹ Biña bènèmma ake bèlèmooy nimmè mpaadji ngà ñi; ufèral djabuma unal, niimèma an rëmà ngà mom. ³⁰ Uliaal bihe nèmbañam djabuma unal um, niimèma fana an rëmà ngà mom. ³¹ Kolay, uliaal bidjoe djaabuya fana; mpaadji ngà ñi ngaanà pre djaburama, niimèmma, an unèmma waleemmè lèmale ngà mom. ³² Fo ratae unal niimèma fana. ³³ Dètà fo bulamà, unal um, unèmma waaleemmè wa rama bwarà djabwa, ngunnà mbe nimmè pre djabwakamma?"

³⁴ Djaabète Isa, gatciammè: "Bèsa ngà bènal ba dunia gaagè, nimmo nda djabwane. ³⁵ Tà mbeenà bèliooy nko djamèlèmma raambu aradjanà ngà dètà fo bulamà, alèmma djabwanà an aloomma dabà madjabwà. ³⁶ Alèmma mènará niima, katu ku gagèmma sèbe bamalaykà, gagèmma banèmbe Gèdanà ngunnà mbe dètèlèmma fo bulamà. ³⁷ Nabilay Musa fanfan djoodente nko bèniimère ga dètà, ngèma ñimmanà ^zbur buala mbunnà, deekèma Maari, Gèdanà gèbe Ibrahim, Gèdanà gèbe Isak, Gèdanà gèbe Yangkuba. ³⁸ Gèdanà gaale Gèdanà gèbe bèniimère, tà gèbe mbeenà bèga ngà simaya. Mom pre giigèrama ngà simaya."

³⁹ Bakaramo bagaayagalà bagaabe sarià djaabètiimma, gatciimmana: "Karamo, mattèra sèfaralà."

⁴⁰ Kolay anuña añarale meddà Isa an mandèbèdji.

Al Masi ga nèmbe wa?

⁴¹ Tà meddiammè Isa: "Ya beegère biña ma ndèra gatce Al Masi ga nèmbe nabilay Daudà? ⁴² a Nabilay Daudà fanfan gatciire fo Kitaabè gaabe Djaabura:

'Gèdanà gatciire Maari gaabeeli:

Deedà fo gèbèdà gèdjeyà gèbeeli

⁴³ te waat ga runum badjau bagaabèla

sèbe gambasà u yinnoonà matanjà mabbèla fiñi.'

^y**20.27 Basaduseu** Basaduseu akà bèloonda bube bandugalugu bagaabe badjudeu. Naafèlèkèmma sarià gaabe Gèdanà, tà djèkookoolèmma nko badjènnà ngà bamalaykà ga, an djèkookoolèmma nko dètà bulamà fitciire. Naamèlèmma djèkan nko uña niim latèle, an mandèbèdji garale. Umo beegère djèkookoolèmma maamat maabe Isa ma gatcookà bwabe dètà fo bulamà.

^z**20.37** Tawrat butiire sèfère mattà Gèdanà ngà nabilay Musa. Matèle ngà mom fo bur buala ngee yitá bur ta burie djiale.

^a**20.42-44** Isa sètooy nèmbe Nabilay Daudà, katu ku lèmmèlooma fo bèl be Nabilay Daudà. Fo guntoña, Isa ga nèmbe Gèdanà. Lèmmèlooma sèbe hadamadi fo bèl be Nabilay Daudà, tà gaadokoole djabwadanà fo dunia.

⁴⁴ Nia nabilay Daudà tcèttam 'Maari', sia ma mènà genà nèmbam?"

Bakaramo bagaabe sarià njesoonooy

⁴⁵ Dgià djeengèrà biña pre, Isa ma ngà basaybo bagaabèlam: ⁴⁶ "Liadèdi ngà bakaramo bagaabe sarià, bèdjaabe yaaranà ngà baniñi banèntala fo ñadè, dukèlèmma fana biña maa bwañammè ngà buña fo baganjjanèlo. Ndèmma bwaadè dià añañi abbe buña fo badjaaman, ngà bahañi bahaparalà fo djon. ⁴⁷ Ndèmma djeygè bènal bèniimaadiire bèsa baniñi fo bassadè basabbèleemmè, ndèmma ri gèrandi gèrala gèbe riirionà. Djarabagoomma ngà djarabè gaalèmaagè palà pre.

21

Sada gaabe unal uniimadiire usa

¹ Dge bweenà Isa, leema bakodèti nimmaa rà tunà kodi fo tunae be sada fo sadè sabbe Gèdanà. ² Leema fana unal unèmma uniimadiire usa, unakal ñi, runèma fo tunae be sada badalas bagaabe bagaahala, ³ Gatce Isa: "Butiigameen guntoña nko unal we unakal ñi, uniimadiire usa, nunkende palà biña pre, ⁴ katu ku nimmè pre, nunkèlèmma Gèdanà sada fo onà unadjèmma, tà unal we fo kolia gaabèlam nunkenèma ugaadookèma pre, umènakèma dañananà.

Tamaseere gaabe ratae be dunia

⁵ Biña bèyagalà akà gatcà nko sadè sabbe Gèdanà baasamètenooy maayanngà maawaya ngà bassadda bagaanunkenè biña Gèdanà. ⁶ Gatciammè Isa: "Baniñi banun banèngèroon rià yan, nnagè ga dèmmà galooma kadà an yanngà maa ñaagèlè, budjalooma."

⁷ Meddiimmana: "Karamo, waat gaaga ge bwarà gà bwanale? Tamaseere gaaga gà bwarà djoodenà nko ñimmande gà?"

⁸ Gatciammè: "Liadèdi, ndaampandooroona katu ku, biña bèyabba ga bwaleegà fo gèsètè gèbeeli, gatcakèmma: 'Mma ga Al Masi'; gatcakèmma fana: 'Waat ñimmante.' Ndjebbandooniammè. ⁹ Dgunnà ngèroon tcal maagubà ga, biña ga dètenà bwayamà, ndjeegiidoon. Bamandèbèdji babwagè djamère fèr gà, tà ale maa gà dunia ga ratà." ¹⁰ Kolay gatciammè: "Bagundi ga gubà, babwayamà ga gubà nimmè duru. ¹¹ Bahañi bahayaba gal ga nèbèlè ngà sembe, ntcàn ga gà, babwasammà ga yabbà. Gama fana bamandèbèdji babwadjeegèlama babwagooy bwarà rià, ngà batamaseere bagaalèmaagè fo madanà.

¹² Tà yanngà babwagè pre ma gà, djèddagooroonà, nègoonagooroonà, nunkenagooroonà fo badjaaman eenaa lià kiti; tunagooroonà fo djèddèlae. Dabagooroonà fo lugu gaabe bèyamà ngà bandugalugu bagaabe maadagge, katu ku sèroonià. ¹³ Babwagè ga gà eenaa gà baseedà bagaabeeli. ¹⁴ Runèdi basondome bagaabèleen ndjagèdoon mèdjà bwaroon djaabètà, ¹⁵ katu ku nunkameen maamat maabe ndjannè maaga an badjau bagaabèleen ale mènà naña ngà yeen, an alieen mènà budjà fo maamat. ¹⁶ Te babambèleen ngà bamaydeen ngà banèmbañeen, ngà babadèje bagaabèleen ngà bèsamèdeen reen nunkena. Bèhin baaleen gooy damà. ¹⁷ Biña pre reen tcañkà bwabe gèsètè gèbeeli. ¹⁸ Tà an gay gambe bway fo bofà bubèleen gaale pèntà. ¹⁹ Fo katèngà bèleen, sèmooroon petcenà aradjanà."

Djarabè gaalèmaagè

²⁰ "Nia rion baabwan baale saramanngà nimmaa murutiirà Djerusalen, roon yan nko waat dèmmère prasà maa faramètà. ²¹ Fo waat gaam mbeenà bèga fo Djudeya nimmaa gulà fo bakonko. Mbeenà bèga fo prasà nimmaa bwattà fiñi. Mbeenà bèga fo kèdà ntaambudèmma fo prasà. ²² Maanagè maam ga maanagè maabe djarabè; babwa seefariire pre, babwanaale ga petcà. ²³ Ooy tà bèhit ngà mbeenà bèga bubiñan fo maanagè maam! Katu ku maanègè maalèmaagè ga gà fo dunia; kanfa gaalèmaagè gaabe Gèdanà ga budjanà djama gaagè. ²⁴ Damagoomma ngà mabbandjo, dabagoomma bwalaasà fo bagundi baguñyagalà pre. Bagundi baguñyagalà ga nnadjà Djerusalen te ngunnà ngooy timandoon bawaat bagaabe bagundie."

Nèmbè usa ga bwaleegà

²⁵ "Tamaseere ga gà fo bunagè ngà fo bulampà ngà maawelà. Fo dunia bagundi ga gà ngà dioon; alèmma yanà bwadjamèmma li bwabe guntcobà gumbe maron fo habbè. ²⁶ Bèsa ga pèndà bwabe ndjeegè, mèdjà aggèmma bwabe babwa ga bwaleegà fo dunia. Basembe bagaaga fo madanà gooy nnèbèloonà. ²⁷ Fo waat gaam riagèmma Nèmbè Usa maa rà bwaleegà fo larese ngà sembe, ngà aradjanà gaalèmaagè. ²⁸ Babwagè ge rià, nañiidi, eenaa danjantà lugu, katu ku mpayamà bèleen ñimmanègère."

Budjool bube teembè be figera

²⁹ Kolay butiigiammè budjool: "Leeroon teembè be bèreegè ngà maareembè maayagalà. ³⁰ Geemma tcaŋkà, rioonìa ndoon yan ŋko bwalugu ñimmante. ³¹ Sèm fana rioon babwagè maa rà rià, roon yan ŋko bwayamà bwabe Gèdanà ñimmante.

³² Butiigameen guntoña, manto gaagè gaale ratà yangà babwagè maa gà. ³³ Madanà ngà dunia ga mantà, tà maamat maabeeli gaale mantà."

Raaliboon

³⁴ "Liadèdi; ndaagidoon fo bagunio ngà bunaan, ngà mammèdjè mambe dunia gaagè, nnagè wammè ndeegèdieen lee ñugu ³⁵ sèbe gèhodè, katu ku reegama fo kwas gaabe biña pre bèga fo dunia pre.

³⁶ Ladi, yaliidi Gèdanà waat soos, eenaa mènà payà babwagè pre, babwaga bwaleegà gà, eenaa naña fo lugu gaabe Nèmbe Usa."

³⁷ Isa naamère djèkan biña ngà bunagè fo sadè sabbe Gèdanà. Dgà bwadjanà ndèma to maa gà fo koŋko gaandooy tcètà Olivera. ³⁸ Dgà gunkudu djunà biña pre ndèma to fo sadè sabbe Gèdanà, bwarà djeenjerà maamat maabèlam.

22

Djudas bwattère Isa bwamèna

¹ Dgunnà ññimmane djoŋ gaabe maafon maanakal gumpi^b, gaandooy tcètà Paskua, ² bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakaramo bagaabe sarià akà bwadà sègemma mènà yemanà Isa fo kulo, katu ku djama djeegookèmma. ³ Ubèlisa raambwiima Djudas Iskariot, ugakà unèmma waale basaybo bwappo ngà bagaabe baŋganna. ⁴ Rooma relà ngà bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakapitoŋ bagaabe bèlaalà sadè sabbe Gèdanà, maa djanjdjanoonà ngà nimmè sèma mènà nuŋkà nimmè Isa. ⁵ Gèmma ngà gèdjaabo, ikèmma nuŋkà kodi. ⁶ Sère Djudas, butciima bwadà sèma nuŋken Isa, biña mbaanèdi.

Biggè bulostal bube Isa

⁷ Ndèmme nnagè be djoŋ gaabe maafon maanakal gumpi, udjamagèmma dam mpalalà nnèmma be Paskua, ⁸ Isa yimèma Pedru ngà Djoŋ, gatciammè: "Roodooniaabo tcaafiigà biggè bube Paskua, bonaa djeyam." ⁹ Meddiimmana: "Faaga ra djenà bonaa saafam?" ¹⁰ Gatciammè: "Taamboon fo prasà djanjèladaroon usa unèmma uga dabà dda be mambià. Djobbandoonià te fo sadè sataambuma. ¹¹ Roon gatce unaja sadè: 'Karamo yimègèraabo bonaa medde tenjà salà gaama yigà biggè bube Paskua ngà basaybo bagaabèlam.'" ¹² Gieen djoodè salà gaanèmma gaalèmaagè gaagaadiire baniñi soos fo sobradè gaafèral. Saafiidi biggè fiñi."

¹³ Roomma, leemma baniñi pre ntcunnà sègatce Isa, saafiimma biggè bube Paskua. ¹⁴ Ndèmme waat, deema ngà bakila bwappo ngà bagaabe bagaabèlam. ¹⁵ Gatciima ngà nimmè: "Samarlèkèmmè ngà sembe mè djeyà biggè bube Paskua bugu ngà yeen yangà mè djarabà, ¹⁶ katu ku butiigameen ŋko garalèmèna djeyà te nnagè ge petcà maamat maabeeli fo bwayamà bwabe Gèdanà."

¹⁷ Hayma kop, gatciima Gèdanà abarakà, gatciammè: "Haydoonià, eenaa djègèlè yeen duru.

¹⁸ Butiigameen ŋko alèm naanarà ubà gaaboñè te waat gaaleege bwayamà bwabe Gèdanà."

¹⁹ Hayma poŋ, gatciima Gèdanà abarakà, martià, nuŋkiammè, Gatciima: "We ga ñadè ñabeeli unuŋkooona. Liidi bwanale fo waytà mma." ²⁰ Sèm sènèmma kolay mbe biggè hayma kop gatciima: "Kop wannè ga laidè gaaooma gaarimandoonooy ngà manjannà mambeeli manjubiigooroonà. ²¹ Tà djeekèdi, uram bwattà bwaamènà bèlendère gèbèdà ngà mma fo mesa. ²² Katu ku Nèmbe Usa ga tuà fo ntcunnà sèseefariire bwabèlam. Ooy tà usa ubwatèram bwaamènà!"

²³ Butciimma meddiilà tenjà unèmma waaleemmè uga rià bwanale.

Wa fatte falaŋam

²⁴ Basaybo bagaabèlam akà wadjèloondèlè nimmè duru tenjà unèmma waaleemmè uga gà ndugalugu.

²⁵ Isa ma ngà nimmè: "Bèyamà ba dunia gaadiire sembe fo djama, mbeenà bègaadiire sembe fo nimmè

^b**22.1** *Maafon maanakal gumpi* Fo djoŋ gaabe Paskua badjudeu waytoka sèfaytake nabilay Musa Israilà fo Egiptu. Fo maanagè maam Gèdanà gatcookà biña ba Israilà nimmaa baasamètà maafon maanakal gumpi. Umo beegère Gèdanà ma gatciira fo sarià ŋko, badjudeu djamale djey gumpi fo djoŋ gaabe Paskua.

ndeloomma tcètè bèñogoonà djama. ²⁶ Tà ngà yeen ale gà sèm. Tà waatélama, ufate rafà fo djaat gaabèleen, maa ga sèbe ufate ngà ninda; uga yamà maa ga sèbe uga bwalaasà. ²⁷ Wa ga ulafre: ono ga fo mesa tet ono ga bwalaasà? Gaale onà uga fo mesa? Tà mma ga fo djaat gaabèleen sèbe uga bwalaasà.

²⁸ "Yeen ga mbeenà bèga ngà mma waat soos fo yamar gaabeeli pre. ²⁹ Nun̄kameen bwayamà, nnà ntcunnà sènuñkia man Bambeeli mè yamà, ³⁰ eenaa djeyanà, eenaa naan̄à ngà mma fo mesa fo bwayamà bwabeeli; eenaa dià fo tudjè be babwayamà, eenaa lià kiti fo bakabilà bwappo ngà bagaabe bagaabe Israilà."

Pedru ñesoonooy

³¹ Maari gatciima fana: "Simon̄, riarà, ubèlisa ge ga yalià maa yingaseen sèbe bwaman, ³² tà yaliigèlème Gèdanà liman gaabèla yemiidi. Lee dangètcanègam, ra tcèbbè bafalañe liman."

³³ Gatcià Pedru: "Maari, saafeelèm tuà ngà yi fo gandjèddèlo an sèma bonaa niimendà. ³⁴ Tà gatcià Isa: "Pedru, gatceelème ñko yan̄gà tçuwa maa ñanà lle, ra gatcà bagundjo ñko yanalèm."

Mabbandjo makke

³⁵ Meddariamè: "Yimèmeen an gambaano, an sako, an madjas, a ñi hambakoon?" Djaabètiimmana: "Aniñi hambakoolèba." ³⁶ Gatciammè: "Tà gunnu ugaadiire gambaano ngà sako, maa dabà benale. Ugaadoole gèbandjo, maa waafà kabantà gaabèlam, maa gandà gèbandjo. ³⁷ Katu ku butiigameen, djamèle ge fo mma nnà ntcunnà sèseefariire ñko:

'Riagooma sèbe biña mbeenà bènda riandal.' Katu ku bwaseefariire fo bwabeeli bwanale gooy timandoonà."

³⁸ Gatciimmana: "Maari, mabbandjo makke ge." Gatciammè: "Djan̄èle."

Isa fo koñko gaabe Olivera

³⁹ Isa bwattègère, rooma fo koñko gaabe Olivera fo ntcunnà sènaamèma. Basaybo bagaabèlam rooma ngà mom. ⁴⁰ Ndèmmèmma aññi yammè, gatciammè: "Yaliidi Gèdanà mbudjiidoo fo kata."

⁴¹ Daasaniammè ntiti; fogèma yaliima Gèdanà, ⁴² Gatciima: "Bambeeli, djeno ram bwattan djarabè gaalèmaagè gaagè, tà ngèdi sèdjenèm tà maa ga sèdjenta." ⁴³ Leegiigià malayka gaabe fo madanà fo waat gaam, nun̄kià sembe. ⁴⁴ Dgà sondoomekià gaalèmaagè Isa ma yalià Gèdanà ngà sembe gaalèmaagè. Ndjokkèla bèlam bèrèma sèbe bwagannà ma djumbwà fo gal.

⁴⁵ Ndaakuriima yalià Gèdanà, dètèma, ruenèma basaybo bagaabèlam, rènkiidiammè nimmaa rà budaningè bwabe nèmesà gaalèmaagè. ⁴⁶ Meddiammè: "Ya beegère eenaa rà budaningè? Dètèdi, eenaa yalià Gèdanà mbudjiidoo fo kata."

Isa djalooy

⁴⁷ Mparèma mattà, dèmmège bèloonda bube biña. Unèmma wa basaybo bwappo ngà bagaabe undooy tcètè Djudas akà fo lugu gaabèleemmè. Rooma bussà Isa gèbabà. ⁴⁸ Meddià Isa: "Djudas, a nun̄kenara Nèmbè Usa ngà bussà gèbabà?"

⁴⁹ Mbeenà bègakà ngà mom, ngunnà nreemma bwaga bwarà gà, meddiimmana: "Maari, a bonaa hobammè ngà mabbandjo?" ⁵⁰ Unèmma waaleemmè doosètèma gèbandjo hobèma ulaasà waale ndugalugu fo sadè sabbe Gèdanà, fandètià gènèfà gèdjeyà. ⁵¹ Gatciammè Isa: "Addi, djaan̄èle!" Djaddià fo gènèfà, wayirià. ⁵² Isa ñan̄èliima, bweenenèma ndugalugu fo sadè sabbe Gèdanà ngà ndugalugu gaabe bèlaalà fo sadè sabbe Gèdanà, ngà bèlafrà bèruakama djalà, meddiammè: "Leegèroon ngà mabbandjo ngà maadoko, bwaleegà djalà mma nnà sèbe ulugà? ⁵³ Naamèlèkèm ge ngà yeen nnagè soos fo sadè sabbe Gèdanà; sin djaddenaloonià gèbèdà. Tà we ga waat gaabèleen umo dèmmère; mèddè umo gaadarre sembe."

Pedru ma yanale Isa

⁵⁴ Djalooma, dabèmmanna, raambwanèmmanna fo sadè sabbe ndugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà. Djobbanià Pedru sèñaasa. ⁵⁵ Itoone bèlaasà fur fo djaat gaabe ngingè bwamèna, deemma pre, Pedru rooma dià fo djaat gaabèleemmè. ⁵⁶ Ulaasà unèmma wa sadie leeià ma deera fo fur fanèmma, bweenenià sèfaraalà, Gatciima: "We fana akà ngà Isa." ⁵⁷ Tà Pedru bwalèma, gatciima: "Unal, an yanalèmèna."

⁵⁸ An badjà leeià uyagalà, Gatciima: "Yi fana ga unèmma waaleemmè." Tà gatcià Pedru: "Usa, mma gaale bèm."

⁵⁹ Mante waat gaanèmma, gatcià uyagalà ngà sembe: "Fo guntoña, we fana akà ngà mom, katu ku

mom fana ga wa Galileya." ⁶⁰ Gatcià Pedru: "Usa, yanalèm bwarà gatcà." Fo waat gaam, ngèma mattà, ñane tcuwa. ⁶¹ Isa ñañèliima, bweenenèma Pedru. Pedru waytiima fo mat gatcookìa Maari: 'Yangà tcuwa ma ñanà lle, gatcara bagundjo ñko yanalèm.' ⁶² Fuse Pedru fo bula, dèndèma ngà bwadjammanà bwalèmaagè.

Isa ñandè-ñandoonooy

⁶³ Bèsa bègakà raalà Isa gèmmàna ñandè-ñandoonà, gèmmàna bwandà. ⁶⁴ Liimmana damalème salèmà, gèmmàna ramètà, gèmmàna gatcà: "Yi ga anabiomo! Djanjoondà wa bèndère!" ⁶⁵ Bunà akèmmàna, gatcà akèmmàna bamandèbèdji babwamuga.

Isa fo lugu gaabe bèloonda bube bèlià sarià

⁶⁶ Mbwire gal nabule bèlafrà ba djama, ngà bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà, ngà bakaramo bagaabe sarià, dabooy Isa fo lugu gaabèleemmè. ⁶⁷ Meddiimmana: "A yi ga Al Masi? Butiigèdaabo." Djaabètiimmè: "Butiigemeen, aloon tcèrà. ⁶⁸ Meddemeen fana, aloonìa djaabètà. ⁶⁹ Kabri mmaman Nèmbe Usa ga dià fo gèbèdà gèdjejyà gèbe Gèdanà, ura sembe."

⁷⁰ Meddiimmana pre: "A yi ga Nèmbe Gèdanà?" Djaabètiimmè: "Yeen fanfanjo gatciire mma ga um."

⁷¹ Meddiimma: "A seedà gaaga djenarèba? Bon fanfanj sattama fo mèsè bèlam!" Yaliimma

23

Isa fo lugu gaabe Pilatus

¹ Biña mbeenà pre bègakà rià Isa kiti, dètèmma, dabèmma Isa fale uyamà Pilatus, ² butciimmana ñirenà, gatciimma: "Leelèba usa we ma rà katoonà djama, ma gatcà ndjèbbèdèmma uyamà ulèmaagè nam; gatciima fana mom ga Al Masi, uga uyamà." ³ Pilatus meddiima Isa: "A yi ga uyamà waale Badjudeu?" Djaabètià Isa, ma ngà mom: "Yoo gatciire."

⁴ Pilatus gatciima bandugalugu gaabe sadè sabbe Gèdanà ngà djama pre: "Lialèm an bwaliandal fo usa we." ⁵ Tà fallèmma naafà bwanale ngà sembe, gèmma gatcà: "Tcuñkandama djama ngà bwayamà, djèkanà akèma fo Djudeya pre, fèrende fo Galileya, dèmmègèma te yanj."

Isa dabooy fale uyamà Erodìs

⁶ Ntcalle Pilatus nimmaa sètterà Galileya, meddiima te Isa ma rà wa fiñi. ⁷ Yanèma ñko wa bwayamà bwabe uyamà Erodìs ge, yimiigià uyamà Erodìs ugakà fo Djerusalem fo maanagè maam fana. ⁸ Dgunnà nde Erodìs Isa, djaaboomma ngà sembe, katu ku djenarlèkià rià, katu ku salarlèke babwayaba babwabelam. Djenarlèke Isa maa lià mandèbèdji mannèmma mambe djaakal fo lugu gaabèlam. ⁹ Meddià babwayaba, tà Isa djaabètoolià. ¹⁰ Bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bakaramo bagaabe sarià akama ññirenà ngà sembe. ¹¹ Erodìs ngà bègubà baalam sifèmmàna, gèmmàna ñandè-ñandoonà; ñañanèmmàna baniñi banènnèmma banèjwaya banèmete sèbe banèmbe uyamà. Dangètcanèmmàna fale Pilatus. ¹² Fo nnagè wammè fanfanj Pilatus ngà Erodìs naafèlèmma guntcambè, katu ku niakoolèmma.

Isa dangètcanooy fale Pilatus

¹³ Pilatus deekèloonte bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bwayamà ngà djama, gatciimmè: ¹⁴ "Daagiigèroonia usa we yanj, gatciiron ñko ndèle tcuñkandè djama ngà bwayamà, tà meddelelèmmèna fo lugu gaabèleen, tà lialèm fo mom an bwaliandal bwagatciiron bwaliima. ¹⁵ Erodìs fana leerama sèm sènèmma, umo beegère ma dangètcaniigèraabo man. Liale an mandèbèdji bwadjamooma damen. ¹⁶ Fo sugu, djarabamèna mè bwalbwanam."

¹⁷ [Fo ganj mbe djonj gaabe Paskua djamèlèkiammè bwalbwaniigè uña unèmma udjèddooy fo gènaamè gèbèleemmè]. ¹⁸ Djama pre deekanèmma gummè gunnèmma gatciimma: "Yemaniigèdaabo wo; bwalbwaniigaabo Barabas." ¹⁹ Barabas djèddooka katu ku sunkandèlèke djama ngà bwayamà fo prasà, damèlèke uña fana.

²⁰ Pilatus mattarèma ngà nimmè kotenke, katu ku djendèke bwalbwanà Isa. ²¹ Tà djaabètiimma ngà maññobè: "Febèdam fo krus! Febèdam fo krus!" ²² Pilatus mattarèma ngà nimmè gundial bagundjoe, meddiammè: "Tà bwamuga bwaya liima? Lialèm an bwamuga bwaliima bwadjamooma damen. Fo sugu, djarabamèna kolay mè bwalbwanam."

²³ Tà rentiimma, gèmma yalià ngà sembe, gèmma deekanà ngà sembe maa febà fo krus, te ncaliigoomma ngà mandeekan mambèleemmè. ²⁴ Pilatus leere ñko djamèliammè saliigè maa lià bwagèmma djenà. ²⁵ Bwalbwaniigiammè onà uyaliimma uga onà urunjooy fo djèddèlae, katu ku

sunjkandèlèke djama ngà bwayamà, damèlèke uña fana. Nunkenèma Isa fo ntcunnà sègakèmma djenà.

Isa fo faar faabe bulamà

²⁶ Ngèmmàna dabà, djalèmma usa unèmma usètè Simon, wa prasà be Sireni, ugakà bwattègà fo budjambo. Waynèmmàna krus maa djobbana Isa ngà mom. ²⁷ Djama gaalèmaagè akama djobbana ngà bènal bèyagalà bègakà dèndà, gèmma budjègètà. ²⁸ Bweenjeniammè Isa, ma ngà nimmè: "Bènal ba Djerusalem, ndèndiigèdoonia. Dèndiidi maagafà maabèleen ngà banèmbeen, ²⁹ katu ku maanagè ga bwaleegà, maage gatcà biña: 'Baradjanto ga mbeenà bègaadoole madda, bèlèmale sin, biñanalèmma.' ³⁰ Fo nnagè wannè gèmma gatcà bakonko: "Budjanègooniaabo!" Gatcakèmma bakinki bagaahala: "Wadèdooniaabo!" ³¹ Katu ku, riemma bur bussabba sugu, ya ga ngà buyla?"

Isa febooy fo krus

³² Tà bèsa bihe bèliandalà fana dabooy nimmaa damendà ngà Isa. ³³ Dgunnà ndèmmèmma aña akèndooy tcètè NKEEBO BE BOFÀ, fèmo febooma fo krus ngà bèliandalà mbeenà, unèmma fo gèbèdà gèdjeyà, uyagalà fadankè. ³⁴ Isa ma: "Bambeeli, yanfiigèdà mbe bèram rienà bwagè katu ku yanalèmma bwagèmma rià." Djugiimma djèekà uga djanenà baniñi banèmbèlam. ³⁵ Djama nañiima, gèmma bweenjà. Bandugalugu ba Djudeya fana akama ñandè-ñandoonà, gèmmàna gatcà: "Fayitèle biña bèyagalà; maa fayitianà, nia tènke mom ga Al Masi onà ugèndje Gèdanà!"

³⁶ Bègubà fana akama ñandè-ñandoonà, roomma fèma, nunjkèmmàna binagri, ³⁷ gatciimma: "Faytianiidà, nia uyamà waale badjudeu ra!" ³⁸ Fo kwas gaabèlam seefarooka fo gangregè, ngà ganromano, ngà ganhebrayku sugu: "WE GA UYAMÀ WAALE BADJUDEU."

³⁹ Unèmma waale bèliandalà mbeenà bèfebooy yampoonià, meddià: "A yi gaale Al Masi? Faytianiidà, u faytaabo fana." ⁴⁰ Tà djoodjooonià uyagalà onà, meddià: "Yi an ngà lle djèegoola Gèdanà? Djarabendara ngà usa we." ⁴¹ Bon djaanjiigèma, katu ku djèbbagooba bwaliandal bwaliiba, tà we aniñi liandalale."

⁴² Kolay gatciima: "Isa, waytiida lee go taambwà fo bwayamà bwabèla." ⁴³ Gatcià Isa: "Butiigame guntoña, lle fanfanj gara ngà mma fo aradjanà."

Bulamà bube Isa

⁴⁴ Bawaat bwappo ngà bagaaha ñimmanaka, buraale mèddèbèlèma pre te bawaat bagaadjo bagaabe ngà gumbwayà, katu ku bunagè mèddèbèlakà. ⁴⁵ Mpaddè banakà aña abbe kulia fo sadè sabbe Gèdanà, diriima fo djaat. ⁴⁶ Isa deekèma ngà sembe, gatciima: "Baabà, raboondème nti beeli fo gèbèdà gèbèla." Ndaakuriima mattà bwanale, niimèma.

⁴⁷ Ndugalugu gaabe bèlaalà leema bwamantète. Waadjèma Gèdanà, Gatciima: "Guntoña ge, usa we uña foro ake." ⁴⁸ Djama gaabe biña pre gaanabulakà baanjanà bwamantète, leemma bwamantère, butciima bèndianà fo buseeñ, dangètciimma. ⁴⁹ Mbeenà bèyante Isa pre, ngà bènal bèleegakà ngà mom bwattègà fo Galileya, ñaasandèkèmma ntiti, gèmma djèekà babwanaale.

Isa wayanooy

⁵⁰ Usa unèmma ake undooy tcètè Yisuf, mom akà wa bèloonda bube bèlafrà bènda ri kiti, usa ufaraalà, ma foro, ⁵¹ tà mom akoole ngà nimmè bwanèmma an ngà babwagèmma rià. Mom akà wa Djudeia dagge be Arimateya; batakèma bwayamà bwabe Gèdanà. ⁵² Rooma fale Pilatus, yalià fère gaabe Isa. ⁵³ Dgunnà mbwatanià fo krus, fèdià fo mpaddè, runjà fo kèlè nnèmma rèntcooy fo kinki, fèrunjandookoole an uña. ⁵⁴ Nnagè be tcaafà ake bwirà fo nnagè be yinnae.

⁵⁵ Bènal bèleegakà ngà Isa bwattègà fo Galileya, djobbanèmma Yisuf, leemma kèlè, sèrunjooy fère fiñi. ⁵⁶ Dangètciimma fo dagge bwarà tcaafà bakarbandji ngà bapomada. Labe nnagè be yinnà yinnèmma fo ntcunnà sègatce sarià.

24

Isa dètère fo bulamà

¹ Fo nnagè pèral be lokun ngà suba djunà, bènal roomma fo kabur, dabèmma bakarbandji baga saafarakèmma. ² Leemma yangà ma bwattanoora fo djèddè be kabur. ³ Raambumma, lialèmma fère gaabe Maari Isa. ⁴ Djaakaleelékèmma, an yanà bwadjamèmma li. An badjà fusiigiammè bèsa bihe, ñimmanà nimmè ngà baniñi banèntamba. ⁵ Lèrjèle bènal, ñofiimma. Bèsae meddiimma nimmè: "Ya beegère eenaa rà bwadà uña uga ngà simaya fo djaat gaabe bèniima?" ⁶ Gaale yan, dètère fo bulamà. Wayiteroon bwagatcookieen, ngèma fo Galileya, ⁷ ñko Nèmbè Usa djamooy nunken fo gèbèdà gèbe bèsa bèdègè maabwagè, maa febà fo krus, kolay maa dètè labe maanagè maadjo."

⁸ Fo waat gaam, bènal waytiima mat be Isa wammè. ⁹ Dangètciimma fo prasà, roomma butà babwagè pre, fale basaybo bwappo ngà gaanèmmà ngaanà, ngà biña bèyagalà pre, bègakà fiñi. ¹⁰ Mariama Madalena ake ngà Djuanà, ngà Mariama naambe Tiagu ngà bènal bèyagalà bègakà ngà nimmè, nimmo butiigèrè bakila bagaabe Isa babwagè. ¹¹ Tà bakila djèkoole, katu ku leelèmma nko bwalaagà ge babwagè mattà bènal. ¹² Tà Pedru dètèma, gulèma bwarà fo kabur, djumumiima, leema ñafaddè mina ñafèdenakooy Isa, ma daantà. Djaakaliima ngà bwamantète, dangètceegèma fo dagge.

Fo faar faabe bwarà Emaus

¹³ Fo nnagè wammè fanfan basaybo bagaabe Isa akà fo faar faabe bwarà fo dagge kèndooy tcètè Emaus, ñaasande Djerusalen bakilometru bwappo ngà gaanèmma. ¹⁴ Gèmma mattè-mattèlè nimmè duru bwabe bwamantète pre. ¹⁵ Dgunnà mbe gaandà akèmma, gèmma mattà nimmè duru, gèmma meddiilà, Isa fanfan dèmmègèma, gaandèma ngà nimmè, ¹⁶ tà melle sèbe maagèrà maabèleemmè faasèrè, katu ku djaabutamèmma. ¹⁷ Meddiammè Isa: "Maamat maasèsia go roon mattà yeen duru fo faar?" Nañiimma ngà lugu gaadjammana.

¹⁸ Unèmma waaleemmè, undooy tcètè Kleofas meddià: "Yi pay ga udiigal fo Djerusalen uyanale bwamantète fo maanagè maagè?"

¹⁹ Meddiammè: "Bwaya mantète?" Djaabètiimmana: "Bwamantète ngà Isa gaabe fo Nasare; Usa um akà anabiomo gaabe Gèdanà, gaadeele sembe fo bwandèma ri, ngà bwandèma mattè fo lugu gaabe Gèdanà ngà biña pre.

²⁰ Tà bandugalugu bagaabe sadè sabbe Gèdanà ngà bwayamà bwabèleebo nunjentama maa damà; febooma fo krus. ²¹ Bon mèdjàka nko momo akà paytà Israilà. Tà babwagè mommi lle liarre maanagè maadjo umante bwanale. ²² Tà bènal bèhin fana ba bèloonda bubèleebo liiraabo djaakal katu ku roolèmma ngà suba fo kabur, ²³ lialèmma fère fiñi. Dangètceegèmma, butiimma nko leelèmma bamalaykà bagaafusiigèramma, bagaagatciire ngà nimmè nko simayeele. ²⁴ Bèhin bègakà ngà bon fiñi roomma fo kabur, leemma ntcunnà sègatce bènal pre, tà lialèmma Isa."

²⁵ Isa ma ngà nimmè: "Goolà londè wannè gaanteen! Ndèloon pame djèkà bwagatce bahanabiomo bagaabe Gèdanà pre! ²⁶ A Al Masi djamakoolè djarabè babwagè maa raambwà fo aradjanà gaabèlam?" ²⁷ Gumo mpèrenèma fo kitaabè gaabe nabilay Musa, mantènèma bahanabiomo bagaabe Gèdanà pre, djoodiammè babwagatce bwaseefariire bwabèlam.

²⁸ Ndèmmèmma fo dagge gakèmma bwarà, mom liima sèbe uga mantà fèñaasa. ²⁹ Ñagètanèmmà, gatciimmana: "Nda ge yan ngà bon. Fètèr raambure, gal ñimmèrè mèddà." Sèrèma, raambuma ngà nimmè. ³⁰ Dgèma ngà nimmè fo mesa, hayma poŋ, gatciima Gèdanà abarakà, martià, djègèlèma ngà nimmè. ³¹ Fo waatie fitciŋgèle maagèrà maabèleemmè, djaabutèmmà. Kolay yemiima fo djaat gaabèleemmè. ³² Meddiilèmma: "A basondome bagaabèleebo akooliabo duà fo waat ngaanà fo faar, ngèma mattà ngà bon, ngiaabo butiigà babwaseefariire?"

³³ Dètèmma fo waat gaam, dangètciimma fo Djerusalen. Leemma basaybo bwappo ngà gaanèmma, nimmaa nabutà ngà biña bèyagalà bègakà ngà nimmè, ³⁴ gatciimma basaybo: "Ntoña ge, Maari dètèrè fo bulamà! Simoŋ liarama." ³⁵ Bihe bèm fana butiigèmma nimmè bwamantète ngà nimmè fo faar, sèdjaabutèmmà fana mmartèma poŋ.

Isa fusiigèrè basaybo bagaabèlam

³⁶ Dgèmma mattà bwanale, Isa fanfan fusiigiammè fo djaat gaabèleemmè, gatciammè: "Salam muhaleykum." ³⁷ Lèŋèliimma, gèmma ngà ndjeegè, mèdjèmma te maa rà sogoro umo gèmma rià.

³⁸ Meddiammè: "Bwaya beegèrè eenaa fèfèrirà? Bwaya beegèrè djèkandaloon fana fo basondome bagaabèleen?" ³⁹ Djeekèdi mabbèdà ngà matanjà mabbeeli, nko mma ge fanfan. Yomasèdoonia, roon djaabut, katu ku sogoro gaadoole ñadè ngà maadjeedà, nnà sèleeroon mma mè gaadiirà."

⁴⁰ Dgèma mattà sèm, djoodiammè mabbèdà ngà matanjà. ⁴¹ Djèkandakoolèmma, katu ku djaabèloomma, djaakaleelèkèmma. Meddiammè: "A gaadeeroon ñi soos ugare undooy djeyà?"

⁴² Nunjèmmà gèdas gèbe yisà duu. ⁴³ Hayià, djeyà fo lugu gaabèleemmè. ⁴⁴ Gatciammè: "We ga maamat maabeeli maabutiigakèmeen ngakèm ngà yeen, nko bwaseefariire pre fo bwabeeli fo sarià gaabe nabilay Musa ngà bakitaabè bagaabe bahanabiomo bagaabe Gèdanà ngà Djaabura, djamèrè ge."

⁴⁵ Kolay waabètiimmè maagafà nimmaa djaabutà bwaseefariire. ⁴⁶ Gatciammè: "Seefarele sugu nko Al Masi djamakà djarabè; labe maanagè maadjo maa dèt fo bulamà, ⁴⁷ maa butà bwabe burubo ngà yanfà gaabe djènèbè fo gèsètè gèbèlam fo bassi pre fo dunia, pèrenà fo Djerusalen. ⁴⁸ Yeen bèga baseedà bagaabe babwagè. ⁴⁹ Djeekèdi, yimiigameen onà uyikake Bambeeli. Ndi ge fo prasà gaabe Djerusalen te waat ga leege sembe gaabe Gèdanà fo bwabèleemmè."

Isa daboooy fo madanà

⁵⁰ Kolay bwattadiammè fo prasà bwaadè, ñimmanà Betania. Daŋantèma mabbèdà mabbèlam, yaliima Gèdanà fo kwas gaabèleemmè. ⁵¹ Dgèma yalià Gèdanà, hadèdiammè, dabooma fo madanà. ⁵² Sudjudiigèmmàna, daŋgètciimma ngà gèdjaabo gèlèmaagè fo Djerusalem. ⁵³ Naamèlèkèmma ge waat soos fo sadè sabbe Gèdanà, gèmmàna ge waadjà, gèmmàna gatcà abarakà. Amina!